

วารสารอันเนื่องมาจาก

พระราชดำริ

ปีที่ ๑๒ ฉบับที่ ๔ ตุลาคม - ธันวาคม ๒๕๕๗ ISSN 1685-8234

บรรณาธิการ

ในช่วงเดือนธันวาคมของทุกปี นับเป็นเดือนแห่งมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เป็นวาระแห่งการน้อมรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณ ที่ทรงประกอบพระราชกรณียกิจเพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยามตลอดมา

เพื่อเป็นการเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว วารสารอันเนื่องมาจากพระราชดำริฉบับนี้ จึงขอเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการทรงงานของพระองค์ท่าน ซึ่งน้อยคนนักที่จะรับทราบอาทิ ในความทรงจำของ อาจารย์ดิลก ศิริวัลลภ ซึ่งเป็นล่ามภาษามลายูในการเสด็จฯ ไปทรงงานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ยังประทับใจไม่รู้ลืมที่แม้แต่เสียงร้องของหญิงสติไม่ดีคนหนึ่ง ก็ยังเอาพระราชหฤทัยใส่ทรงห่วงใยว่า จะมีความทุกข์ร้อนอย่างไร ต้องฟังดูก่อน... การทรงงานช่วยเหลือราษฎรอย่างเข้าถึงจิตใจนี้เอง ทำให้เกิดการยอมรับและก่อเกิดคำว่า ***"รายอกีตอ"*** ซึ่งแปลว่า ***"พระเจ้าแผ่นดินของพวกเรา"***

ประโยชน์สุขสู่ปวงประชา...๓๐ ปีที่ภูพาน วันนี้มีชาวบ้านเป็นครู คอลัมน์ที่ผู้อ่านไม่ควรพลาดและคอลัมน์ประชาหน้าใส มารู้จักกับกลุ่มฮักแพงแบ่งปัน รายละเอียดหาอ่านได้ภายในเล่ม

จากพระราชดำริเกี่ยวกับโครงการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกฯ ซึ่งดำเนินงานมากว่า ๒๐ ปี มีความก้าวหน้าทั้งด้านการศึกษาทดลองและขยายผลการใช้หญ้าแฝกอย่างกว้างขวาง สามารถช่วยป้องกันการพังทลายของดิน เป็นการรักษาหน้าดินได้เป็นอย่างดี อันนำไปสู่การฟื้นฟูสภาพดินอย่างยั่งยืน

แนะนำโครงการฉบับนี้ เป็นโครงการสร้างสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าบ้านหนองโรง จังหวัดกาญจนบุรี ที่ต่อยอดจากโครงการเดิมของชาวบ้านบริเวณนั้น ที่ทำการเกษตรตามแนว ***"ทฤษฎีใหม่"*** แต่น้ำไม่เพียงพอ โครงการนี้จะช่วยสูบน้ำจากคลองท่าล้อ-อู่ทอง ไปเติมสระน้ำประจำไร่นาของชาวบ้าน ให้สามารถเพิ่มผลผลิตและรายได้ให้มากขึ้น อีกโครงการหนึ่งเป็นโครงการอนุรักษ์และส่งเสริมการปลูกหวายและไผ่ จังหวัดน่าน ซึ่งนอกจากจะเป็นการอนุรักษ์พันธุ์หวายและไผ่แล้วยังส่งเสริมอาชีพจักสาน ซึ่งเป็นอาชีพดั้งเดิมให้อยู่คู่ชุมชนด้วย

นอกจากนี้ คอลัมน์เศรษฐกิจพอเพียง ก็ยังคงนำเสนอตัวอย่างความสำเร็จของบุญแทนเกษตรกรจังหวัดเลย ซึ่งมีประสบการณ์ แง่มุมความคิดให้ได้เรียนรู้ คอลัมน์องค์ความรู้ฉบับนี้ ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการมูลนิธิชัยพัฒนา ได้ถ่ายทอดประสบการณ์อันทรงคุณค่าให้ผู้อ่านได้สัมผัสแง่คิดดี ๆ และลืมไม่ได้กับคอลัมน์เล่าสู่กันฟัง โครงการค่ายเยาวชนรู้งานสืบสานพระราชดำริ ซึ่งน่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง ตลอดจนข่าวสารความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ครบครันเหมือนเคย

เบญจธนุมาส
แปดทศและเจ็ดได้
พสกนิกรล้วน
ถวายภักดิ์จอมภูวดล
เสโทที่ ธ หลั่ง
ชุบชื่นพสุธา
ปกแผ่ทุกสรรพสิ่ง
ข้าพระบาทล้วนน้อมใจ

อาศิรวาทจอมไผท
พระวรรษะเฉลิมพระชนม์
ทุกทั่วถ้วนฤทัยล้น
สำนึกในพระกรุณา
ประดุจดั่งนทิมา
หล่อเลี้ยงทุกหทัยไทย
เมตตายิ่งจะหาไหน
ขอพระองค์ “ทรงพระเจริญ”

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม ขอเดชะ
ข้าพระพุทธเจ้า ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่สำนักงาน กปร.
(นายภัททะพงศ์ เทียนศรี ประพันธ์)

๔ พระราชกรณียกิจ

๑๕ บทความพิเศษ
- "๒๓ ปี : มหัศจรรย์หญ้าแฝก โอบน้ำ อุ้มดิน อิ่มท้อง"

๒๑ ประโยชน์สุขสู่ปวงประชา
- ๓๐ ปี ที่ภูพาน วันนี้มี "ชาวบ้านเป็นครู"

๒๔ ในความทรงจำ
- "แปรพระราชฐาน...แปลภาษา

๒๗ แนะนำโครงการ
- โครงการอนุรักษ์และส่งเสริมการปลูกหวายและไผ่
- โครงการก่อสร้างสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้า

ประชาหน้าใส ● ฮักแพง-แบ่งปัน "พื้นที่แห่งการเรียนรู้ วิถีเศรษฐกิจพอเพียง" ๓๓

เศรษฐกิจพอเพียง ● ความพอเพียงแบบ "บุญแทน" ๓๗

องค์ความรู้ ● เรื่องเล่าเกี่ยวกับงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่เผยแผ่การพัฒนาตามแนวพระราชดำริที่ควรรู้ ๔๐

เล่าสู่กันฟัง ● ผลสำเร็จของการจัดโครงการค่ายเยาวชนรู้งาน สืบสานพระราชดำริ ๕๖

พระราชกรณียกิจ

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี

เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเปิดป้ายศาลขุนหาญพิทักษ์ไพรวัน (ศาลเจ้าพ่อขุนด่าน) ณ เขื่อนขุนด่านปราการชล จังหวัดนครนายก

วันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๕๗

เสด็จฯ ไปทรงเปิดป้ายศาลขุนหาญพิทักษ์ไพรวัน (ศาลเจ้าพ่อขุนด่าน) ณ เขื่อนขุนด่านปราการชล ตำบลหินตั้ง อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก โดยมีนายทวี นริสศิริกุล ผู้ว่าราชการจังหวัดนครนายก หม่อมหลวงจิรพันธุ์ ทวีวงศ์ เลขาธิการ กปร. นายเลิศวิโรจน์ โกวัฒนะ อธิบดีกรมชลประทาน และส่วนราชการต่าง ๆ เฝ้าฯ รับเสด็จ

จากนั้น ได้ทรงปลูกต้นกันเกรา ทรงปล่อยพันธุ์ปลานกปรอดหัวโขน เสด็จฯ ไปทอดพระเนตรนิทรรศการความก้าวหน้าการดำเนินงานฯ และทรงเยี่ยมราษฎร ในการนี้ได้พระราชทานพระราชดำริ สรุปได้ว่า

๑. "...การดำเนินการของการเตรียมพร้อมด้านการพัฒนาโครงการห้วยโสมงนั้น ขอให้จัดทำกิจกรรมแผนงาน โครงการพัฒนาอาชีพหรือรายได้ ให้คู่ขนานไปกับงานการพัฒนาระบบน้ำชลประทาน เพื่อที่เมื่อโครงการห้วยโสมงเสร็จ งานด้านการพัฒนาส่งเสริมอบรมอาชีพจะได้สามารถดำเนินการได้อย่างสอดรับต่อเนื่อง..."

๒. "...ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดหาหลักสูตร "การชลประทานเบื้องต้น" ตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งโดยหลักการแล้วสามารถเชื่อมโยงได้กับโครงการอาหารกลางวัน และสอนให้เยาวชน เด็ก นักเรียน ได้เรียนรู้หลักการใช้น้ำด้านการเกษตรเบื้องต้น เนื่องจากปัจจุบันเด็กเยาวชนมักจะไม่ทราบหลักการของการจัดหาแหล่งน้ำ ระบบชลประทานเพื่อการเกษตร การจัดหาหลักสูตรการชลประทานเบื้องต้น จะสามารถใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้น่าจะรวมทั้งกิจกรรม เช่น การชลประทาน ระบบชลประทานต่าง ๆ น้ำเพื่ออุปโภคบริโภค น้ำ เครื่องกรองน้ำ ตลอดจนการดูแลรักษาด้วย การจัดการหลักสูตร อาจเชื่อมโยงเรื่องหาโรงสีขนาดเล็ก สหกรณ์ชุมชน เพื่อให้องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด ได้เรียนรู้อีกด้วย..."

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี

เสด็จพระราชดำเนินไปทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจ ในพื้นที่จังหวัดสระแก้ว และจังหวัดฉะเชิงเทรา พร้อมด้วยคณะกรรมการรางวัลนานาชาติ มูลนิธิรางวัลสมเด็จเจ้าฟ้ามหิดล

วันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๗

เสด็จฯ ไปทอดพระเนตรพื้นที่ต่าง ๆ ดังนี้

๑. โรงเรียนกาสรกสิวิทย์ จังหวัดสระแก้ว โดยมี นายสุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการมูลนิธิชัยพัฒนา นายภัครธรณ์ เทียนไชย ผู้ว่าราชการจังหวัดสระแก้ว หม่อมหลวงจิรพันธุ์ ทวีวงศ์ เลขาธิการ กปร. นายบุญสนอง สุชาติพงศ์ วิศวกรใหญ่ฯ กรมชลประทาน และข้าราชการเฝ้าฯ รับเสด็จ ในการนี้ ทอดพระเนตรนิทรรศการควายไทยและสมุนไพรสำหรับกระบือ นิทรรศการหลักสูตรการเรียนการสอนของโรงเรียนกาสรกสิวิทย์ และพระราชทานหญ้าเลี้ยงกระบือทรงเลี้ยง

ต่อมาเสด็จฯ ไปโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนประชารัฐบำรุง ๑ จังหวัดสระแก้ว ทอดพระเนตรการแสดง **“กลองยาวรับเสด็จ”** ของคณะนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านนายาว จากนั้น เสด็จฯ ไปบริเวณห้องเรียนธรรมชาติ พระราชทานสิ่งของแก่ครูและนักเรียน พระราชทานพันธุ์ไม้ผล และเมล็ดพันธุ์ผักแก่ชาวบ้าน พร้อมทอดพระเนตรกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน เช่น โรงเพาะเห็ดนางฟ้า บ่อเลี้ยงกบ บ่อเลี้ยงปลาดุก การประกอบอาหาร จากนั้นทรงเยี่ยมหน่วยแพทย์พระราชทาน และราษฎรที่เฝ้าฯ รับเสด็จ

๒. ที่ทำการกองทุนกลุ่มไหมอีรี่ ตำบลแซร์ออ อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว โดยมีนางวีณา พงศ์พัฒนานนท์ อธิบดีกรมหม่อนไหม นายสมยศ ศิลปีโยดม นายอำเภอวัฒนานคร ประธานกองทุนกลุ่มไหมอีรี่เฝ้าฯ รับเสด็จ ในการนี้ เสด็จฯ ไปบริเวณโครงการศูนย์ฝึกอาชีพชุมชน โดยมีนางสาวรัชนีกร ชำนาญ เกษตรกรผู้เริ่มต้นเลี้ยงไหมอีรี่ กราบบังคมทูลรายงานผลการดำเนินงาน

จากนั้น เสด็จฯ ไปทอดพระเนตรการเลี้ยงไหมอีรี่ของกลุ่มราษฎร ผลิตภัณฑ์จากการแปรรูปดักแด้ และเสด็จฯ เข้าสำนักงานกองทุนกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ห้องแสดงสินค้า ทอดพระเนตรสินค้าแปรรูปจากไหม

๓. อ่างเก็บน้ำพระปรง อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว เสด็จฯ ไปบริเวณหน้าเขื่อน ทรงปล่อยพันธุ์ปลา เช่น ปลาตะเพียนขาว ปลาตะเพียนทอง ปลากระแห ฯลฯ จากนั้นเสด็จฯ ไปทอดพระเนตรแผ่นจารึกลายพระหัตถ์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สินค้าหนึ่งผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบล

วันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๕๗

เสด็จฯ ไปศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยมี นายอนุกูล ตังคณานุกูลชัย ผู้ว่าราชการจังหวัดฉะเชิงเทรา หม่อมหลวงจิรพันธุ์ ทวีวงศ์ เลขาธิการ กปร. นายอภิชาต จงสกุล อธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน นางสาวกฤษณา ทิวาตรี รองผู้อำนวยการศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และข้าราชการ เฝ้าฯ รับเสด็จ

จากนั้น เสด็จฯ เข้าภายในห้องรับฟังบรรยายทอดพระเนตรวีดิทัศน์สรุปผลการดำเนินงานของศูนย์ฯ ทอดพระเนตรห้องนิทรรศการ **“บ้านของพ่อ”** โดย ดร.พิสุทธิ์ วิจารสรณ์ กราบบังคมทูลรายงาน ทอดพระเนตรนิทรรศการ และผลิตภัณฑ์ของเกษตรกรหมู่บ้านรอบศูนย์

ในการนี้ **ได้มีพระราชดำรัสกับเลขาธิการ กปร. ถึงหนังสือการประกวดเกษตรกรต้นแบบหมู่บ้านรอบศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริของสำนักงาน กปร. ฉบับแปลเป็นภาษาอังกฤษ** จากนั้นประทับรถรางพระที่นั่ง เสด็จฯ ไปทอดพระเนตรกิจกรรมภายในศูนย์

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี

เสด็จพระราชดำเนินไปทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจ
พื้นที่จังหวัดสุรินทร์ จังหวัดมหาสารคาม และจังหวัดกาฬสินธุ์

วันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๕๗

เสด็จฯ ไปฝายน้ำบ้านจารย์ ตำบลบ้านจารย์ อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ โดยมีนายสุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการมูลนิธิชัยพัฒนา นายนิรันดร์ กัลยาณมิตร ผู้ว่าราชการจังหวัดสุรินทร์ หม่อมหลวงจิรพันธุ์ ทวีวงศ์ เลขาธิการ กปร. นายดนุชา สินธวานนท์ รักษาการรองเลขาธิการ กปร. นายชูชาติ ฉุยกลม ที่ปรึกษาโครงการตามพระราชดำริ สำนักราชเลขาธิการ นายบุญสนอง สุชาติพงศ์ วิศวกรใหญ่ฯ กรมชลประทาน และคณะเฝ้าฯ รับเสด็จ

ในการนี้ พระราชทานพระราชดำริให้มูลนิธิชัยพัฒนา กรมชลประทาน และสำนักงาน กปร. ดำเนินการดังนี้

๑. ให้พิจารณาให้ความช่วยเหลือกลุ่มเกษตรกรผลิตพันธุ์ข้าวหอมมะลิ ๑๐๕ พระราชทาน บ้านจารย์ ตำบลบ้านจารย์ อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ เนื่องจากประสบปัญหาน้ำท่วม โดยการก่อสร้างอาคารระบายน้ำเพิ่มเติมพร้อมขุดลอกลำห้วยสิงห์

๒. ให้พิจารณาแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำของกลุ่มเกษตรกรผลิตพันธุ์ข้าวหอมมะลิ ๑๐๕ พระราชทาน บ้านโคกไทรงาม ตำบลบ้านจารย์ อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์

๓. ให้พิจารณาช่วยเหลือราษฎรในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่ใจ อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ บริเวณฝายแห่งที่ ๖-๘ ที่ได้รับผลกระทบจากอุทกภัยเมื่อปี ๒๕๕๖ และ ๒๕๕๗

๔. นายเทอดศักดิ์ บุณยขจร ผู้เชี่ยวชาญด้านแหล่งน้ำมูลนิธิชัยพัฒนา ได้กราบบังคมทูลผลสำเร็จของการดำเนินงานโครงการระบบกักเก็บน้ำในถ้ำตามพระราชดำริ ถ้ำห้วยลึก ตำบลปิงโค้ง อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

ในการนี้ **ได้พระราชทานพระราชดำริให้พิจารณาขยายผลการดำเนินการโครงการดังกล่าว ตามความเหมาะสมต่อไป**

ต่อมา เสด็จฯ ไปติดตามผลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาพันธุ์พืชจักรพันธุ์เพ็ญศิริ อำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์ โดยมีนายชิดชนก สมประเสริฐ ผู้อำนวยการสำนักชลประทานที่ ๘ และคณะเฝ้าฯ รับเสด็จ

ในการนี้ พระราชทานพระราชดำริให้มูลนิธิชัยพัฒนา กรมชลประทาน และสำนักงาน กปร. ร่วมกันดำเนินการ ดังนี้

๑. ให้พิจารณาจัดหาน้ำช่วยเหลือกลุ่มเกษตรกรผลิตพันธุ์ข้าวหอมมะลิ ๑๐๕ พระราชทาน ในพื้นที่โครงการสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าเหนืออ่างเก็บน้ำลำพอก ตำบลระแงง อำเภอศีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งประสบปัญหาขาดแคลนน้ำ โดยการก่อสร้างระบบท่อส่งน้ำเพิ่มเติมจากสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าประมาณ ๑.๔ กิโลเมตร

๒. ให้พิจารณาแก้ไขปัญหาของกลุ่มเกษตรกรผลิตพันธุ์ข้าวหอมมะลิ ๑๐๕ พระราชทาน บ้านหนองโดน ตำบลหนองโดน อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ เนื่องจากประสบปัญหาน้ำท่วม น้ำแล้ง ทำให้ผลผลิตข้าวได้รับความเสียหาย

วันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๕๗

เสด็จฯ ไปทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจที่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ท่านผู้หญิง สุประภาดา เกษมสันต์ หมู่ที่ ๗ บ้านโพธิ์ทอง ตำบลตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ โดยมีนายดนุชา สินธวานนท์ รักษาการรองเลขาธิการ กปร. นายชูชาติ ฉุยกลม ที่ปรึกษาโครงการตามพระราชดำริ สำนักราชเลขาธิการ นายบุญสนอง สุชาติพงศ์ วิศวกรใหญ่ฯ กรมชลประทาน และคณะเฝ้าฯ รับเสด็จ

ทรงเปิดแพรคลุมป้าย **“โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ท่านผู้หญิงสุประภาดา เกษมสันต์”** และทอดพระเนตรการสาธิตการเรียนการสอน ห้องเรียนคอมพิวเตอร์ โครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน และทรงเยี่ยมหน่วยทันตกรรมพระราชทาน

ต่อมา เสด็จฯ ไปที่ศูนย์ส่งเสริมและผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวบ้านฮ็อง หมู่ที่ ๒ ตำบลเพี้ยราม อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ และศูนย์วิจัยข้าวสุรินทร์ โดยมีหม่อมหลวงจิรพันธุ์ทวีวงศ์ เลขาธิการ กปร. นายชาญพิทยา ฉิมพาลี อธิบดีกรมการข้าว และคณะเฝ้าฯ รับเสด็จ ทอดพระเนตรกิจกรรมของกลุ่มเกษตรกรวิสาหกิจชุมชนบ้านฮ็องซึ่งได้รับรางวัลข้าวชุมชนดีเด่นแห่งชาติ ประเภทข้าวหอมมะลิดีเด่นประจำปี ๒๕๕๗ และทรงปลูกมะม่วงพันธุ์แก้วขมิ้น

จากนั้น เสด็จฯ ไปทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจ ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม โดยมีนายสุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการมูลนิธิชัยพัฒนา นายดนุชา สินธวานนท์ รักษาการรองเลขาธิการ กปร. นายชูชาติ ฉุยกลม ที่ปรึกษาโครงการตามพระราชดำริ สำนักราชเลขาธิการ และคณะเฝ้าฯ รับเสด็จ ทอดพระเนตรผลงานการวิจัยของนักศึกษาหลักสูตรดุษฎีบัณฑิต ได้พระราชทานพระราชดำริว่า **“โคพันธุ์ไทยตัวเล็ก โคทาจิมะที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานฯ มอบให้เลี้ยงเพื่อการปรับปรุงสายพันธุ์ให้แก่ราษฎร ไม่ใช่เพื่อการค้าขาย”**

และเสด็จฯ ไปศูนย์เรียนรู้โรงเรียนวิถีอีสาน อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ พระราชทานพระราชดำริว่า **“ทำอย่างไรจะทำให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนเหมือนเด็กปกติ ควรปรับปรุงหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ ให้เหมาะสม เพื่อให้เด็กพิการเหล่านี้ประกอบอาชีพได้ ก็จะทำให้เขาอยู่ได้”**

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี

เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเกี่ยวข้าว
ณ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า จังหวัดนครนายก

วันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๗

เสด็จฯ ไปทรงเกี่ยวข้าว ณ แปลงสาธิตการเกษตร โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า จังหวัดนครนายก โดยมีนายสุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการมูลนิธิชัยพัฒนา พลโท ชาญชัย ยศสุนทร ผู้บัญชาการโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า นายทวี นริสศิริกุล ผู้ว่าราชการจังหวัดนครนายก หม่อมหลวงจิรพันธุ์ ทวีวงศ์ เลขาธิการ กปร. และนายดนุชา สินธวานนท์ รักษาการ รองเลขาธิการ กปร. พร้อมทั้งหัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง นักเรียนนายร้อยฯ และเกษตรกรในจังหวัดนครนายก เฝ้าฯ รับเสด็จ

ในการนี้ ได้ทอดพระเนตรนิทรรศการและทรงรับฟังบรรยายสรุปผลการดำเนินงานจากหน่วยงานต่าง ๆ ดังนี้

- นายอภิชาต ลาวัณย์ประเสริฐ ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยข้าวปทุมธานี กราบบังคมทูลรายงานวิธีการปลูกข้าวในแปลงสาธิตการเกษตร วิธีการดูแลรักษาแปลงสาธิตการเกษตร

- เกษตรจังหวัดนครนายก กราบบังคมทูลรายงานผลการกระจายเมล็ดพันธุ์ข้าว พันธุ์ขาวดอกมะลิ ๑๐๕ ซึ่งเก็บเกี่ยวได้จากแปลงนาสาธิต โรงเรียนนายร้อยฯ

- ผู้แทนนักเรียนนายร้อยฯ กราบบังคมทูลรายงานผลการดำเนินงานโครงการเกษตรรวมใจนักเรียนนายร้อยฯ

- อธิบดีกรมประมง กราบบังคมทูลรายงานผลการสาธิตการเลี้ยงกบในนาข้าว

- อธิบดีกรมปศุสัตว์ กราบบังคมทูลรายงานผลการเจริญเติบโตของเป็ดเทศพันธุ์กบินทร์บุรี ที่ทรงปล่อยรวม ๑๐ ตัว เพื่อช่วยกำจัดวัชพืช แมลง หอย และศัตรูข้าวต่าง ๆ

จากนั้นทรงประทับรถเกี่ยวนวดข้าวพระที่นั่ง เพื่อทรงเกี่ยวข้าวในแปลงสาธิตการเกษตรที่ ๕ ซึ่งได้ทรงปลูกข้าวพันธุ์ปทุมธานี ๑ ด้วยรถดำนาพระที่นั่ง เมื่อวันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๕๗ ทรงเก็บเกี่ยวผลผลิตบนคันนาซึ่งได้ปลูกถั่วฝักยาว แตงกวา บวบ และมะเขือม่วง เพื่อสร้างระบบนิเวศวิศวกรรม ในการป้องกันแมลงศัตรูพืช

เสด็จฯ ไปทรงหว่านเมล็ดถั่วเขียวพันธุ์ชัยนาท ๘๔ - ๑ ในแปลงสาธิตการเกษตรที่ ๑ และหว่านเมล็ดพันธุ์ปอเทือง ในแปลงสาธิตการเกษตรที่ ๒ เพื่อเป็นการปรับปรุงบำรุงดินหลังฤดูการทำนา

เสด็จฯ ไปทอดพระเนตรพิธีสู่ขวัญข้าวซึ่งเป็นประเพณีที่สืบทอดต่อกันมา และเสด็จฯ เยี่ยมราษฎร

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี
เสด็จพระราชดำเนิน
ไปทรงเป็นประธานการประชุมคณะกรรมการมูลนิธิชัยพัฒนา

วันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๕๗

เสด็จฯ ไปทรงเป็นประธานการประชุมคณะกรรมการมูลนิธิชัยพัฒนา ครั้งที่ ๑/๒๕๕๗ ณ ห้องประชุมใหญ่ สำนักงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยมีคณะกรรมการมูลนิธิชัยพัฒนา ผู้บริหารสำนักงานมูลนิธิชัยพัฒนา และสำนักงาน กปร. พร้อมด้วยเจ้าหน้าที่ทั้ง ๒ หน่วยงาน เฝ้าฯ รับเสด็จ

ในการนี้ ได้พระราชทานเหรียญที่ระลึก แก่ผู้ให้การสนับสนุนการดำเนินงานของมูลนิธิชัยพัฒนาในปี ๒๕๕๗ ทอดพระเนตรผลิตภัณฑ์ของร้านภัทรพัฒน์ ซึ่งได้มีการคัดเลือกผลิตภัณฑ์จากศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ภายใต้การดำเนินงานของสำนักงาน กปร.

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี

เสด็จพระราชดำเนินไปทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจ ในเขตพื้นที่จังหวัดตาก

วันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๗

เสด็จฯ ไปทอดพระเนตรพื้นที่ต่าง ๆ ดังนี้

๑. โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านเลตองคุ หมู่ ๑๐ ตำบลแม่จัน อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก โดยมีนายสมชัยฐ์ หทยะตันย์ติ ผู้ว่าราชการจังหวัดตาก หม่อมหลวงจิรพันธุ์ ทวีวงศ์ เลขาธิการ กปร. พลโท สาธิต พิธรัตน์ แม่ทัพภาคที่ ๓ นายบุญสนอง สุชาติพงศ์ วิศวกรใหญ่ฯ ด้านวางแผนโครงการ กรมชลประทาน นายสมบูรณ์ วงศ์กาด ผู้อำนวยการสำนักประสานงานโครงการพื้นที่ ๓ นายสว่าง กองอินทร์ ผู้อำนวยการสำนักสนองงานพระราชดำริ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และเจ้าหน้าที่สำนักงาน กปร. ตลอดจนข้าราชการเฝ้าฯ รับเสด็จ

ในการนี้ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ได้พระราชทานพระราชดำริ สรุปความได้ ดังนี้

๑. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ฯ ดำเนินการฟื้นฟูป่าได้ดีมาก ควรนำไปเป็นตัวอย่างในพื้นที่อื่นด้วย

๒. ให้กรมอุทยานแห่งชาติฯ ดำเนินการปรับปรุงเส้นทางระหว่างบ้านกุเลอตอถึงบ้านแม่จันทะ ยาวประมาณ ๑๐ กิโลเมตร ซึ่งลำบากมาก โดยใช้แนวทางทำเส้นทาง ที่อำเภออมก๋อยเป็นตัวอย่าง ส่วนไฟฟ้าควรเป็นโซล่าเซลล์และหรือไฟปั่นจากแหล่งน้ำตามที่กรมชลประทานทำไว้แล้ว

๓. ที่เลตองคุเดิมมีข้าวไม่พอบริโภค ปัจจุบันมีน้ำแล้วน่าจะดีขึ้น เดิมไปปลูกข้าวฝั่งพม่า เพราะพื้นที่บ้านเราสูงไม่เหมาะสม ได้แก้ไขปัญหาโดยให้เข้ามาผลิตในบ้านเรา โดยใช้ศิษย์เก่าเป็นแกนนำ

๔. สารตกค้างในร่างกายของนักเรียน ที่ศึกษาพบว่าน่าจะมาจาก จาน ชาม จึงให้จัดหาของใหม่ที่ได้มาตรฐานมาแทนของเดิม และให้เพิ่มเรื่องปลาให้มากกว่าปกติ โดยส่งเสริมชาวบ้านให้เลี้ยงปลาด้วยส่วนไม้ผลปลูกในไร่ของตนเองได้

๕. เรื่องสัญชาติของนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในเขตอำเภออุ้มผางและราษฎรที่ไม่มีสัญชาตินั้น ให้ดำเนินการเรื่องสัญชาติของนักเรียนก่อน เนื่องจากสนับสนุนด้านการศึกษาไปแล้วจะได้กลับมาทำงานหรือรับราชการได้ ส่วนที่ไม่เข้าเงื่อนไขเนื่องจากเกิดในพม่า พ่อแม่ไปเช้าเย็นกลับ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดตากประสานทางพม่าในเรื่องนี้ อยากให้คนเหล่านี้มีสัญชาติ จะได้ทำมาหากินได้

๖. การสร้างรายได้จากการหาของป่า ๓ ชนิด ซึ่งเป็นที่ต้องการของตลาด ประกอบด้วย บุก กระวาน และเร่ว ต้องดูให้ดี ถ้าจะขุดจากป่าต้องมีหลักเกณฑ์ในการขุด เลือกพื้นที่ขุดให้เป็นระบบเพราะอาจจะขุดจนต้นไม้ล้ม นอกจากนี้ยังมีของป่าอื่น ๆ อีก เช่น มะขามป้อม ต๋าว หญ้าสามเหลี่ยม ก็สร้างรายได้ให้ชาวบ้านได้

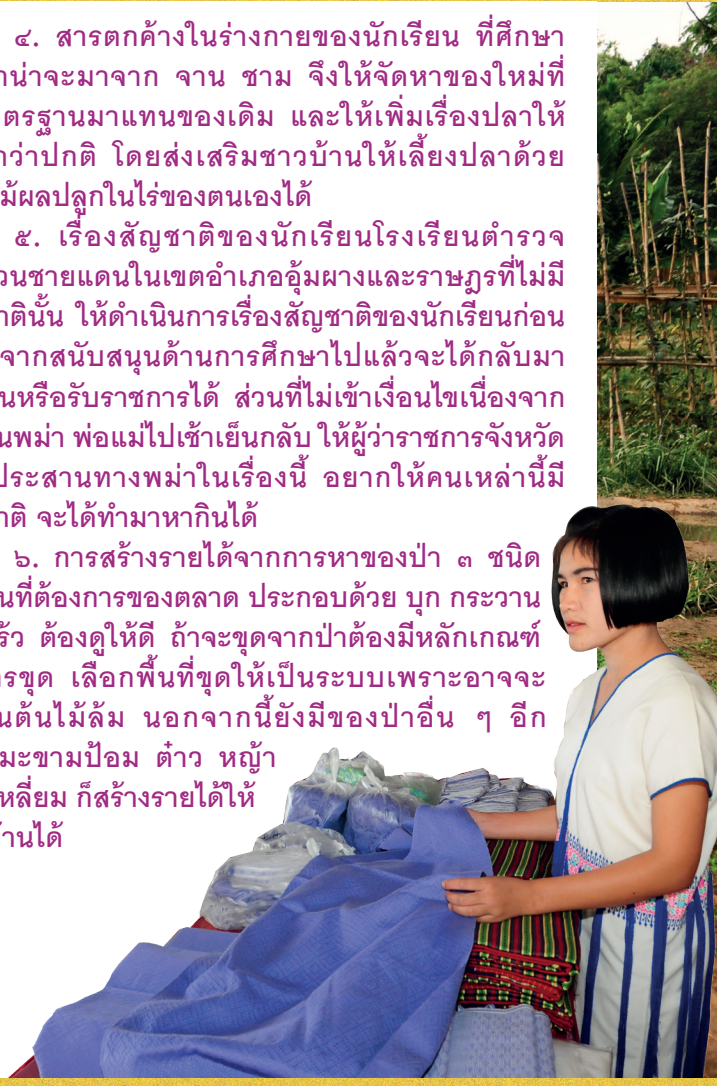

๒. ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนบนพื้นที่สูงตามพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี (ศูนย์การเรียนรู้ชาติพันธุ์-กะเหรี่ยง) บ้านมอตะหลั่ว หมู่ ๑๐ ตำบลแม่จัน อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก โดยมีนายสมชัยฐ์ หทยะตันย์ติ ผู้ว่าราชการจังหวัดตาก นายดนุชา สินธวานนท์ รองเลขาธิการ กปร. พลโท สาธิต พิธรัตน์ แม่ทัพภาคที่ ๓ นายชูชาติ ฉุยกลม ที่ปรึกษาโครงการพัฒนาตามพระราชดำริ สำนักราชเลขาธิการ นายโรจน์วัฒน์ อินทุ่ง ผู้อำนวยการกองประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ กรมชลประทาน และเจ้าหน้าที่สำนักงาน กปร. ตลอดจนข้าราชการเฝ้าฯ รับเสด็จ

ในการนี้ ครูประจำศูนย์การเรียนบ้านมอตะหลั่วกราบบังคมทูลเรื่องแหล่งน้ำในการอุปโภคบริโภคว่า สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารีได้พระราชทานงบประมาณให้แก่ราษฎรบ้านมอตะหลั่ว เพื่อจัดทำระบบประปาภูเขาเพื่อให้ราษฎรและศูนย์การเรียนฯ มีน้ำใช้ในการอุปโภคบริโภค แต่เนื่องจากศูนย์การเรียนฯ มีพื้นที่อยู่สูงกว่าระบบประปาภูเขา จึงไม่สามารถนำน้ำขึ้นมาใช้ในกิจกรรมของศูนย์การเรียนฯ ได้เต็มประสิทธิภาพ ต่อมานายโรจน์วัฒน์ อินทุ่ง ผู้อำนวยการกองประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ผู้แทนกรมชลประทาน ได้กราบบังคมทูลแนวทางการให้ความช่วยเหลือศูนย์การเรียนฯ และราษฎร ด้วยการจัดทำในลักษณะระบบประปาภูเขา และติดตั้งรางรับน้ำฝนตามอาคารต่าง ๆ และถังเก็บน้ำฝน เพื่อใช้ประโยชน์ในกิจกรรมต่าง ๆ ของศูนย์การเรียนฯ

๓. โรงเรียนบ้านนุเซะโปล้ หมู่ ๑ ตำบลแม่จัน อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก โดยมีพลโท สาธิต พิธรัตน์ แม่ทัพภาคที่ ๓ นายชูชาติ ฉุยกลม ที่ปรึกษาโครงการตามพระราชดำริ สำนักราชเลขาธิการ นายบุญสนอง สุชาติพงศ์ วิศวกรใหญ่ฯ ด้านวางแผนโครงการ กรมชลประทาน นายสมบูรณ์ วงศ์กาด ผู้อำนวยการสำนักประสานงานโครงการพื้นที่ ๓ พร้อมด้วยข้าราชการเฝ้าฯ รับเสด็จ

ในการนี้ นายบุญสนอง สุชาติพงศ์ วิศวกรใหญ่ฯ กรมชลประทาน ได้กราบบังคมทูลถึงแนวทางการให้ความช่วยเหลือเรื่องการขาดแคลนน้ำอุปโภคบริโภคของโรงเรียน และเพื่อการเกษตร โดยจะก่อสร้างระบบประปาภูเขา ทรงเห็นชอบ และได้พระราชทานพระราชดำริ สรุปความว่า **ให้พิจารณาดำเนินการในหลาย ๆ เรื่อง เช่น ถังน้ำฝน และนำพลังงานน้ำมาใช้ผลิตไฟฟ้า ในส่วนที่ราษฎรไม่ยินยอมให้ท่อน้ำผ่านพื้นที่ก็ต้องไปทำความเข้าใจ**

วันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๗

เสด็จฯ ไปทอดพระเนตรพื้นที่ต่าง ๆ ดังนี้

๑. โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนศาสตราจารย์สำเภา-ไพรวรรณ วรางกูร บ้านห้วยระพิ้ง หมู่ ๘ ตำบลพะวอ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก โดยมีนายสุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการมูลนิธิชัยพัฒนา นายสมชัยฐ์ หทยะตันย์ติ ผู้ว่าราชการจังหวัดตาก หม่อมหลวงจิรพันธุ์ ทวีวงศ์ เลขาธิการ กปร. พลโท สาธิต พิธรัตน์ แม่ทัพภาคที่ ๓ นายบุญสนอง สุชาติพงศ์ วิศวกรใหญ่ฯ กรมชลประทาน นายชัยชาญ สังข์แก้ว นายดุสิต ชอบประดิษฐ์ ผู้อำนวยการโครงการชลประทานตาก นายโรจน์วัฒน์ อินทร์ทุ่ง ผู้อำนวยการกองประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และเจ้าหน้าที่สำนักงาน กปร. ตลอดจนข้าราชการเฝ้าฯ รับเสด็จ

ในการนี้ พันตำรวจเอก นพคุณ บำรุงพงษ์ ผู้กำกับฝ่ายอำนวยการ ๗ กองบังคับการอำนวยการกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน กราบบังคมทูลรายงานการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน และโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนใหม่ ปีการศึกษา ๒๕๕๗ จำนวน ๑๘ แห่ง จาก ๑๙ แห่ง อีก ๑ แห่งของจังหวัดสงขลาพื้นที่ไม่พร้อมที่จะดำเนินการจัดตั้ง เนื่องจากอยู่ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า สำหรับในปีการศึกษา ๒๕๕๘ ได้สำรวจพื้นที่ที่จัดตั้งเพิ่มเติมอีก จำนวน ๙ แห่ง และผู้แทนกรมชลประทานได้กราบบังคมทูลรายงานการใช้ระบบชลประทานแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำในการอุปโภคบริโภค

๒. โรงเรียนบ้านแม่วะหลวง หมู่ ๓ ตำบลแม่วะหลวง อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก โดยมีนายสมชัยฐ์ หทยะตันย์ติ ผู้ว่าราชการจังหวัดตาก นายดนุชา สินธวานนท์ รองเลขาธิการ กปร. พลโท สาธิต พิธรัตน์ แม่ทัพภาคที่ ๓ นายทวี เต็มญารศิลป์ ผู้ช่วยอธิบดีกรมชลประทาน และเจ้าหน้าที่สำนักงาน กปร. ตลอดจนข้าราชการเฝ้าฯ รับเสด็จ

ในการนี้ ได้มีพระราชดำริ สรุปความว่า **ให้กรมชลประทานและสำนักงาน กปร. ซ่อมแซมระบบประปาภูเขาบ้านแม่วะหลวงที่ชำรุดเสียหาย ให้มีความมั่นคงแข็งแรงตามหลักวิศวกรรม สามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งก่อสร้างถังเก็บน้ำเพิ่มเติมให้แก่โรงเรียนบ้านแม่วะหลวง**

๓. ศูนย์การเรียนรู้ชาวไทยภูเขา “แม่ฟ้าหลวง” ตามพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี บ้านห้วยพลู หมู่ ๔ ตำบลแม่ตื่น อำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก โดยมีนายสมชัยฐ์ หทยะตันย์ติ ผู้ว่าราชการจังหวัดตาก พลโท สาธิต พิธรัตน์ แม่ทัพภาคที่ ๓ นายสมบูรณ์ วงศ์กาด ผู้อำนวยการสำนักประสานงานโครงการพื้นที่ ๓ นายสว่าง กองอินทร์ ผู้อำนวยการสำนักสนองงานพระราชดำริ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช นายสัณฐิต พีรานนท์ ผู้อำนวยการส่วนกิจกรรมพิเศษ กองประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ นายยงยส เนียมทรัพย์ ผู้อำนวยการฝ่ายวิศวกรรม สำนักชลประทานที่ ๔ และเจ้าหน้าที่สำนักงาน กปร. ตลอดจนข้าราชการเฝ้าฯ รับเสด็จ

ในการนี้ ได้พระราชทานพระราชดำริ สรุปความว่า **คนที่ไม่ได้เรียนต่ออยากจะให้ได้เรียน กศน. ในพื้นที่ใกล้ๆ ชุมชน ที่จัดไว้ไกลเกินไป** นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ศูนย์ฯ ได้กราบบังคมทูลถึงปัญหาขาดแคลนน้ำ ซึ่งนายชูชาติ ฉุยกลม และนายยงยส เนียมทรัพย์ ได้กราบบังคมทูลแนวทางแก้ไขปัญหา โดยจะก่อสร้างระบบประปาภูเขาและถังเก็บน้ำแทนระบบประปาภูเขาเดิมที่ชาวบ้านทำเอง ซึ่งน้ำไม่เพียงพอต่อการอุปโภคบริโภคในหน้าแล้งของชุมชนและศูนย์ฯ ซึ่งทรงเห็นชอบและพระราชทานพระราชดำริ สรุปความว่า **ให้นำน้ำไปใช้สร้างความชุ่มชื้นให้ป่าและให้สัตว์ป่าไว้บริโภค โดยให้กรมชลประทานดำเนินการประสานกรมอุทยานฯ ในเรื่องแนวทางดำเนินการก่อสร้างระบบประปาภูเขาในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ด้วย**

วันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๕๗

เสด็จฯ ไปทอดพระเนตรพื้นที่ต่าง ๆ ดังนี้

๑. โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดตาก หมู่ ๒ ตำบลป่ามะม่วง อำเภอเมือง จังหวัดตาก โดยมีนายสมชัยฐ์ หทยะตันย์ติ ผู้ว่าราชการจังหวัดตาก นายดนุชา สินธวานนท์ รองเลขาธิการ กปร. พลโท สาธิต พิธรัตน์ แม่ทัพภาคที่ ๓ และเจ้าหน้าที่สำนักงาน กปร. ตลอดจนข้าราชการเฝ้าฯ รับเสด็จ

ในการนี้ ทรงมีพระราชดำริ สรุปความว่า **อยากให้คนต้องการจ้างคนพิการทางการได้ยินให้มีงานทำมากขึ้น คนเหล่านี้ไม่ได้มีปัญหาพิการอะไรซ้ำซ้อน ทำอย่างไรจะให้มีตลาดแรงงานรองรับได้มากขึ้น มีหลายที่หลายลักษณะงานก็ทำได้ไม่มีปัญหา เช่น งานการครัว งานสวนผัก เพาะเห็ด จัดสวนจัดต้นไม้ดอกไม้ก็น่าจะดี ให้ขอหนังสือนิตยสาร เช่น บ้านและสวน มาให้นักเรียนหูหนวกได้ศึกษาได้ดู จะได้มีความคิดทำงานจัดสวนเป็นอาชีพ และหนังสือตำราการทำขนมถุง เช่น ขนมขี้หนู และทรงมีพระราชดำริเพิ่มเติม สรุปความว่า**

เราต้องจัดการเรียนการสอนขั้นตอนสำหรับคนหูหนวกให้ดีกว่าขั้นตอนของคนหูดี เพราะเขาจะเสียเปรียบกว่าคนหูดี ต้องสอนให้ดีกว่า ขอให้ช่วยกันพยายามจัดหาตำแหน่งงานรองรับสำหรับคนหูหนวกให้ได้ทำงาน มีงานทำ

๒. โรงเรียนผดุงปัญญา ตำบลไม้งาม อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก โดยมี นายสมชัยฐ์ หทยะตันย์ติ ผู้ว่าราชการจังหวัดตาก นายดนุชา สินธวานนท์ รองเลขาธิการ กปร. พลโท สาธิต พิธรัตน์ แม่ทัพภาคที่ ๓ นายชูชาติ ฉุยกลม ที่ปรึกษาโครงการตามพระราชดำริ สำนักราชเลขาธิการ และเจ้าหน้าที่สำนักงาน กปร. ตลอดจนข้าราชการเฝ้าฯ รับเสด็จ

ในการนี้ ทรงติดตามผลการดำเนินงานของโรงเรียน และความก้าวหน้าของโครงการตามพระราชดำริ และทรงทอดพระเนตรนิทรรศการศึกษาต่าง ๆ ของโรงเรียน อาทิ นิทรรศการสถานศึกษาพอเพียง และสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน กิจกรรมดนตรีไทยและโขน การดำเนินงานปฐมพยาบาล และสาธิตกิจกรรมส่งเสริมมารยาทไทย ทอดพระเนตรการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน กิจกรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นไทย และรับฟังรายงานจากบรรณารักษ์ห้องสมุด ในการจัดกิจกรรมรักษ์การอ่าน และกิจกรรมตะกร้าชุมชน

๓. โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ ๕๕ อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก โดยมีนายสมชัยฐ์ หทยะตันย์ติ ผู้ว่าราชการจังหวัดตาก นายธีระภัทร ประยูรสิทธิ์ อธิบดีกรมป่าไม้ พลโท สาธิต พิธรัตน์ แม่ทัพภาคที่ ๓ นายสมบูรณ์ วงศ์กาด ผู้อำนวยการสำนักประสานงานโครงการพื้นที่ ๓ และเจ้าหน้าที่สำนักงาน กปร. ตลอดจนข้าราชการเฝ้าฯ รับเสด็จ

ในการนี้ ได้พระราชทานพระราชดำริ สรุปความได้ดังนี้

๑. ไก่ไข่ของมูลนิธิชัยพัฒนาน่าจะนำมาให้ที่นี่เลี้ยงด้วย

๒. ผลิตภัณฑ์เครื่องเงินให้หารูปแบบที่หลากหลาย เวลาไปเยือนต่างประเทศจะได้มาซื้อของนักเรียนไปเป็นของขวัญ สำหรับสร้อยเงินที่ใส่กัน ถ้านักเรียนได้ฝึกทำหลาย ๆ ลาย ต่อไปจะชำนาญ และเป็นช่างทองต่อไปได้ และให้นำนักเรียนไปดูตัวอย่างที่จังหวัดน่าน มีลายโบราณแปลก ๆ เขาไม่หวงวิชา

๓. การวาดภาพทางพฤกษศาสตร์ต่างจากการวาดภาพแบบศิลปะ อาจารย์ต้องแนะนำให้วาดลักษณะทางพฤกษศาสตร์ให้ชัด เช่น กิ่ง ใบ ขอบใบ เส้นใบ การเรียงตัวของใบ ที่ใช้สังเกตในการศึกษา ต้องแม่นตรงนั้น และทรงมีพระราชดำริเพิ่มเติมกับอธิบดีกรมป่าไม้ สรุปความว่า ควรส่งภาพวาดทางพฤกษศาสตร์มาเป็นตัวอย่างให้กับนักเรียนที่นี่

บทความพิเศษ

"๒๓ ปี มหัศจรรย์หญ้าแฝก โอบน้ำ อุ้มดิน อิ่มท้อง"

การบรรยายพิเศษ

การประชุมสัมมนาการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ครั้งที่ ๖

โดย ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการมูลนิธิชัยพัฒนา

วันที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๕๗ ณ หอประชุมธำรง บัวศรี มหาวิทยาลัยบูรพา อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี

ผมได้รับเชิญให้มาร่วมในงานวันนี้สักระยะหนึ่งแล้ว ผมจะบรรยายสิ่งที่ผมรู้แต่คนอื่นไม่รู้ดีกว่า ผมจะเล่าแง่มุมต่าง ๆ เพราะหลายเรื่องก็มีแต่ผมรู้ เพราะว่าได้เผชิญกับเหตุการณ์นั้นคนเดียว แต่ก็เคยเล่าให้กับพรรคพวกฟังอยู่บ้าง

วันนี้ท่านอาจารย์ และวิทยากรเกือบทุกคนได้กล่าวถึงความสำคัญของหญ้าแฝก ความสำคัญของโครงการพระราชดำริ ความจริงภาพใหญ่นั้นคือสิ่งต่าง ๆ ที่เราทำอยู่ทุกวันนี้ เราทำด้วยความจำเป็นเพื่อความอยู่รอดของมนุษย์ของโลก ทำไมผมพูดอย่างนั้น ท่านครับวันนี้มีคนที่ใช้มือ ใช้ปาก ใช้ท้องบริโภคโลกอยู่ ๗,๐๐๐ ล้านคน UN (องค์การสหประชาชาติ) บอกอีก ๓๐ ปีข้างหน้ามันจะกระโดดไป ๙,๐๐๐ ล้านคน ท่านทั้งหลายครับพื้นที่โตขึ้นไหม ประเทศไทยนี้กว้างขวางขึ้นไหม มันก็มีแค่นี้ แล้วแถมมันถูกใช้มันถูกทำลายไป ทรัพยากรมันหมดไป แต่ตรงกันข้ามคนใช้ทรัพยากรมันเพิ่มขึ้น ก็เป็นหน้าที่ภารกิจของพวกเราทุกคนที่จะต้องรักษาที่เหลืออยู่นั้นมันให้คงอยู่ให้ได้ และฟื้นฟูสภาพสิ่งที่มันถูกทำลายไปให้ฟื้นกลับขึ้นมา

ลองดูสิครับ ๖๖ ปี ที่ผ่านมานั้น พระเจ้าอยู่หัวทรงทำอะไร รักษาแผ่นดินไว้ให้ได้ เราจะครองแผ่นดิน ก็คือจะดูแลรักษาด้วยความรักความเมตตา ด้วยความรับผิดชอบเอาไว้ให้ได้ และแผ่นดินคืออะไร ก็คือ ดิน น้ำ ลม ไฟ นั้นเอง

ในวันนี้พูดเรื่องหญ้าแฝกก็จะเล่าเกร็ดนิดหน่อย ความจริงย้อนหลังไปเมื่อปี ๒๕๓๔ หรือ ๒๕๓๓ ประมาณนั้น ผมถวายงานในปี ๒๕๒๔ ตอนนั้นยังอยู่ที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สภาพัฒน์) สำนักงาน กปร. ยังไม่แยกจากสภาพัฒน์ ผมมีตำแหน่งที่สภาพัฒน์ กับตำแหน่งเลขาธิการ กปร. เรื่อยมาเป็นระยะเวลาถึง ๑๘ ปี ทางสภาพัฒน์นั้นก็จะมีการติดต่อกับองค์กรใหญ่ ๆ กระทรวง ทบวง กรมเป็นตัวประสานงานหมด วันดีคืนดีมีผู้อำนวยการเกษตรของ World Bank ชื่อ Dick Grimshaw มาหาผมบังเอิญมานั่งคุยกันที่ทำงานเสร็จ แกก็พูดเรื่องหญ้า ผมก็ไม่รู้เรื่องหรอก Vetiver อะไรของมัน ไปเปิดดิกชันนารีดูเขาบอกว่าหญ้าแฝกใช้มุงหลังคา เราก็คิด สติปัญญาเรามีแค่นั้น เราก็แปลความแค่นั้นแหละ แกเลยอธิบายว่ามีประโยชน์เหลือเกิน แก้ erosion soil erosion ก็แก้ได้ ผมก็ฟังหูซ้ายทะลุหูขวา ขอพูดตรง ๆ ไม่ได้เห็นความสำคัญ เพราะไม่เข้าใจ พระเจ้าอยู่หัวจึงสอนเราว่า เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา เห็นไหมครับบัดนั้นต้องคำแรกมาเราไม่เข้าใจ แต่โดยมารยาทก็รับรองแกไปอย่างนั้น พูดคุยกันไปอย่างนั้น ก่อนไปแกเปิดกระเป๋าขึ้นมาและมีก็มี Pamphlet อันหนึ่งมา ผมก็ทิ้งไว้บนโต๊ะ ไม่ได้สนใจอะไร เพราะมันเกิดจากความเขลา ผมไม่เข้าใจความสำคัญและประโยชน์ของมัน จนกระทั่งวันหนึ่งผมก็จัดโต๊ะแล้วจึงไปเจอ Pamphlet นี้ โดยบังเอิญหรือยังไง ผมก็เลยมาเปิดพลิกดู อ่านอีกครั้งหนึ่ง พออ่านเสร็จก็น่าสนใจเหมือนกัน อย่ากระนั้นเลยทูลเกล้าฯ ถวายพระเจ้าอยู่หัวขึ้นไปเถอะ ถวายเหมือนเอกสารอะไรที่เราเจอ และน่าสนใจ เรื่องดิน เรื่องน้ำ เรื่องไฟ รู้ว่าสนพระทัยก็ส่งเข้าไป เรื่องก็เงียบ

ไปเลย ๒ เดือนเต็ม ๆ วันนั้นผมจำได้แม่นยำเลย วันแรกที่มีพระราชกระแสเกี่ยวกับนี้ คือวันที่จะแปรพระราชฐานไปวังไกลกังวล ประมาณปี ๒๕๓๓ หรือ ๒๕๓๔ พวกเราก็เป็นธรรมเนียมไปยืนส่งเสด็จที่วังสวนจิตรลดา เราก็ไปยืนเป็นแถว พอท่านเสด็จฯ ลงมาก็ตรงมาที่ผมเลย ตรงมาบอกว่าหญ้านั้นมันดีนะ หญ้ามหัศจรรย์นะ มันมีประโยชน์มาก เพราะอะไรรู้ไหมที่ถูกพระทัยท่าน อะไรที่มาจากธรรมชาตินั้นจะเป็นที่สนใจของพระองค์ท่าน ธรรมชาติแก้ไขธรรมชาติ พระองค์บอกทุกอย่างมีอยู่ในธรรมชาติหมดแล้ว เรามีสติปัญญาที่จะไปเข้าใจ และเอาหยิบมาใช้ไหม น้ำเน่าไม่ต้องไปสั่งโรงงานบำบัดน้ำเสียราคา ๕ - ๖ พันล้าน มีพืชตั้ง ๒๒ ชนิด มันฟอกน้ำเสียได้หมดเลย อย่างนี้เป็นต้น ดินถล่มเหมือนกัน ไม่ต้องเอารถแทรกเตอร์ไปตัก ทำให้ชันเหมือนที่เมืองนอกหรอก แต่มันมีสำเร็จอยู่ในธรรมชาติ สำคัญเราจะมีสติปัญญาแหลมคมที่จะไปเจอมันไหม หญ้าแฝกนี้อยู่ไหน ก็อยู่แถวหัวไร่ปลายนาบ้านเรา มันมีเกือบทั่วโลกในเขตของเส้นศูนย์สูตร เพราะฉะนั้นเดี๋ยวรีบไปทดลอง และท่านระบุให้เริ่มที่ห้วยทรายก่อนเพราะอยู่ใกล้ เพื่อท่านจะเสด็จฯ ทอดพระเนตรอะไรต่าง ๆ นั้นเราก็เลยเริ่มเลย ๒ วันถัดมา ผมก็ตามเสด็จไปที่ค่ายพระราม ๖ เนื่องจากรับสั่งให้ทดลองที่ห้วยทราย ก็เลยลงมือทำที่นั่นก่อน ในเมื่อ ตชด. เป็นหน่วยงานที่อยู่ในการประสานงาน ผมก็ให้ ตชด. ไปหาหญ้าแฝกมาให้ได้เยอะ ๆ เราจะได้เริ่มการทดลอง ไม่รู้ว่าหญ้าแฝกคืออะไร ความแตกต่างระหว่างหญ้าแฝกกับหญ้าคาคืออะไร มารู้ตอนหลัง Learning by doing, learning by seeing, learning by studying เพราะพระเจ้าอยู่หัวชอบทางลัด ไม่เอาวิจัยแบบครบวงจร ตชด. เขาก็ดีใจหายส่งวิทยุเลย ผู้บัญชาการตอนนั้นเขาอยู่ที่ ตชด. เขาวิ่งมาหาผมเลย อาจารย์ครับพรุ่งนี้เวลาบ่าย ๓ โมง หญ้าแฝกจะมาส่ง ๒ คันรถ GMC เรานี้ปลื้มมากเลยนะ ทำไมมันเร็วอย่างนั้น คนไทยทำงานถ้ามีประสิทธิภาพอย่างนี้มันสุดยอดจริง ๆ วันรุ่งขึ้นกระหยิ่มยิ้มย่องเลยนะ สบายมาก เดี๋ยววันที่ ๓ รายงานพระเจ้าอยู่หัวเลยว่าลงแปลงแล้ว บ่าย ๓ โมงนั่งรอหน้าบ้านพักเลย ตื่นเต้นมาก หญ้าแฝกจะมาแล้วซักพักหนึ่ง GMC เข้ามา คลุมผ้าใบมาอย่างดีเลยตื่นเต้นมากกระโดดเข้าไป เขาว่าหญ้าแฝกไม่เคยเห็นเหมือนกันนะมันคืออะไร ตลบผ้าใบออก ก็เห็นหญ้ามาเป็นแพ ก็ไปยืนดูเขาขนมา ยกมาเป็นตับ ๆ เลยนะ เย็บพร้อมมุงหลังคา ปรากฏว่าความผิดของการสื่อ ใครจะคิดไปว่าเอาต้นหญ้าแฝกขุดหญ้าไปให้ ผมก็นั่งฟัง นี้จะปลูกอย่างไร มันคงมีเห็ดขึ้นมาแทน เห็นไหมเบื้องต้นแสดงถึงความไม่เข้าใจกันก่อน หญ้าแฝกอยู่กับเรามาเป็นร้อยปี อยู่หัวไร่ปลายนา มีทุกจังหวัด หญ้าแฝกดอน บนภูเขาก็มี บนพื้นราบก็มี แต่เราไม่เคยรู้จักมัน เราไม่เคยเข้าใจถึงประโยชน์ของมัน

อย่างเดียวที่เราใช้คือมุงหลังคา เพราะฉะนั้นถ้าสั่งหญ้าแฝก ต้องเอาหญ้าแฝกเย็บเป็นตับ ๆ มา นี้คือข้อผิดพลาดข้อแรก เราสั่งหญ้าแฝกจากอินเดีย ทางสถานทูตที่นั้นก็ให้หญ้าแฝกจากอินเดียมา การบินไทยโทรมาว่าส่งหญ้าแฝกจากอินเดียมาแล้ว โทรไปสวนจิตรลดาว่าเขาส่งแฝกมาที่อาคารชัยพัฒนาแล้ว ถามคนที่อาคารชัยพัฒนาไม่เห็น ไม่รับทราบ ไม่มี แต่ว่ามีมหาดเล็กคนหนึ่งเอะใจว่าเมื่อวานนี้รู้สึกมีถุงใหญ่ มีหญ้าเน่า ๆ อยู่นะ ผมเลยโยนทิ้งไปแล้ว เห็นไหมไม่รู้ประการที่สอง เชื่อไหมครับไปตามถึงที่ทิ้งขยะเทศบาลเลยนะ ผลสุดท้ายได้กลับมา ส่งไปที่กรมพัฒนาที่ดินไปเปิด มันสูง ๆ มีทั้งกลิ่น เป็นอันว่าเรารวบรวม ศึกษากัน เริ่มมาแบ่งแยกว่าหญ้าแฝกคืออะไร ให้เกิดการรู้จักเสียก่อน แล้วตอนนี้ก็แยกออกไปเป็นลำดับ เป็นพันธุ์ มาเรื่อย ๆ และไปถึงวิธีการใช้ประโยชน์ มันก็มีหลากหลาย เริ่มง่าย ๆ พื้นฐานก่อนคือ ป้องกันดินพังทลาย แต่ระหว่างที่หลังจาก Grimshaw เดินทางกลับไป World Bank ที่ Washington D.C. เขาบอกว่า ได้ทราบว่าผมจะไปสัมมนาที่มาเลเซีย เผอิญมีตัวอย่างการทำหญ้าแฝกที่ KL เขาก็ส่งคนคนหนึ่ง

ซึ่งเป็นเจ้าพ่อแฝกของมาเลเซีย ชื่อ Dr. Yoon เขาพาไปดูในสวนยาง ภาพแรกที่ผมเห็นการใช้หญ้าแฝกในสถานที่จริง ปลูกในสวนยางบริเวณขอบสวนยาง ที่มันลาดชันหมด พอที่มาบรรจบกัน เขาจะปลูกแฝก ไม่ใช่เข้าไปปลูกด้านในของสวนยางไม่ขึ้นหรอก ตายหมด ในอุตรดิตถ์ในอีสาน พอเกิดพายุสวนยาง slide ลงมาทั้งสวนยาง เพราะว่ารากมันมีแต่รากฝอย เพราะฉะนั้นเขาเอาหญ้าแฝกไปกั้นไว้เพื่อไม่ให้น้ำมันเซาะลงใต้ดิน ชะลอน้ำไปด้วย หลังจากระบบเกิดขึ้นและก็มีการขยายผล ก็มีตัวอย่างสักแห่งสองแห่งให้เราดู ตอนหลังเพิ่มเป็นจำนวน ๕๐ หน่วยงาน เข้ามาร่วม แต่ปลูกจริง ๆ เท่าไหร่ไม่รู้ เราก็ขยายไปแบบนี้ในระบบราชการ ไปเรื่อย ๆ เราไม่รู้หรอกว่ามันขยายผลไปได้แค่ไหน ยังไง วันหนึ่ง ดร.ณรงค์ โฉมเฉลา พาผมไปที่เมืองจีน จะมีการสัมมนาที่จีนเราไปล่วงหน้าก่อนวันสัมมนา ไปดูก่อนเพื่อเตรียมการ คนที่มารับผมนั้นบริษัทรับจ้างปลูกหญ้าแฝก เดี๋ยวตอนเที่ยง มีคนจะเลี้ยงข้าวเรา เป็นบริษัทแฝกอีกบริษัทหนึ่ง นี้สิความ

สำเร็จมันอยู่ตรงนี้ กลายเป็นธุรกิจขึ้นมาได้ อันนี้แหละครับ คือหัวใจความสำเร็จ

ผมจำได้ว่า กปร. สมัยเฉลิมเกียรติหรือใครไม่รู้ จัดสัมมนาเชิญผมไปในฐานะผู้ริเริ่มหญ้าแฝก ผมเสนอให้ที่ประชุมสัมมนาประมวลเรื่องนำเสนอคณะรัฐมนตรีว่า ทุกครั้งที่อนุมัติงบประมาณเพื่อสร้างถนน infrastructure ทั้งหมด ให้มีงบประมาณปลูกหญ้าแฝกตามไปด้วย เป็นการบังคับทางอ้อมเลย เมื่อโครงการพระราชดำริไม่สามารถบังคับได้ แต่ถ้าประโยชน์มีจริง ๆ นั้น ต้องใช้ระบบราชการบังคับภายในตัว ทางกรมก็มารายงานผมเสนอคณะรัฐมนตรี เรียบร้อย ครม. มีมติออกไปแล้ว ถามว่าปฏิบัติกันไหม เมื่อตกลงมีมติแล้วก็ไม่ทำกัน มีโครงการที่ไหนไหมดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรี มีรีเปล่า ไม่เคยเจอ วกกลับมาอีกข้างหนึ่งเป็นที่น่าพอใจ ความสำเร็จเราไม่รู้ตัวหรอก ถึงแม้เราไม่พอใจ ความสำเร็จมากมาย แต่ก่อนนี้เขายกให้จีน แต่วันนี้เขายกให้เราเป็นหนึ่ง ถ้าการขยายผลไม่สำเร็จ เราจะเป็นหนึ่งได้ยังไง เมื่อเปรียบเทียบกับคนอื่นเขา เราได้มากมายก่ายกอง ผมประเมินผลอย่างแยบยลเหมือนผมพยายามให้ กปร. ประเมินผลว่าแนวพระราชดำริจะขยายผลไปเท่าไหร่ ผมก็เสนอที่หญ้าแฝกนี้ เข้ามาทำการประกวดหญ้าแฝก และมีประสิทธิภาพอย่างมาก อันนี้ต้องชม ขณะที่เราประกวดเศรษฐกิจพอเพียงชิงถ้วยพระราชทาน แต่เราต้องการรู้ใครมันทำกันบ้าง มากน้อยแค่ไหน ล่อเป้าออกมาให้ตัวอย่างวิ่งเข้าหาเราง่ายที่สุดเลย เราก็เริ่มเลย พอเริ่มตัวอย่างก็พุ่งเข้ามาสิ ตอนหลังมันเยอะ จนกระทั่งประเภทมันน้อยลงได้ไหม ไม่งั้นกรรมการต้องเดินทางเหนื่อยเลยต้องไปตรวจที่ต่าง ๆ สรุปว่า จำนวนกับตัวอย่างมากมายมหาศาล เพราะฉะนั้นถือว่าตามสภาพที่เราดำเนินการนั้นน่าพอใจ มีการใช้แน่นอน เดี๋ยวนี้ไปที่ไหนคนรู้จักหญ้าแฝกแล้ว พอถามหญ้าแฝกเอามาจากไหน เขาบอกกรมพัฒนาที่ดิน และเวลานี้ไปเวทีต่างประเทศเขายกให้ไทยเป็นแชมป์นะ พระเจ้าอยู่หัวพระราชทานให้กับชาวโลก เรายิ่งใหญ่แค่ไหนซึ่งเริ่มต้นตามเขา เพราะฉะนั้นถือว่าได้รับความสำเร็จ น่าชื่นชมใจ เราอยากจะให้มันสำเร็จมากกว่านี้ เราอยากให้มันกว้างขวางกว่านี้ ดิน น้ำ ลม ไฟ มันก็จะอยู่กับเรา แล้วที่สำคัญที่สุดมีไว้ใช้ชั่วชีวิตเราเท่านั้น

เราต้องส่งต่อแผ่นดินนี้ ส่งไปให้กับลูกของเราอีก พระเจ้าอยู่หัวทรงทำอยู่ทุกวันนี้ เพราะความเป็นห่วงของพวกเรา และวันนี้ท่านพระชนมพรรษา ๘๐ กว่า จะให้ท่านทรงงานเหนื่อยอย่างเดิมหรือ มันไม่ใช่ ผมขอสดุดี ขอชื่นชมทุกท่านที่ลงมือทำ ไม่ใช่เป็นการสนองความพอพระทัยของพระองค์ท่าน ตัวคุณเองนั่นแหละจะได้ประโยชน์ พระราชทานประโยชน์โดยตรงให้กับคุณ นอกจากนั้น ยังส่งผ่านไปให้ลูกหลานของคุณได้อยู่รอดบนแผ่นดินของคุณด้วย ผลประโยชน์ของแฝกยังมีอีก นอกจากเกี่ยวกับดิน เกี่ยวกับเรื่องทำต้นไม้ มันยังมีมากมายก่ายกอง มีอันหนึ่งที่เราไม่แตะ รากมันทำน้ำหอมได้ด้วย พระเจ้าอยู่หัวออกมาห้ามท่านบอกผิดวัตถุประสงค์ บอกให้ป้องกันดินทลาย ทรงเป็นห่วงที่สุดคือเรื่องดินก่อน ถ้าดินพังทลาย ดินมันใช้ไม่ได้ ต้องรักษาของหลักก่อน ปัจจัยสำคัญของชีวิตก่อน คือต้องเอาดินให้อยู่ แต่บัดนี้การใช้เรื่องดินนั้นอยู่แล้ว ในจังหวะที่สอง ถ้าอะไรเป็นเงินและได้ประโยชน์ สามารถจับต้องได้ โปรโมทไม่ลำบาก มันต้องให้ได้ประโยชน์กับตัวด้วย

หญ้าแฝกมันขายได้ไหม ถ้าวันใดแต่ละต้นมีราคาขึ้นมา วันนั้นหญ้าแฝกอยู่รอดเลย แล้วจะมีการขยายผลอย่างมาก เพราะมันเป็นธุรกิจได้แล้ว เคยได้ยิน brand ภัทรพัฒน์ไหม ภัทรพัฒน์ของพระเจ้าอยู่หัวมาแล้ว ของชัยพัฒนามาแล้ว เราตีตราให้เลย เดี๋ยวไปดูข้างนอกงานสิ ผลผลิตไม่น่าเชื่อ เรื่องฝีมือ เรื่องความละเอียดอ่อน คนไทยมี แต่ทำอย่างไงให้มันเป็นเงินอย่างยั่งยืน ตรงนี้ขาด เพราะฉะนั้นเราเสริมเติมแต่งซึ่งกันและกัน ผลสุดท้ายงานนี้สำเร็จอีกงานหนึ่ง

สรุปว่าตั้งแต่ ๒๖ ปี ที่แล้วมา ตั้งแต่วันแรกหนังสือเล่มเล็กๆ ของ Grimshaw และเหนือสิ่งใดมันอยู่ในมือผมไม่มีอะไรเกิดขึ้น แต่พอตกอยู่ในพระหัตถ์ และพระปรีชาสามารถของพระองค์ที่ทรงเข้าใจนำเรา ปรากฏว่าในการใช้หญ้าแฝกในการขยายผลดำเนินการไปอย่างกว้างขวางอย่างมากมายที่สุด ถ้าให้มากมายกว่านี้มันต้องเอาขบวนการของรัฐเข้ามาด้วย ให้เป็นเรื่องระดับชาติเพราะฉะนั้นตรงนี้เป็นตัวกระตุ้น ถ้าทำเป็น national skill ให้รัฐบาลเข้ามาเล่นเรื่องนี้อย่างจริงจัง ให้ปลูกหญ้าแฝก แต่เข้าใจลึกซึ้งจะเห็นว่ามันมีประโยชน์อย่ามโหฬาร เราเอาประโยชน์จากแผ่นดินมานานแล้ว บัดนี้เราให้ยาเขา ให้วิตามินเขา โดยเอาหญ้าแฝกนี้เป็นตัวนำทางไป ปกป้องเขาเพื่อไม่ให้เขาพังทลายลงมา อันนั้นมันเป็นสิ่งที่สอนมาให้รู้จักกตัญญูกตเวทีต่อแผ่นดินนั้น ไม่ใช่ดูเฉยๆ ไม่ใช่น้ำหูน้ำตาไหลเฉยๆ ต้องลงมือทำสร้างประโยชน์แผ่นดินนั้นคงอยู่อย่างยั่งยืนไปสู่ถึงลูกถึงหลานด้วย ขอบคุณมากครับ

ประโยชน์สุขสู่ปวงประชา

๓๐ ปี ที่ภูพาน วันนี้มี “ชาวบ้านเป็นครู”

เรียบเรียงโดย นายปริญญวัฒน์ วัชรอาภากร
สำนักประสานงานโครงการพื้นที่ ๒

นับตั้งแต่ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวขึ้นครองสิริราชสมบัติมาจวบจนถึงปัจจุบัน ก่อให้เกิดโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จำนวน ๔,๕๓๖ โครงการ กระจายตัวอยู่ในทั่วทุกภูมิภาค ทุกโครงการล้วนเกิดมาจากน้ำพระราชหฤทัยที่ทรงมุ่งหวังให้ประชาชนได้พ้นจากความทุกข์ยากในการดำรงชีวิต ซึ่งตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาแสดงให้เห็นมิติใหม่แห่งการพัฒนาที่ให้ความสำคัญกับผลลัพธ์ปลายทางที่มุ่งเน้นการสร้างความสมดุลครอบคลุมมิติคุณภาพชีวิตของคนและความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริจึงเป็นเสมือนรากฐานการพัฒนาด้านต่าง ๆ เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันให้คน และเสริมความมั่นคงให้ประเทศ

เมื่อวันที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๒๘ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินพร้อมด้วยสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ไปยังศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร และได้พระราชทานพระบรมราโชวาทแก่บัณฑิตอาสาสมัครพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยขอนแก่น ดังมีใจความสำคัญตอนหนึ่งเกี่ยวกับการทำงานพัฒนาชนบท การประยุกต์ใช้ความรู้จากทฤษฎีกับความรู้จากประสบการณ์จริง และการมีปฏิสัมพันธ์กับประชาชนในท้องถิ่น ว่า

“...เราเป็นนักเรียน เราไม่ใช่เป็นผู้เชี่ยวชาญ “ชาวบ้านเป็นครู” ถ้าหากว่าในด้านไหนก็ตาม เวลาไปปฏิบัติให้ถือว่าเราเป็นนักเรียน ชาวบ้านเป็นครู หรือ “ธรรมชาติเป็นครู” การที่ท่านทั้งหลายจะออกไปก็จะไปในหลาย ๆ ด้าน ...ก็ต้องเข้าใจว่า เราอาจจะเอาความรู้ไปให้เขา แต่ก็ต้องนับถือความรู้ของเขาด้วยจึงจะมีความสำเร็จ...”

“...อัธยาศัยไมตรีของชาวบ้านเราต้องไม่ลืม วัฒนธรรมของชาวบ้านเราต้องไม่ลืม เขามีความรู้ด้วย ความรู้วิชาการเขาดี แต่ไม่ได้ออกมาจากหนังสือ ออกมาจากประสบการณ์ หรือการกระทำที่ทำมาตลอด อันนี้เป็นข้อสำคัญอันหนึ่งที่ท่านทั้งหลายต้องพยายามไม่ลืม...”

พระราชดำรัสข้างต้น โดยแท้แล้วก็คือ การปฏิบัติงานใด ๆ นี้ จำเป็นที่จะต้องมีการจัดการความรู้ โดยการผสมผสานทั้งความรู้เด่นชัด (Explicit Knowledge) เป็นความรู้ที่อยู่ในรูปแบบที่เป็นเอกสาร หรือวิชาการอยู่ในตำรา คู่มือปฏิบัติงาน และความรู้ซ่อนเร้น (Tacit Knowledge) เป็นความรู้ที่แฝงอยู่ในตัวคน เป็นประสบการณ์ที่สั่งสมมายาวนาน เป็นภูมิปัญญา ให้เกิดเป็นกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน

การขับเคลื่อนงานพัฒนาของศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ มีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งพัฒนาคนเป็นสำคัญ ด้วยการให้องค์ความรู้ ฝึกอบรม โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่เป็นไปบนพื้นฐานของ

“การร่วมคิดร่วมทำ” โดยเน้นให้เกษตรกรแต่ละคนได้ร่วมคิดและลงมือปฏิบัติไปพร้อม ๆ กับนักวิชาการ และถ้ามีปัญหาก็มาเรียนรู้และไขข้อข้องใจร่วมกัน ผ่านการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเรียนรู้ระหว่างกัน ซึ่งนับเป็นกลไกหนึ่งในการสร้างกระบวนการทางปัญญาให้เกิดขึ้นในเกษตรกรและผู้ปฏิบัติงานแต่ละคน

อีกประการหนึ่งที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานฯ ให้ความสำคัญคือ การให้ความเคารพชาวบ้าน ด้วยเหตุเพราะชาวบ้านจะต้องผ่านร้อนผ่านหนาวผ่านสิ่งที่เป็นความทุกข์ ความสุข และสิ่งที่ล้มแล้วล้มอีกมาเป็นเวลานาน เช่น การประกอบอาชีพที่ล้มเหลว การเป็นหนี้เป็นสินมาก่อน แต่สิ่งที่ชาวบ้านมีอยู่ในตัวเองคือความอดทนและการต่อสู้ดิ้นรนเพื่อที่จะเอาชนะปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เพื่อความอยู่รอด ไม่ยอมแพ้ต่อชีวิต จึงทำให้เกิดแรงบันดาลใจ ทำให้ต้องคิดอยู่ตลอดเวลา คิดอะไรมาครั้งแรกก็ล้มเหลว ต้องลองแล้วลองอีก จากอย่างหนึ่งก็มาเป็นอีกอย่างหนึ่ง ก็กลายเป็นความสำเร็จขึ้นมา แล้วก็สามารถนำความรู้ที่ได้มาต่อยอด และเพิ่มพูนเรื่อยไป

ด้วยเหตุดังนี้ ตลอดระยะเวลากว่า ๓๐ ปี ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานฯ จึงได้มุ่งเน้นขยายผลสู่การสร้างตัวแบบ รูปแบบผลสำเร็จของเกษตรกรทั้งในพื้นที่หมู่บ้านรอบศูนย์ศึกษาฯ และจังหวัดใกล้เคียง เพื่อที่จะเป็นพลังอธิบายเชิงประจักษ์ของการประยุกต์ใช้ผสมผสานองค์ความรู้ตามแนวพระราชดำริกับประสบการณ์จริงของเกษตรกร ในลักษณะของศูนย์เรียนรู้ตามแนวพระราชดำริที่เป็นเสมือนตัวแทนความสำเร็จของการพัฒนา ซึ่งในปัจจุบันมีจำนวน ๓๗ ศูนย์เรียนรู้ อันเป็นประจักษ์พยานถึงผลลัพธ์ของการพัฒนาที่นำไปสู่ประชาชน และประชาชนหรือชาวบ้านสามารถเป็นต้นแบบการพัฒนาที่สามารถเข้าไปเรียนรู้ และถ่ายทอดความรู้สู่ผู้อื่นได้อย่างแท้จริง

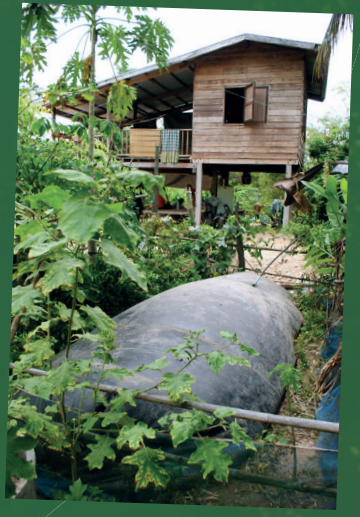

ในความทรงจำ

แปรพระราชฐาน...แปลภาษา

เรียบเรียงโดย นายตรีวิทย์ วินิชสำเภาทิพย์
สำนักประสานงานโครงการพื้นที่ ๔

นายดิลก ศิริวัลลภ ในขณะที่เป็นครูใหญ่โรงเรียนบ้านบ่อทอง อำเภอระแงะ จังหวัดนราธิวาส เป็นผู้หนึ่งที่ได้รับมอบหน้าที่ล่ามในการถวายงานเมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จฯ ไปทรงเยี่ยมประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่เป็นชาวไทยมุสลิมที่ใช้ภาษาถิ่นคือ ภาษายาวี หรือ ภาษามลายู เป็นหลัก

เสียงร้องของหญิงสติไม่ดี

ครั้งหนึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินไปยังหมู่บ้านหนึ่งในอำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส มีข้าราชการ เจ้าหน้าที่พร้อมด้วยประชาชนที่มาเฝ้าฯ รอรับเสด็จตามปกติ แต่ในขณะที่มีพระราชปฏิสันถารอยู่นั้น มีหญิงผู้หนึ่งกวักมือเรียกพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จึงได้ทรงถามว่า **"มีอะไรหรือที่จะบอก"** หญิงผู้นั้นกราบบังคมทูลว่า **"เงินหาย"**

"...เราจะพบประชาชนเยี่ยมเยียนเพื่อมารับทราบความทุกข์ สุข ว่าเดือดร้อน และมีปัญหาอะไรจึงต้องฟังเขาก่อนเพราะเขาเดือดร้อน..."

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงถามว่า **“แจ้งตำรวจหรือยัง”** หญิงผู้นั้นตอบว่า **“เขาไม่ไปสืบเลย”** พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงถามต่อไปว่า **“แจ้งอำเภอหรือยัง”** หญิงผู้นั้นตอบว่า **“อำเภอก็ไม่สนใจแล้วแจ้งทหารของท่านก็ไม่สนใจ”** พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงถามอีกว่า **“ทหารที่ไหน”** หญิงผู้นั้นก็ชี้ไปที่ทหารที่ปฏิบัติหน้าที่อารักขาตามเส้นทางเสด็จ

ขณะนั้นมีเจ้าหน้าที่กราบบังคมทูลว่าหญิงผู้นี้ไม่ปกติ สติไม่ดี พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจึงได้มีพระราชดำรัสกับข้าราชการว่า **“เราจะพบประชาชน เยี่ยมเยียนเพื่อรับทราบความทุกข์ สุข ว่าเดือดร้อน และมีปัญหาอะไรจึงต้องฟังเขาก่อน เพราะเขาเดือดร้อน”**

น้ำกับไฟฟ้าอยากได้อะไรก่อน

ที่บ้านตาโงะ ตำบลมะรือโบออก อำเภอเจาะไอร้อง จังหวัดนราธิวาส พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พร้อมด้วยสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถเสด็จฯ ไปทรงเยี่ยมประชาชนในพื้นที่มีประชาชนมารอเฝ้าฯ รับเสด็จ ทั้งสองพระองค์มีพระราชปฏิสันถารในเรื่องต่างๆ กับประชาชนด้วยความห่วงใย

มีชายผู้หนึ่งกวักมือเรียกพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องจากไม่กล้าเข้าใกล้เพราะมีข้าราชการเฝ้าฯ อยู่มากมาย จริง ๆ เข้าเฝ้าฯ ได้แต่เขากลัว เมื่อให้เข้ามาเฝ้าฯ ก็เข้ามากับพวก ๕ – ๖ คน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงถามว่า **“มีอะไรจะบอกอะไรเรา”** ชายผู้นั้นตอบว่า อยากขอ ๒ อย่าง **“ขอน้ำและไฟฟ้า”**

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงถามว่า **“อยากได้อะไรก่อน”** ชายผู้นั้นก็หันกลับไปปรึกษากับพรรคพวกต่อหน้าพระพักตร์ถกเถียงกันระหว่าง น้ำ กับ ไฟฟ้ากันอยู่สักครู่ ก็หันกลับมากราบบังคมทูลว่า **“อยากได้น้ำก่อน”** พระเจ้าอยู่หัวมีพระราชดำรัสว่า **“ถูกต้องแล้วซึ่งตรงกับใจเรา เพราะว่าน้ำทำให้มีอาชีพ มีรายได้เพิ่ม เมื่อมีรายได้เพิ่มขึ้นก็ทำให้สามารถหาซื้อสิ่งต่าง ๆ ที่จำเป็นได้”**

“...ถูกต้องแล้วซึ่งตรงกับใจเรา เพราะว่าน้ำทำให้มีอาชีพ มีรายได้เพิ่ม เมื่อมีรายได้เพิ่มขึ้น ก็ทำให้สามารถหาซื้อสิ่งต่าง ๆ ที่จำเป็นได้”

ฝาก สลาม ถวายพระเจ้าอยู่หัว

ครั้งหนึ่งอาจารย์ดิลก ศิริวัลลภ ว่า ได้พบครูสอนศาสนาอิสลามเอกชน ชื่อ อุสตัดสะอารี สอนที่โรงเรียนอัตตัรกียะห์อิสลามียะห์ ที่มัสยิดชายทะเล ครูผู้นั้นบอกว่า **"เขารักพระเจ้าอยู่หัว ไม่มีโอกาสได้พบ อยากจะฝากสลามไปถึงพระเจ้าอยู่หัวได้ไหม"** ซึ่งในศาสนาอิสลามนั้นการฝากสลามเป็นเรื่องเคร่งครัด ถ้ารับฝากแล้วต้องนำสลามนั้นสู่ผู้รับ จะรับไปเฉยๆ ไม่ได้ต้องทำให้สำเร็จ ด้วยความที่ไม่มั่นใจว่าจะทำได้หรือไม่ อาจารย์ดิลก จึงได้บอกกับครูสอนศาสนาท่านนั้นไปว่าจะขอรับไปก่อน

ต่อมาวันหนึ่งเมื่ออาจารย์ดิลกมีโอกาสได้ปรึกษากับฝ่ายในจึงได้เข้าเฝ้าฯ กราบบังคมทูลถวายสลามตามที่รับฝากมา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถทรงขอบใจ และมีพระมหากรุณาธิคุณพระราชทานสลามแก่ครูผู้นั้นด้วย

อาจารย์ดิลกกล่าวว่า ดีใจมากเมื่อกลับบ้านได้ไปพบกับอุสตัดสอนศาสนาผู้นั้นที่มัสยิด และเชิญพระราชกระแสสลามพระราชทานมาแจ้งให้ครูผู้นั้นรับทราบ ด้วยความปลื้มปีติ

อาจารย์ดิลกเล่าว่า ต่อมาเมื่อชาวบ้านรู้เรื่องนี้เข้า ก็เลยฝากสลามถึงพระเจ้าอยู่หัวกันทั้งหมู่บ้าน ซึ่งอาจารย์ดิลกก็ต้องนำสลามของมุสลิมทั้งหมู่บ้านนี้ไปกราบบังคมทูลในโอกาสต่อไป

รายอกีตอ : พระเจ้าแผ่นดินของพวกเรา

อาจารย์ดิลก ศิริวัลลภ ผู้ทำหน้าที่ล่ามถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้กล่าวสรุปว่า พระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวนั้น ได้เป็นที่ประจักษ์ซาบซึ้งแก่พี่น้องประชาชนชาวไทยมุสลิมทั้งหลายแล้ว นับว่าต่างจากแต่ก่อนมาก ซึ่งพี่น้องชาวไทยมุสลิมส่วนใหญ่ไม่มีความใกล้ชิดกับภาครัฐเหมือนปัจจุบัน ยกตัวอย่างว่า ในบ้านราษฎรจะมีรูปของสุลต่านแห่งมาเลเซีย เป็นส่วนมากและจะกล่าวถึงพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวว่า **"รายอ บาเกาะ หรือ รายอ ซีแย"** คือ **"พระราชาของสยาม"**

แต่หลังจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้เสด็จฯ แปรพระราชฐานมาประทับแรม ณ พระตำหนักทักษิณราชนิเวศน์ ตั้งแต่ปี ๒๕๑๖ เป็นต้นมา พระองค์ได้เสด็จฯ เยี่ยมประชาชนทุกหมู่เหล่าอย่างใกล้ชิด โดยไม่ทรงถือพระองค์ และไม่คำนึงถึงความแตกต่างทางศาสนาแต่อย่างใด ทรงครองแผ่นดินด้วยทศพิศราชธรรมเปี่ยมด้วยพระมหากรุณาธิคุณ จนเหล่าพสกนิกรชาวไทยมุสลิมต่างประจักษ์แจ้งแก่ใจทุกคนจนวันนี้ และต่างก็มีความสำนึกจงรักภักดีและซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณเป็นที่ยิ่ง พร้อมกับได้กล่าวถึงพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ว่า **"รายอกีตอ"** แปลว่า **"พระเจ้าแผ่นดินของพวกเรา"** **"รายอ กีตอ บาแฮะ"** แปลว่า **"พระเจ้าอยู่หัวของเราดี"** และ **"กีตอ กาแซะ รายอ กีตอ"** แปลว่า **"เรารักพระเจ้าอยู่หัวของเรา"**

แนะนำโครงการ

โครงการอนุรักษ์และส่งเสริมการปลูกหวายและไผ่

บ้านแหน หมู่ที่ ๑ ตำบลผาทอง อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน

เรียบเรียงโดย : สำนักประสานงานโครงการพื้นที่ ๓

“เครื่องจักสานภูมิปัญญาท้องถิ่น ทรงคุณค่าทางวัฒนธรรมตามวิถีไทย”

เมื่อวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้เสด็จพระราชดำเนินไปเยี่ยมราษฎร บริเวณโรงสีข้าวพระราชทาน ตำบลศรีภูมิ อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน ในครั้งนั้นราษฎรกลุ่มจักสานหวายบ้านดอนตัน ทูลเกล้าฯ ถวายขันโตก ตรัสถามในเรื่องของวัตถุดิบที่นำมาทำเป็นผลิตภัณฑ์ และการดำเนินการของกลุ่มจักสานหวายดังกล่าว ทำให้ทรงทราบว่าปริมาณของหวายในพื้นที่มีไม่เพียงพอที่จะนำมาทำผลิตภัณฑ์ต่างๆ จึงต้องนำเข้าจากประเทศเพื่อนบ้าน ทั้งที่พื้นที่ป่าในจังหวัดน่านเป็นพื้นที่ต้นน้ำ น่าจะมีหวายพันธุ์พื้นเมืองขึ้นอยู่ในพื้นที่อย่างหนาแน่นอยู่แล้ว จึงมีพระราชดำริกับ คุณหญิงอารยา พิบูลนครินทร์ ราชเลขานุการในพระองค์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ว่าน่าที่จะมีหน่วยงานเข้ามาดำเนินการในเรื่องการอนุรักษ์ฟื้นฟูพันธุ์หวายพื้นเมือง รวมทั้งการสืบสานอาชีพการจักสานหวายของคนในท้องถิ่นจังหวัดน่าน เนื่องจากราษฎรในท้องถิ่นมีความรู้ความสามารถในการจักสานหวาย และสามารถที่จะส่งเสริมเป็นอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้ และทำให้ความเป็นอยู่ของราษฎรดีขึ้น

กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ได้ดำเนินการสนองพระราชดำริโดยการจัดตั้งโครงการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และส่งเสริมการปลูกหวายและไผ่ จังหวัดน่าน อันเนื่องมาจากพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ขึ้น เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๔ ณ บ้านแหน ๑ ตำบลผาทอง อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน โครงการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และส่งเสริมการปลูกหวายและไผ่ จังหวัดน่าน ตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พื้นที่ดำเนินงานตั้งอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าน้ำยาว-น้ำสวด บริเวณบ้านน้ำแหน หมู่ที่ ๑ ตำบลผาทอง อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน มีพื้นที่รับผิดชอบ ประมาณ ๑๐๘.๓ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ๖๗,๖๙๐ ไร่ อยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าน้ำยาว-น้ำสวด และอุทยานแห่งชาตินันทบุรี ครอบคลุมพื้นที่บ้านพ่อ, บ้านฮวก, บ้านน้ำไคร้, บ้านห้วยม่วงและบ้านสันติสุข ตำบลแสนทอง และ บ้านแหน ๑, บ้านแหน ๓ และบ้านวังผาง ตำบลผาทอง

วันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๕

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ เสด็จฯ ไปทรงเยี่ยมและติดตามผลการดำเนินงานของโครงการฯ ซึ่งมีกิจกรรมการดำเนินงานหลัก ๆ จำนวน ๔ ด้าน ได้แก่

๑. ด้านการพัฒนาแหล่งน้ำ ได้ดำเนินการจัดทำระบบประปาภูเขาและถังเก็บน้ำ เพื่อใช้ในการอุปโภคและบริโภคในพื้นที่โครงการฯ และพื้นที่ใกล้เคียงโดยรอบ และได้ดำเนินการสร้างฝายต้นน้ำลำธารแบบผสมผสานและแบบถาวร เพื่อดักตะกอน ชะลอความชุ่มชื้นและเป็นแหล่งกักเก็บน้ำเพื่ออุปโภค บริโภค และการเกษตรให้กับพื้นที่ใกล้เคียง

๒. ด้านการพัฒนาป่าไม้ ได้ดำเนินการปลูกหวายและไผ่ เพื่อรวบรวมพันธุ์ และเพิ่มความหลากหลายทางชีวภาพให้กับพื้นที่ป่าไม้ โดยการมีส่วนร่วมกับชุมชน และได้ขยายผลการดำเนินการไปสู่ป่าชุมชนหรือป่าอนุรักษ์ของหมู่บ้าน และได้ส่งเสริมการปลูกหวายและไผ่ในพื้นที่ทำกินของราษฎร โดยทางโครงการฯ เป็นผู้ให้การสนับสนุนต้นกล้าและคำแนะนำ เพื่อเป็นแหล่งวัตถุดิบในอนาคต และเป็นการช่วยลดการพึ่งพิงวัตถุดิบจากป่าได้อีกทางหนึ่ง

๓. ด้านการพัฒนาอาชีพ ได้ดำเนินการส่งเสริมราษฎรในพื้นที่ ให้จักสานผลิตภัณฑ์จากหวายและไผ่ เป็นอาชีพเสริมสร้างรายได้ กระตุ้นให้เกิดการรวมกลุ่ม จนสามารถจัดตั้งเป็น “กลุ่มจักสานหวายตำบลผาทอง” ขึ้น โดยทางโครงการฯ เป็นผู้สนับสนุนองค์ความรู้ในการจักสาน เครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ และจัดหาตลาดให้

๔. ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต ได้ดำเนินการฝึกอบรมความรู้ด้านการจักสานผลิตภัณฑ์จากหวาย และไผ่ และการเพาะชำหวาย ให้กับนักเรียนและราษฎรในพื้นที่ เพื่อเป็นอาชีพเสริม สร้างรายได้ให้กับครอบครัว จนสามารถนำไปพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านอื่น ๆ ต่อไป

การเพาะชำกล้าหวาย เน้นหวายพันธุ์พื้นเมืองในท้องถิ่นจังหวัดน่าน และหวายที่ใช้เป็นวัตถุดิบในการจักสานผลิตภัณฑ์ ได้แก่ หวายขม หรือหวายน้ำข้าว หวายฝาด หรือฝายบุ่น หวายติ้วดีด หวายหนามล้อม หวายหอม หวายหนามเขียว และหวายหางหนู

การเพาะชำกล้าไผ่ จากขุยและการชำกิ่งไผ่ โดยเน้นพันธุ์พื้นเมืองในท้องถิ่นจังหวัดน่าน สำหรับใช้เป็นวัตถุดิบในการจักสานผลิตภัณฑ์ และใช้ประโยชน์ด้านอื่นๆ ได้แก่ ไผ่ยักษ์ ไผ่ไร่ ไผ่ซางนวล ไผ่ซางหม่น ไผ่ซางป่า ไผ่เหลือง ไผ่ตง ไผ่หก ไผ่สีสุก เป็นต้น

สรุปผลการดำเนินงานด้านการส่งเสริมการปลูกหวายและไผ่ ในเขตพื้นที่โครงการ

กิจกรรมด้านการส่งเสริมการปลูกหวายและไผ่ งบประมาณ สำนักงาน กปร.	ปี ๒๕๕๔	ปี ๒๕๕๕	ปี ๒๕๕๖	ปี ๒๕๕๗
๑. ปลูกสร้างสวนป่าหวาย	๑,๐๐๐ ไร่			
๒. เพาะชำกล้าหวาย	๑๐๐,๐๐๐ กล้า	๑๐๐,๐๐๐ กล้า	๕๐,๐๐๐ กล้า	
๓. เพาะชำกล้าไผ่	๑๐๐,๐๐๐ กล้า	๑๐๐,๐๐๐ กล้า	๕๐,๐๐๐ กล้า	๕๐,๐๐๐ กล้า
๔. การปลูกหวายเพื่อรวบรวมพันธุ์ในท้องที่ จ.น่าน		๑๐๐ ไร่	๒๐๐ ไร่	๓๐๐ ไร่
๕. การปลูกไผ่เพื่อรวบรวมพันธุ์		๑๐๐ ไร่	๑๐๐ ไร่	
๖. ปลูกหวายขยายผลร่วมกับราษฎรในพื้นที่ป่าชุมชน		๗๕ ไร่	๕๐๐ ไร่	๒๐๐ ไร่
๗. ฝายต้นน้ำแบบผสมผสาน		๕๐ แห่ง	๕๐ แห่ง	
๘. ฝายต้นน้ำแบบถาวร		๑ แห่ง		
๙. จัดทำแนวกันไฟ		๒๐ กิโลเมตร	๒๐ กิโลเมตร	

ผลสำเร็จจากการดำเนินการด้านการส่งเสริมและอนุรักษ์หวายและไผ่ของโครงการฯ ส่งผลให้พันธุ์หวายและไผ่ดั้งเดิมประจำท้องถิ่นคงอยู่คู่กับชุมชน และชุมชนมีการนำไปใช้ประโยชน์ด้านการจักสานได้อย่างเต็มที่ สอดคล้องกับแนวพระราชดำริในการอนุรักษ์พันธุ์หวายและไผ่ ให้อยู่กับวิถีชีวิตของคนเมืองน่าน ให้องค์ความรู้ด้านการจักสานเครื่องใช้ดำรงอยู่สืบไป

โครงการก่อสร้างสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าบ้านหนองโรง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ตำบลหนองโรง อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี

เรียบเรียงโดย : สำนักประสานงานโครงการพื้นที่ ๑

"...น้ำเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในงานเกษตรกรรม แม้ดินจะไม่ดีบ้างหรือมีอุปสรรคทางด้านอื่นๆ ถ้าแก้ปัญหาในเรื่องแหล่งน้ำได้แล้ว เรื่องอื่นๆ จะพลอยดีขึ้นติดตามมา..."

เป็นพระราชดำริที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทานเมื่อวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๒๙ ณ สวนจิตรลดา เนื่องจากทรงเห็นว่าน้ำเป็นปัจจัยหลักของทุกชีวิตที่ขาดไม่ได้ ซึ่งมีความสำคัญอย่างมากในการทำการเกษตร การทำไร่ ทำนา ทำสวน หรือทำการเกษตรอื่น ๆ ดังพระราชดำรัส **"น้ำคือชีวิต"** ซึ่งถ้าไม่มีน้ำมาเสริมก็ไม่สามารถทำการเกษตรได้ ยิ่งถ้าพื้นที่การเกษตรอยู่ในบริเวณที่ไม่มีน้ำ ต้องอาศัยน้ำฝนแต่เพียงอย่างเดียว ไม่มีแหล่งน้ำตามธรรมชาติจะทำให้ประสบปัญหาการทำการเกษตรอย่างมาก

โครงการก่อสร้างสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าบ้านหนองโรง ตำบลหนองโรง อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี เป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทานตามที่ร้อยตำรวจตรี พัฒนา สัมมาทิตฐิ ขอพระราชทานความช่วยเหลือให้ทางราชการขุดคลองชลประทานต่อเชื่อมจากคลองชลประทานเดิมที่รับน้ำมาจากเขื่อนแม่กลอง อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี เพื่อช่วยเหลือราษฎรในการส่งน้ำให้พื้นที่การเกษตรในเขตตำบลหนองโรง อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งเดิมอาศัยฝนทำการเกษตรแต่เพียงอย่างเดียว ทำให้ผลผลิตที่ได้เป็นไปตามปริมาณน้ำฝนที่ตกในแต่ละปี

● *สภาพสระเก็บน้ำก่อสร้างไว้รองรับน้ำฝนแต่เพียงอย่างเดียว ก่อสร้างเมื่อปี ๒๕๔๘ และปี ๒๕๕๒*

การดำเนินงานสนองแนวพระราชดำริ

นับว่าเป็นพระมหากรุณาธิคุณอันยิ่งใหญ่อย่างหาที่สุดไม่ได้ ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงรับโครงการดังกล่าวไว้เป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เมื่อวันที่ ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๔๔ ดังนั้นเพื่อเป็นการสนองพระราชดำริ การพิจารณาวางแนวทางช่วยเหลือราษฎรในพื้นที่ตำบลหนองโรงในระยะแรกเป็นการตั้งสถานีสูบน้ำขนาดใหญ่ พร้อมกับวางท่อสูบน้ำผ่านใจกลางเมืองจังหวัดกาญจนบุรี เพื่อสูบน้ำจากแม่น้ำแม่กลองผ่านภูเขาไปลงพื้นที่การเกษตรของตำบลหนองโรงโดยตรง ซึ่งแนวทางดังกล่าวดำเนินการไม่ได้ เนื่องจากติดปัญหาที่ดิน และจะต้องเสียค่าใช้จ่ายค่ากระแสไฟฟ้าสูงมาก

สำนักงาน กปร.จึงได้ประสานให้กรมชลประทานพิจารณา ศึกษาแนวทางที่เหมาะสมในการส่งน้ำให้แก่พื้นที่การเกษตรในเขตตำบลหนองโรง สำหรับการแก้ไขปัญหาขาดแคลนน้ำให้ราษฎรซึ่งประกอบอาชีพทางเกษตรกรรมโดยอาศัยน้ำฝนเป็นหลัก เพราะสภาพพื้นที่โดยทั่วไปเป็นที่ราบสูงและเป็นที่ดอนไม่มีแหล่งน้ำธรรมชาติอยู่ในพื้นที่อย่างเพียงพอ ซึ่งมีการกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำในพื้นที่แยกเป็น ๒ ระยะคือระยะสั้นและระยะยาว

● *บ่อพักน้ำขนาดกว้าง ๕๐ เมตร ยาว ๕๐ เมตร สูง ๓ เมตร ความจุ ๖,๒๕๐ ลูกบาศก์เมตร*

ระยะสั้น

เป็นการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า โดยดำเนินการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก พร้อมปรับปรุงแหล่งน้ำเดิมเพื่อเก็บกักน้ำไว้ใช้ในฤดูแล้ง มีการขุดสระเก็บน้ำในระดับไร่นา ความจุ ๑,๔๑๐ ลูกบาศก์เมตร ไปในพื้นที่การเกษตรของราษฎร ๑๖ หมู่บ้าน ของตำบลหนองโรง เริ่มแรกในปี ๒๕๔๘ จำนวน ๒๐๐ แห่ง และปี ๒๕๕๒ จำนวน ๓๖๒ แห่ง รวม ๕๖๒ แห่ง

ระยะยาว

กรมชลประทานได้จัดทำแผนงาน/โครงการด้านการพัฒนาแหล่งน้ำ ปี ๒๕๕๑ - ๒๕๕๕ โดยดำเนินการก่อสร้างคลองท่าล้อ – อู่ทอง ความยาว ๖๑ กิโลเมตร ต่อจากคลองส่งน้ำเดิม (คลองท่าล้อ) ที่รับน้ำจากเขื่อนแม่กลอง เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำในบริเวณพื้นที่ด้านขวามือของคลองส่งน้ำทั้งหมด โดยทำเป็นสถานีสูบน้ำตลอดความยาวของคลอง ซึ่งผ่านบริเวณพื้นที่ตำบลหนองโรง ที่ราษฎรได้ขอพระราชทานความช่วยเหลือ

ในการนี้ สำนักงาน กปร. ได้พิจารณาสนับสนุนงบประมาณแก่กรมชลประทาน ดำเนินการก่อสร้างสถานีสูบด้วยไฟฟ้าบ้านหนองโรง พร้อมระบบส่งน้ำโดยสูบน้ำจากคลองส่งน้ำท่าล้อ - อู่ทองที่รับน้ำจากเขื่อนแม่กลองไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่เมื่อปี ๒๕๕๖ - ๒๕๕๗ ทั้งนี้ ราษฎรมีการรวมกลุ่มผู้ใช้น้ำกันอย่างเข้มแข็ง หลังจากที่ได้รับการสนับสนุนในระยะแรกเป็นสระเก็บน้ำ จึงเห็นความสำคัญของการนำน้ำเข้าพื้นที่การเกษตร ดังนั้น จึงยินยอมให้ดำเนินการจัดตั้งสถานีสูบน้ำ ระบบท่อส่งน้ำ บ่อพักน้ำและอาคารท่อแยกกระจายน้ำในที่ทำกินของราษฎร หลังจากนั้น ราษฎรสามารถจัดทำระบบส่งน้ำคลองไส้ไก่ไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่ได้ด้วยตนเอง ซึ่งเรื่องนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองโรงได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการจัดหาแหล่งน้ำและการประกอบอาชีพของราษฎรในพื้นที่โครงการเป็นอย่างดี โดยจะดำเนินการจัดทำแผนงาน/งบประมาณสนับสนุนงานระบบท่อส่งน้ำไปยังพื้นที่ของราษฎรและร่วมสนับสนุนค่าไฟฟ้าจากการสูบน้ำอีกด้วย

โครงการนี้เมื่อดำเนินการแล้วเสร็จจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ราษฎรในพื้นที่ตำบลหนองโรง ได้แก่ บ้านหนองกระจันทร์ บ้านห้วยสะพาน บ้านหนองโรง บ้านหลุมหิน บ้านวังรัก บ้านใหม่ บ้านหลุมหินเหนือ บ้านดอนเจริญ บ้านบ่อหว้าน้อย และบ้านดงพัฒนา รวม ๑๐ หมู่บ้าน ๑,๖๒๕ ครัวเรือน ได้มีน้ำสำหรับอุปโภค บริโภค และมีน้ำเพื่อทำการเกษตรในฤดูฝน จำนวน ๑๒,๐๐๐ ไร่ และจำนวน ๔,๑๖๐ ไร่ในฤดูแล้ง ซึ่งส่วนใหญ่ทำการเกษตร เช่น ปลูกข้าว อ้อย พืชผัก มันสำปะหลัง และพืชไร่ สามารถปรับเปลี่ยนชนิดของพืชที่ปลูก จะส่งผลทำให้ราษฎรมีอาชีพและรายได้ มีวิถีการดำรงชีวิตและคุณภาพชีวิตที่จะดำรงอยู่ได้ในลักษณะพออยู่พอกิน และพึ่งตนเองได้

ประชาหน้าใส

ฮักแพง-แบ่งปัน

“พื้นที่แห่งการเรียนรู้ วิถีเศรษฐกิจพอเพียง”

เรียบเรียงโดย นางสาวจุไรรัตน์ อินทร์โต
สำนักประสานงานโครงการพื้นที่ ๒

ในอดีต พื้นที่อำเภอเขาวงส่วนใหญ่เต็มไปด้วยความแห้งแล้ง เพราะพื้นที่รายล้อมไปด้วยภูเขา และห่างไกลน้ำ การทำเกษตรในแต่ละปีจะรอเพียงน้ำฝนเท่านั้น หลังจากนั้นไม่นานความแห้งแล้งค่อย ๆ จางหายไป นับตั้งแต่มีโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ได้เริ่มขึ้นเป็นโครงการแรกที่บ้านแดนสามัคคีซึ่งเป็นหมู่บ้านที่แยกออกมาจากบ้านกุดตอแก่น โดยใช้ชื่อโครงการว่า ***“โครงการพัฒนาพื้นที่เกษตรน้ำฝนบ้านแดนสามัคคี อันเนื่องมาจากพระราชดำริ”*** ที่มีจุดสาธิตเนื้อที่กว่า ๑๓ ไร่ และมีการส่งเสริมให้ทำเกษตรทฤษฎีใหม่

จากปัญหา...สู่ความสำเร็จที่ยั่งยืน

เมื่อวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๓๖ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ได้พระราชทานพระราชดำริให้ขยายผลการดำเนินงานโครงการไปสู่ราษฎรในบริเวณใกล้เคียง จึงเกิดโครงการขยายผลเกษตรทฤษฎีใหม่อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งเริ่มดำเนินการในปี ๒๕๓๗ โดยในระยะแรก

ของโครงการมีเกษตรกรเข้าร่วมโครงการฯ ๔๔๗ ราย แต่การขยายผลตลอดระยะเวลา ๑๕ ปี (ปี ๒๕๓๗ - ๒๕๕๑) เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการลดลงอย่างต่อเนื่องเหลือเพียง ๑๖๓ ราย สาเหตุสำคัญเกิดจากเกษตรกรส่วนใหญ่ยังคงยึดติดกับระบบเศรษฐกิจระบบทุนนิยม เน้นปลูกพืชเชิงเดี่ยวเพื่อสร้างรายได้แต่กลับมีหนี้สินพอกพูน และการทำงานในพื้นที่ยังขาดการบูรณาการระหว่างภาคีที่เกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิด และขาดความเข้าใจในสภาพภูมิสังคมของคนในพื้นที่ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นชาวภูไท ที่มีวิถีชีวิตขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมเป็นของตนเอง ทำให้มีความคิดและมุมมองบางอย่างแตกต่างจากภาคราชการ จนบางครั้งทำให้เกิดความไม่เข้าใจซึ่งกันและกัน

ต่อมาในปี ๒๕๕๒ สำนักงาน กปร. ร่วมกับหน่วยงานระดับจังหวัดทั้งภาครัฐ และเอกชน เช่น หอการค้าจังหวัด ปราชญ์ชาวบ้าน/ผู้นำท้องถิ่น และผู้นำทางศาสนา (พระมหาสุภาพ พุทธวิริโย จากศูนย์พัฒนาคุณธรรม) ร่วมกัน**คิดหาแนวทางแก้ไขปัญหาและปรับเปลี่ยนกระบวนการทำงาน โดยสิ่งที่สำคัญที่สุดคือ ให้เกษตรกรเกิดความคิดระเบิดจากข้างใน และเริ่มจากเล็กไปหาใหญ่ สอนให้รู้จักเครื่องมือการพัฒนาคนด้วย** เริ่มจาก **“หลุมพอเพียง”** ปลูกทุกอย่างที่กิน กินทุกอย่างที่ปลูก ลดรายจ่ายในครัวเรือน *(หลุมพอเพียง หมายถึง หลุมที่มีขนาด ๑ เมตร x ๑ เมตร ปลูกพืช ๔ ชนิดในหลุมเดียวกัน แยกเป็นไม้ฉลาดที่สามารถเก็บกินได้ตลอดทั้งปี เช่น กล้วย มะละกอ ไม้ปัญญาอ่อนหรือที่เรียกว่าปลูกง่ายโตเร็วตายเร็ว เช่น พริก มะเขือ ผักสวนครัวต่าง ๆ สุดท้ายคือ ไม้ยืนต้นเพื่อเก็บไว้เป็นบำนาญ เช่น ยางนา ต้นประดู่)*

มีการสร้างกลุ่มและเครือข่าย จากการปรับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงได้นำมาสู่การพึ่งพาตนเอง (รายปัจเจก) แล้ว ยังเกิดความคิดการพัฒนาชุมชนตนเองให้มีความเข้มแข็ง ทำให้เกิดกลุ่มคนเขาวงที่มีจิตอาสาเรียกว่า **“เครือข่ายฮักแพง-แบ่งปัน อำเภอเขาวง”** ที่ทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยง คอยให้คำปรึกษา แนะนำสมาชิกรายใหม่ ที่เข้าร่วมโครงการ และเป็นแหล่งเรียนรู้ถ่ายทอดสมาชิกและบุคคลที่สนใจ

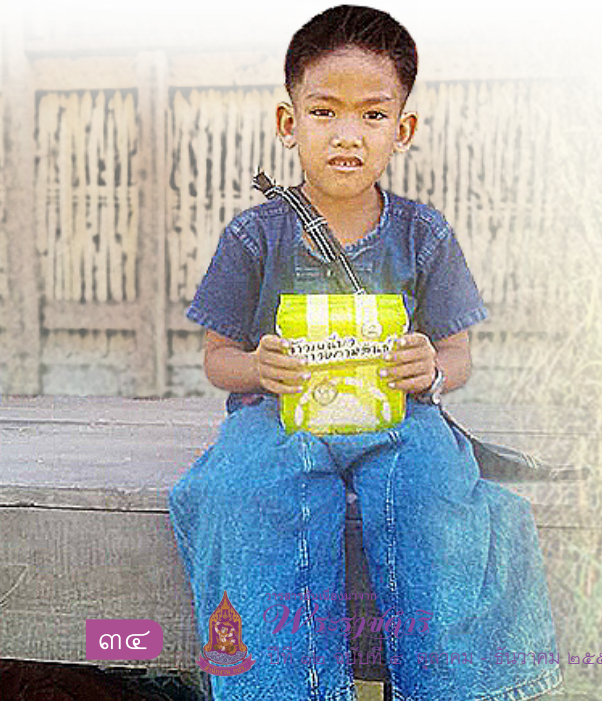

ฮักแพง-แบ่งปัน

เป็นชื่อเรียกเกษตรกรซึ่งส่วนใหญ่เป็นชาวภูไท ที่รวมตัวกันดำเนินรอยตามเกษตรทฤษฎีใหม่ด้วยความเข้มแข็ง มีภาครัฐ ภาคเอกชน ให้การสนับสนุน ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของเกษตรกร จนทุกวันนี้สามารถพึ่งพาตนเองได้ มีความพออยู่พอกิน มีเงินเก็บ และมีรายได้สามารถส่งบุตร - หลานไปศึกษาเล่าเรียนในสาขาอาชีพต่าง ๆ มีเด็กและเยาวชนบางส่วนได้กลับมาทดแทนแผ่นดินเกิด จนเกิดเป็นทายาทของเครือข่ายฮักแพง-แบ่งปัน

จากผลการดำเนินงานที่ผ่านมาในอดีตที่เคยมีสมาชิก ๑๖๓ คน ปัจจุบัน กลุ่มฮักแพง-แบ่งปัน มีสมาชิกเพิ่มขึ้นเป็น ๗๒๐ คน และยังมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง มีการทำงานเชิงบูรณาการในพื้นที่ มีเกณฑ์การประเมินผลที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาที่มาจากความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง Bottom Up เกิดผู้นำและขยายเครือข่ายตามธรรมชาติ เป็นไปตามยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงตามหลักการบันได ๔ ขั้น คือ

หลักการ...บันได ๔ ขั้น

ขั้นที่ ๑
การพึ่งพาตนเอง
หลุมพอเพียง

ขั้นที่ ๒
การพึ่งพากันเอง
ระบบธนาคาร

ขั้นที่ ๓
การเชื่อมโยงเครือข่าย
การค้าเชิงพาณิชย์ (ภาครัฐ ภาคประชาชน และภาคเอกชน)
ตลาดล่าง กลาง บน

ขั้นที่ ๔
องค์กรแห่งการเรียนรู้/ขยายผล
ยุวเกษตร/แปลงต้นแบบ
เศรษฐกิจพอเพียง

ขั้นที่ ๑ การพึ่งพาตนเอง

นับเป็นจุดก้าวแรกของการพัฒนาด้วยการพัฒนาคน ปรับเปลี่ยนแนวคิดทัศนคติสู่เศรษฐกิจพอเพียง ภายใต้หลัก ๓ ห่วง ๒ เงื่อนไข เริ่มจากการลดรายจ่ายอาหารในครัวเรือน (ดูได้จากบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ) ให้เกษตรกร **"ปลูกทุกอย่างที่กิน กินทุกอย่างที่ปลูก"** ด้วยหลุมพอเพียงในพื้นที่ ๑ ไร่

ขั้นที่ ๒ พึ่งพากันเอง

แนวคิดเรื่องธนาคารปัจจัยการผลิต จากที่เคยรอรับแจกปัจจัยการผลิตจากรัฐ ก็หันมาคิดต่อยอดเมื่อรับมาแล้วจะทำอย่างไรให้เกิดความต่อเนื่องและยั่งยืน สามารถขยายผลไปสู่สมาชิกเครือข่าย เช่น กิจกรรมธนาคารหมูหลุม ธนาคารปลา ธนาคารไก่ และนำผลผลิตจากมูลสัตว์มาแปรรูปหรือต่อยอดทำเป็นแก๊สชีวภาพใช้ในครัวเรือนได้

ขั้นที่ ๓ เครือข่ายเชิงพาณิชย์

ปัจจุบันกลุ่มฮักแพงแบ่งปันได้ขยายเครือข่ายแบ่งเป็น เครือข่ายผู้ผลิตข้าวเหนียวเขาวง การทำ GAP จำนวน ๖ กลุ่ม (๖ ตำบล) เครือข่ายเกษตรอินทรีย์ข้าวเหนียวเขาวง ข้าว GI จำนวน ๒๑ ราย เครือข่ายปลูกผักอินทรีย์วิถีพอเพียง เชื่อมโยง ตลาดสีเขียว จำหน่ายทุกวันศุกร์-อังคาร ที่โรงพยาบาลเขาวง

บรรยากาศตลาดนัดเกษตร “ตลาดสร้างสุข อ.เขาวง” ขายทุกวันอังคารและวันศุกร์

ขั้นที่ ๔ องค์กรแห่งการเรียนรู้

ด้วยกระบวนการพัฒนาและต้นแบบที่ประสบความสำเร็จทำให้เกิดการขยายผลเป็นศูนย์เรียนรู้ต้นแบบด้านต่าง ๆ ทั้งหมด ๗ ศูนย์ ประกอบด้วย ศูนย์เรียนรู้ต้นแบบด้านข้าวเหนียวเขาวง (ข้าว GI) ศูนย์เรียนรู้ต้นแบบด้านพืช (ตลาดสีเขียว) ศูนย์เรียนรู้ต้นแบบด้านปุ๋ยชีวภาพ ศูนย์เรียนรู้ต้นแบบด้านประมง การเลี้ยงกบ เกษตรผสมผสาน ศูนย์เรียนรู้ต้นแบบด้านเกษตรผสมผสาน ๑ ไร่ ๑ แสน ธนาคารหมูหลุม ข้อมูลด้าน IT ศูนย์เรียนรู้ต้นแบบด้านบัญชีครัวเรือน เกษตรผสมผสาน และศูนย์เรียนรู้ต้นแบบด้านหัตถกรรม เครื่องจักสาน (กลุ่มผลิตข้าวแดะงา)

ปัจจุบันยังมีการขยายผลไปสู่โรงเรียน เช่น โรงเรียนกุดกว้างสวาสดิ์วิทยา บ้านกุดกว้าง ตำบลกุดสิมคุ้มเก่า อำเภอเขาวง และโรงเรียนหนองแสงถวิลราษฎร์ บ้านหนองแสง ตำบลสงเปลือย อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ ทั้ง ๒ โรงเรียน เป็นโรงเรียนที่มีความพร้อมตามโครงการขยายผลการเกษตรทฤษฎีใหม่ เป็นโรงเรียนที่มีความพร้อมสำหรับเลี้ยงไก่ไข่เพื่อเป็นแหล่งอาหารโปรตีนให้กับนักเรียนในโรงเรียนและสามารถนำความรู้ที่ได้กลับไปใช้ที่บ้านได้

กลุ่มฮักแพง-แบ่งปัน ก็ยังคงก้าวเดินต่อไปตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ภายใต้ประโยชน์และความต้องการของชุมชน คือความมุ่งพัฒนาให้เป็นพื้นที่แห่งการเรียนรู้ **“กาฬสินธุ์โมเดล”** และ **“Organic city”** ซึ่งจะเน้นการบริหารทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด เช่น การบริหารจัดการน้ำด้วยระบบพลังงานแสงอาทิตย์ (Solar Cell) เพื่อลดต้นทุนการผลิตด้วยพลังงานธรรมชาติ อนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม รวมไปถึงการพัฒนาศักยภาพของเกษตรกรไปสู่ Smart Farmer ต้นแบบ เพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี และเกิดความสุขแบบยั่งยืน

ความพอเพียงแบบ "บุญแทน"

เรียบเรียงโดย : กลุ่มเศรษฐกิจพอเพียง
สำนักศึกษาและขยายผลการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ

มีกินเท่ากับมีความสุข

"ทุกวันนี้ไม่เดือดร้อน ไม่มีหนี้ แต่มีกิน แค่นี้ก็มีความสุขแล้ว" เป็นคำกล่าวที่บุญแทน เหลาสุพะ กล่าวด้วยใบหน้าเปื้อนยิ้ม เมื่อเขาตอบคำถามที่ว่า ทำเศรษฐกิจพอเพียงแล้วได้อะไร?

บุญแทน เหลาสุพะ เป็นเกษตรกรที่ทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ บนพื้นที่ ๒๕ ไร่ ซึ่งจัดแบ่งเป็นสัดส่วน ได้แก่ สระเก็บน้ำเพื่อเลี้ยงปลา ไม้ผลนานาชนิด นาข้าว เล้าไก่ และที่พัก โดยปลูกและดูแลแปลงพืชผักของตนเองด้วยความรู้วิถีเกษตรอินทรีย์ ที่ได้รับจากหน่วยงานด้านการเกษตรระดับอำเภอและท้องถิ่น เนื่องจากตระหนักถึงความสำคัญของสุขภาพของทั้งตนเองและผู้บริโภค

"แต่ก่อนเคยปลูกฝ้าย ข้าวโพด และมันสำปะหลัง ใช้ยาตลอด (ยาฆ่าแมลง) พอตรวจร่างกาย มีสารพิษตกค้างมาก จึงเลิกใช้สารเคมี ทุกวันนี้ ยังมีสารพิษตกค้างอยู่เลย แต่น้อยกว่าแต่ก่อน" บุญแทนเล่าพลางมองแม่บ้านคู่ชีวิตที่นั่งอยู่ข้าง ๆ

จากการตระหนักถึงความสำคัญของสุขภาพดังกล่าว ประกอบกับการทำพืชไร่เชิงเดี่ยวมีต้นทุนสูง และประสบภาวะขาดทุน บุญแทนจึงสนใจปลูกพืชชนิดอื่น ๆ ประจวบกับในช่วงปี ๒๕๔๔ ได้มีโอกาสเข้ารับการอบรมการทำเกษตรผสมผสาน จากกรมการเร่งรัดพัฒนาชนบท (รพช.) กระทรวงมหาดไทยในสมัยนั้น และได้รับความรู้ด้านการขยายพันธุ์พืช และการทำน้ำหมักชีวภาพจากสำนักงานเกษตรจังหวัดเลย และเทศบาลตำบลนาดินดำ ซึ่งเป็นฐานความรู้ที่บุญแทนมีความเชี่ยวชาญมาจนทุกวันนี้

ละมุด ต้นแรก

เริ่มด้วยการซื้อต้นละมุดมาปลูก ๑ ต้น และค่อย ๆ จัดสรรแบ่งพื้นที่เป็นสัดส่วนตามแนวเกษตรทฤษฎีใหม่ โดยได้รับความช่วยเหลือจาก รพช. มาขุดสระเก็บน้ำให้ ตอนนี้มีละมุด ๒๖๐ ต้น รวมกับพืชสวนอื่น ๆ อีก ๒๓ ชนิด เช่น มะละกอ ลำไย สาลี่ มะกอกน้ำ ส้มโอ มะม่วง กล้วย และมะพร้าว มีพืชสมุนไพร ๔ ชนิด ได้แก่ ตะไคร้ ไหลแดง หนอนตายยาก และใบแมงลัก พืชผักสวนครัว ๖ ชนิด เช่น พริก หอมแดง กระเทียม และมะนาว พืชไร่ ๒ ชนิด คือ ข้าวและข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ พืชทุกชนิดล้วนปลอดภัยไร้สารพิษ

รับประกันว่าพืชผักของบุญแทนไร้สารพิษ เนื่องจากบุญแทนใช้น้ำหมักชีวภาพและใช้อุปกรณ์ดักแมลงมา ๑๐ กว่าปี ได้แก่ อุปกรณ์ดักผีเสื้อกลางคืน แมลงวันทอง หมัดผัก และตั๊กแตน รวมทั้งมีองค์ความรู้ในการผลิต ขยาย และใช้เชื้อราบิวเวอร์เรียไล่แมลงจำพวกเพลี้ยไฟ และไตรโคเดอร์มากันรากเน่า

ว่าด้วยเครื่องดักแมลง บุญแทน เดินไปหยิบอุปกรณ์มาแสดงและอธิบายอย่างคล่องแคล่ว ***“ใช้แบบนี้แล้วเชื้อรามันกระจายได้ไกล ปักไว้ในนา ๒ กระบอกต่อ ๑ ไร่”*** เขากล่าวถึงอุปกรณ์ใส่เชื้อราไล่แมลงในนาข้าวที่ประดิษฐ์เอง และเมื่อเดินไปในสวนจะเห็นอุปกรณ์ดักแมลงหลากหลายรูปแบบแขวนตามต้นไม้เป็นระยะ

● *อุปกรณ์ดักแมลง*

แม่บ้านคู่ชีวิตจะนำผลผลิตที่ได้จากแปลงนา แปลงผัก และผลไม้ ไปขายที่ตลาดสีเขียวในอำเภอเมืองเลย ที่จัดเป็นประจำวันจันทร์และศุกร์ *"มีลูกค้าประจำ คนนิยมชอบกินผักเรามาก ขายราคาไม่แพง"* แม่บ้านกล่าวเสริมด้วยน้ำเสียงภาคภูมิใจ ทั้งยังมีรายได้จากการเลี้ยงไก่ ปลา และกบ อีกด้วย จึงไม่น่าแปลกใจที่บ้านนี้ไม่ต้องซื้อเครื่องประกอบอาหารใด ๆ เลย ดังนั้นบัญชีครัวเรือนของบ้านนี้จึงมีข้อมูลในช่องรายรับเป็นส่วนใหญ่

"วันนี้มีเงินออม ไม่มีหนี้สินแล้ว"

นายบุญแทน เหลาสุพะ
บ้านเลขที่ ๑๐๔ หมู่ที่ ๑๓
บ้านห้วยม่วง ตำบลนาดินดำ
อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย
โทร. ๐๘-๓๓๔๖-๐๒๘๗

ควบคุมความโลภ

ในด้านจิตใจ บุญแทนเป็นคนใจเย็น และแลเห็นรอยยิ้มเสมอ การทำงานในไร่นาเป็นงานหนักที่ต้องใช้ความอดทนและความเอาใจใส่ บุญแทนใช้หลัก ๔ ประการง่าย ๆ กล่าวคือ ไม่เกียจคร้าน ประหยัด อดออม และใช้จ่ายแต่พอดี

"เราต้องคอยควบคุมตัวเองไม่ให้โลภ ทุกวันนี้ ก็มีความสุขดี และอยากหัดให้หลานเป็นงาน จะได้ทำงานในสวนในไร่เป็น" เป็นสิ่งที่บุญแทนยังคงปฏิบัติด้วยความสุข

เส้นทางชีวิตของบุญแทนและครอบครัวไม่ได้โรยด้วยกลีบกุหลาบ แต่เมื่อเขาคิดจะละทิ้งเกษตรเชิงเดี่ยวแล้ว เขาลงมือทำและหาพี่เลี้ยงให้ความรู้และคำแนะนำในการทำเกษตร ได้แก่ เกษตรจังหวัดเลยและนักวิชาการเกษตรเทศบาลตำบลนาดินดำ ซึ่งเป็นการร่วมกันเดินบนวิถีความพอเพียงด้วยการเรียนรู้อย่างไม่หยุดนิ่ง อีกทั้งเขายังพร้อมและยินดีร่วมสร้างประโยชน์สุขให้แก่แผ่นดิน โดยแบ่งปันความรู้และแนวคิดในการดำรงชีวิตให้แก่ผู้สนใจใฝ่รู้ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่เข้ามาศึกษาและเรียนรู้กับเขาเสมอ

องค์ความรู้

เรื่องเล่าเกี่ยวกับงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ที่ผู้เผยแผ่การพัฒนาตามแนวพระราชดำริที่ควรรู้

บรรยายโดย ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการมูลนิธิชัยพัฒนา

ให้กับผู้เข้าร่วมอบรมหลักสูตร "วิทยากรและการนำเสนอเพื่อเผยแพร่และขยายผลการพัฒนาตามแนวพระราชดำริและปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง" รุ่นที่ ๓

เมื่อวันที่ ๒ กันยายน ๒๕๕๗

สำหรับท่านทั้งหลายที่มาเข้าหลักสูตรนี้ หนังสือเชิญบอกว่าพวกท่านเป็นวิทยากร เพราะฉะนั้นการที่จะเป็นวิทยากรขยายผลการพัฒนาตามแนวพระราชดำรินั้น หัวใจของภารกิจคือต้องเข้าใจโครงการพระราชดำริ ถามว่าเท่านั้นพอไหม คิดว่าไม่พอ ต้องทำความเข้าใจพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวด้วย ต้องเข้าใจปรัชญาของพระองค์ ต้องเข้าใจเจตนารมณ์หรือสภาพแวดล้อมของประเทศไทยเรา ผมดูหน้าพวกท่านแล้ว ดูเหมือนจะไม่มีใครที่ได้มีโอกาสถวายงานโดยตรงสักคน เพราะฉะนั้นการไปเป็นวิทยากรนี่ก็เป็นเรื่องที่ลำบากนะ เพราะแม้พวกที่เดินตามถวายงานเป็นปี ๆ ก็ยังลำบากเลย ดูเหมือนจะมีอยู่คนหนึ่งอยู่ข้างหลัง น่าจะมีโอกาสได้ตามเสด็จฯ บ้างนะ ใช่ไหม เพราะฉะนั้นต่อไปนี้จะไม่มีใครมาอธิบายท่านอย่างนี้แล้ว ใน ๒ - ๓ ชั่วโมง ที่อยู่ด้วยกันนี้ พยายามสดับตรับฟังให้ดีและอยากให้คิดด้วย

ในปี พ.ศ. ๒๕๒๔ ตอนที่ผมได้รับมอบจากรัฐบาลให้ไปถวายงานพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ผมก็มีสภาพไม่แตกต่างจากพวกท่านทั้งหลาย แต่มาวันนี้ผมมีโอกาสเรียนหลักสูตรทั้งหมด เรียนมาเป็นเวลา ๓๖ ปี ยังไม่จบเลย พวกท่านนี่เรียนกี่เดือนไม่รู้นะ ของจริงก็ไม่ได้จับได้ต้องอะไรเท่าไหร่นัก ก็เป็นสิ่งที่น่าเห็นใจ แต่ก็ไม่เกินความพยายาม พูดไม่ให้เสียกำลังใจนะ พยายามศึกษา พยายามที่จะเข้าใจ การเรียนก็มีหลายระดับ

ผมเองก็เริ่มจากระดับแรกนี้เหมือนกัน ไม่ใช่เข้าไปถวายงานปุ๊บจะเข้าใจทะลุปรุโปร่งเลยอะไรกันที่ไหน ก็เปล่า เผอิญอาศัยเป็นคนชอบศึกษา ชอบมอง ไม่เอาแต่เห็นเฉยๆ คนไทยส่วนมากชอบเห็นเฉยๆ แต่ไม่เคยมอง เห็นกับมองนี่ต่างกันไหม คนไทยเรานี่ พอรู้พอเห็นพระองค์จะเสด็จฯ ไปโน่นไปนี่ไปนั่น จองที่ตั้งแต่ตีห้าแล้ว ขอเห็นสักแวบนึง ชื่นอกชื่นใจ ไปถามพระองค์เสด็จฯ ไปไหน ไม่รู้ พระองค์จะทรงไปทำอะไร ไม่รู้อีก ขอให้ได้เห็นพอแล้ว ชอบได้ยิน รับสั่งคราใดเคลียร์หูให้ได้ยิน แต่ก็ไม่เคยฟังอีก เหมือนกัน สอนแล้วสอนอีก เตือนแล้วเตือนอีก ทำผิดซ้ำซากอยู่อย่างนั้นแหละ นี่แหละคนไทย ชอบติดแต่เปลือก แต่ไม่ลงสาระ เวลาดูมวยพิธีอะไรต่อมิอะไร เอาพิธีการไว้ก่อน เอาลูกมวยสวยๆ ถูกน็อกจากเวทีก็ช่างเถอะ สวยถูกใจคนดูถูกหรือเปล่าก็ไม่รู้นะ

นี่คือจุดอ่อนของสังคมไทย ไม่พยายามมองลึกลงไป จำได้ว่าตอนช่วงตามเสด็จฯ ได้เคยไปสนทนาธรรมกับหลวงปู่ขาว อนาลโย หลวงปู่ขาวเทศน์ประโยคหนึ่งสำคัญมาก จำได้มาถึงทุกวันนี้ มันผ่านมากี่สิบปีแล้วก็ไม่รู้ **“พวกเอ็งทั้งหลายนั้นติดซาก”** เข้าใจความหมายไหม **“พวกเอ็งทั้งหลายนั้นติดซาก”** ก็ดูแต่เปลือก ดูแต่สิ่งที่ห่อหุ้มร่างกาย ดูแต่รถราที่เขานั่งมาคันโตๆ ก็ให้ความเคารพนับถือ แก้วแหวนเงินทองเยอะก็นับถือ แต่ข้างในเป็นยังไง เป็นโจรเป็นคนคอรัปชั่นกินแผ่นดินมาแล้วก็ไหว้กันเฉย พวกฉาบแต่เปลือก เจอพระพุทธรูปเข้าก้มลงกราบ พระสวดก็พนมมือ ถามว่าพระสวดอะไร ไม่รู้ เป็นอย่างนี้หรือเปล่าจะเป็นข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ผู้น้อยเหมือนกันหมด ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่สติปัญญาด้านนี้กว่าจะพอกพูนขึ้นมานะพอกันแหละ ผมอบรมตั้งแต่ปลัดกระทรวงถามอะไรก็ตอบมาได้เหมือนกัน ผมก็พูดแบบนี้ เอาแต่รูปแบบ เพราะในวันนี้ในเบื้องต้นนี้อยากจะนำลงไปสู่แนวพระราชดำริของพระองค์ ปรัชญาของพระองค์ อะไรต่ออะไรต่างๆ แต่วันนี้จะไม่อธิบายปริมาณโครงการ คนอธิบายเยอะแล้ว มีอ่างน้ำกี่อ่าง มีโครงการสามพัน สี่พันโครงการ ให้ กปร. เขาเล่าให้ฟัง สาธยายให้ฟัง มีศูนย์ศึกษาการพัฒนาโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริกี่ศูนย์ ๖ ศูนย์ แต่จะอธิบายโครงการว่าทำไมจะต้องมีศูนย์ศึกษาการพัฒนาฯ คุยเลย ๖ ศูนย์นั้น ๕ ศูนย์ตั้งกับมือเองเลย ทำไมถึง ๕ เพราะศูนย์ที่ ๖ ซึ่งถูกสถาปนาขึ้นมาเป็นศูนย์ที่ ๑ คือ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาฯ เขาหินซ้อนฯ เกิดขึ้นก่อนแต่ไม่เรียกศูนย์ศึกษาการพัฒนาฯ เกิดขึ้นด้วยความบังเอิญก็ว่าได้ เพราะทางจังหวัดฉะเชิงเทราเขาก็ถวายที่เล็กๆ สร้างพระตำหนักถวายจะให้ไปประทับ พระองค์รับสั่งว่า

ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล

ขอเถอะคงไม่มีโอกาสได้ไปประทับบ่อย ๆ เอาบ้านหลังเล็ก ๆ เท่าที่เห็นและที่เหลือขอเปลี่ยนสภาพให้เป็นแหล่งที่จะได้มีการเรียนรู้ด้านการเกษตร แก้ไขปัญหาสภาพสิ่งแวดล้อมที่เป็นลักษณะภูมิประเทศย่านนั้นดีไหม ประชาชนก็เห็นพ้องด้วย เลยรับสั่งให้ไปซื้อที่ดินขยายพื้นที่ออกไป เพราะฉะนั้นในวันนี้ด้านหลังศูนย์ฯ จะมีที่ส่วนพระองค์ ตัวเรือนสองจั่วสามจั่ว พระองค์รับสั่งเอาไว้เล่นกัน เพราะว่ายังไงก็ยังเป็นที่ของ กปร. หรือว่ายังไงก็เป็นที่ของราชการอยู่ พระองค์ก็ทรงระมัดระวัง

"ระมัดระวัง" คำนี้จำไว้ให้แม่น จะกล่าวถึงพระเจ้าอยู่หัวให้ระมัดระวัง ทำงานถวายพระเจ้าอยู่หัวต้องระมัดระวัง อย่าไปสื่ออะไรพระเจ้าอยู่หัวถ้าไม่มั่นใจให้ระวัง ต้องรู้จักพระเจ้าอยู่หัวจริง ๆ บางทีเราไปทำงาน ข้าราชการบางคนไปปฏิบัติราชการของกระทรวง เกี่ยวกับโครงการพระราชดำริไปเบ่งเขาอีกไปขู่เขาอีก ประสบอยู่ตลอดเวลา ต้องตามไปเล่นงานไม่ได้ พระองค์ทรงไม่มีสิทธิ์ทรงไม่มีอำนาจอะไรเลย สะท้อนจากประโยคนี้มีใครไม่รู้บ้างนี่รู้ตั้งแต่ยังเป็นนักเรียน ***"เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งประชาชนชาวสยาม"*** มีใครไหมที่มานั่งคิดพิจารณาประโยคนี้ พระองค์ทรงสื่ออะไรออกมา หมายความว่าอะไร สะท้อนสถานะของพระองค์ด้วยคำอะไรบ้าง อย่าว่าแต่พวกเราข้าราชการปฏิบัติงานไปวันหนึ่ง ๆ เลยแม้กระทั่งครูบาอาจารย์ซึ่งในสถาบันการศึกษาควรจะหยิบเรื่องราวต่าง ๆ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาศึกษาให้ลึกซึ้งนั้นก็ไม่มี แต่ก็น่าประหลาดใจ ที่ทุกคนท่องขึ้นใจได้หมด ไม่พยายามแสวงหาความหมาย ความหมายในแง่ไหน ความหมายในแง่รัฐศาสตร์ ความหมายในแง่เศรษฐศาสตร์ ความหมายในงานปรัชญาการครองแผ่นดินของพระองค์ เรามานั่งพิจารณาร่วมกันสิ เอาประโยคแรกก่อน ***"เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม"*** ยังไม่ต้องยุ่งกับประโยคที่สองนะมีอะไรกระทบความรู้สึกของเรา ครองทำไม กระทบอย่างไร ชวนให้นึกถึงคำอะไรอีกคำ (ผู้เข้ารับการอบรมตอบ "ปกครอง") ปกครอง กับ ครอง ต่างกันยังไง ปกครองแสดงถึงมีอำนาจ ซึ่งถูกระบุและรองรับด้วยกฎหมาย พวกเราทั้งหลายที่มาจากหน่วยราชการก็ดีหน่วยท้องถิ่นอะไรทั้งหลายล้วนแล้วแต่เป็นผู้มีอำนาจทั้งสิ้น ทำไมถึงพูดอย่างนั้น เพราะอำนาจหน้าที่แต่ละหน้าที่ที่เขาระบุไว้ ว่าอำนาจหน้าที่การเงินจะมีสักเท่าไหร่ อำนาจในการบริหารจะมีสักเท่าไหร่ แต่รองรับด้วยกฎหมายพระเจ้าอยู่หัวทรงมีไหม เพราะฉะนั้นพระองค์จึงทรงไม่ใช้คำว่าเราจะปกครองแผ่นดินโดยธรรม พระองค์ทรงใช้คำว่า ***"ครอง"*** คนที่แต่งงานแล้วเขาเรียกว่าออกไป ***"ครองเรือน"*** ไม่ใช่ว่าภรรยาปกครองสามีหรือสามีปกครองภรรยา การร่วมหอลงโรงกันนี่ไม่ใช่เรื่องของอำนาจ เป็นเรื่องของความสมัครใจ ความเมตตา ความรับผิดชอบที่มีร่วมกัน ผมบวชพระนี่เรียกว่า ***"ครองสมณเพศ"*** ท่านที่บวชแล้วสิ่งแรกที่พระต้องทำก็คือ ครองจีวร แล้วต้องทำเครื่องหมายให้รู้ว่าเป็นจีวรของเรา จะได้ไม่หยิบผิด ผิดศีลข้อลักขโมยอีก จะบวชนี่ไม่มีใครบังคับ เขาจึงใช้คำว่าครอง ซึ่งเป็นเรื่องที่ต้องใส่ใจต้องพิถีพิถัน พระองค์ทรงใช้คำว่า ***"ครองแผ่นดิน"*** หมายถึงว่า พระองค์นั้นทรงอยู่ใต้รัฐธรรมนูญที่เราชอบพูดกันนี่แหละ วันนี้สถานะการเมืองนั้น พระมหากษัตริย์ทรงอยู่ใต้รัฐธรรมนูญจริง ๆ แล้วสถานะนี่ไม่ได้แตกต่างจากเราเลย ไม่ได้อยู่เหนือกฎหมายเพราะฉะนั้นพระองค์จึงทรงใช้คำว่าเราจะครองแผ่นดิน นายกรัฐมนตรีนี่ครองแผ่นดินไหม นายกรัฐมนตรีนี่ทำไม (เสียงตอบพร้อมกัน "ปกครอง") นายกรัฐมนตรีนี่มีอำนาจจะใช้อำนาจสร้างสรรค์ก็ได้ ทำความเสื่อมก็ได้ ย้ายใครก็ได้ ย้ายไม่ดีโดนศาลปกครอง อำนาจนั้นมีแต่ต้องใช้ให้เป็นธรรม ถ้าใช้ไม่ดีก็จะเจอดี ไม่ช้าก็เร็ว เพราะฉะนั้นพระองค์จึงทรงเติมลงท้ายด้วยธรรมะ พระองค์จะทรงดูแลรักษาด้วยฐานของความรัก

ความรับผิดชอบ และบนฐานของธรรมะด้วย แม้กระทั่งที่ใช้อำนาจนี่ก็ต้องรองรับด้วยธรรมะ ธรรมะแปลว่าอะไร พระองค์มีพระราชกระแสรับสั่งต่างๆ ถ้าฟังสักนิดหนึ่ง สำหรับผมนี่เวลามีพระราชกระแสรับสั่ง สมองนี่จะบันทึกไว้เลย หลายๆ คำผมเอามาเผยแพร่ต่อ ในขณะที่หลายๆ คนตามเสด็จฯ เหมือนกันนี่ได้ยินแต่ไม่เคยฟัง เห็นแต่ไม่เคยมอง ประโยชน์ก็เลยไม่เกิดขึ้น ความจริงแล้วทรงสอนอยู่ตลอดเวลาเลย ตั้งแต่วันแรกที่เข้าถวายงานจนกระทั่งถึง ณ บัดนี้ ในฐานะศิษย์นี่มีอย่างเดียว คือจะรับหรือไม่รับ พระองค์ทรงสอนเหมือนกันหมด ก็ได้ยินคำสอนเหมือนกันหมด ทุกคนได้ยินเหมือนกันหมด ก็ได้รับคำสอนเหมือนกัน แต่พอเสร็จนำไปเพ่งพิจารณาหรือเปล่าธรรมะนี่ พระองค์ได้พระราชทานโดยเฉพาะเวลาผู้พิพากษาเข้าเฝ้าฯ หัวใจของผู้พิพากษาคืออะไร ยุติธรรม ธรรมะต้องยุติเท่านั้น พระองค์พระราชทานความหมายของคำว่า ธรรมะ ว่า ความดี ความถูกต้อง ดีและต้องถูกต้องด้วย ดีบางอย่างไม่ถูกต้อง เมื่อคืนก่อนกลับจากงานแต่งงาน รถจอดติดไฟแดง มีเด็กขายพวงมาลัยอยู่กลางถนน ก็สงสารเรียกมาซื้อนี่ดีไหม แต่ไม่ถูกต้องเพราะมันไม่ใช่ที่ที่จะมาทำการซื้อขาย ธรรมะนี่จึงต้องตรองให้ดี ทั้งดีด้วยถูกต้องด้วย เพราะฉะนั้นพระองค์ทรงใช้ความดีความถูกต้องรองรับการดูแลแผ่นดินของพระองค์

แล้ว ***"แผ่นดิน"*** คืออะไร เราจะครองแผ่นดิน แผ่นดินประกอบด้วยอะไร ทุกวันนี้ถ้าไม่มีแผ่นดินอยู่เราจะมีชีวิตอยู่ได้ไหม เมื่อกี้ตอนเที่ยงไปกินข้าวกันมา ถามว่าถ้าไม่มีแผ่นดินจะมีสิ่งเหล่านี้ให้กินไหม แผ่นดินประกอบด้วยดิน น้ำ ลม ไฟ ความจริงแล้วชีวิตเรานี่ผูกพันกับ ดิน น้ำ ลม ไฟ นั่งเฉยๆ นี่กินแผ่นดิน ต้องหายใจ ***"กินลม"*** เก็บของดีคือ ***"ออกซิเจน"*** ไว้แล้วคายขยะใส่โลก คือ คาร์บอนไดออกไซด์ ทุกอย่างที่กินที่ดื่มสุดท้ายแล้วก็เป็นของเสียสู่แผ่นดิน ภูเขาก็ทุบมาทำซีเมนต์ วงจรชีวิตมนุษย์นั้นก็คือกินแล้วก็ถ่าย ใช้ไปเท่าไรก็ออกมาเป็นขยะเท่านั้น เวลานี้ขยะจะท่วมโลก จึงมีโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่แหลมผักเบี้ย

"เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม" ระหว่าง ๖๐ กว่าปีมานี้พระองค์ทรงทำอะไร ทรงรักษาดิน น้ำ ลม ไฟ ไว้ให้เราใช่หรือเปล่า ที่บอกโครงการ ๓,๐๐๐ - ๔,๐๐๐ กว่าโครงการแท้จริงแล้ว คือ แผ่นดิน มีโครงการเกี่ยวกับน้ำ บริหารน้ำ น้ำไม่มีก็หามาให้ น้ำเกินก็พยายามจะระบายน้ำออกไป แต่ไม่ใช่ระบายเหมือนที่ท่านทั้งหลายทำ รัฐบาลทั้งหลายทำ คือ ปัดๆๆ อีกสองอาทิตย์น้ำแห้ง ยามมีไม่เก็บที่เก็บก็ไม่มี ที่เก็บที่ธรรมชาติสร้างไว้ ก็ทำให้ตื้นเขิน กว้านพะเยานี่เดินได้แล้ว ลำน้ำต่างๆ ปิง วัง ยม น่าน ตอนหน้าแล้งนี่เดินข้ามได้เลยใช่หรือเปล่า แต่พอน้ำมานี่ไม่เก็บ ไล่ออกทะเลให้หมด นี่คือการบริหารจัดการในบ้านเรา มีคนดูแลเยอะเกินไป นับทั้งหมดได้ ๓๕ หน่วยงาน แล้วไม่ช่วยกันทำ มาแยกกันทำมันก็หายนะ ความจริงถ้ามีห้าสิบหน่วยงานก็ดีกว่าสิบหน่วยงานนะ แต่ต้องประสานกันจริงๆ ไม่เกี่ยงกัน แบ่งกันนะ คนโน้นทำเรื่องนี้ คนนี้ทำเรื่องนั้นไม่แบ่งแยกอิจฉากันถ้าประสานกันดีๆ แบ่งอะไรให้ดีๆ คนโน้นทำนี่ คนนี้ทำนี่ บริหารน้ำนี่เรียนจากพระเจ้าอยู่หัวสรุปง่ายๆ ผมจะไม่อธิบายแบบนักชลประทาน จะอธิบายอย่างไรไม่ให้ยุ่งยาก ***"น้ำเหมือนเงินเดือน"*** เงินเดือนนี่เดือนหนึ่งออกวันเดียวแต่ต้องใช้ให้ได้สามสิบวัน นี่ก็บริหารอย่างนี้ น้ำมา ๓ เดือนก็เกลี่ยน้ำมาใช้ให้ครบอีก ๙ เดือน ทำได้อย่างไร บอกว่าน้ำขาดแคลน ขาดแคลนได้อย่างไร น้ำอุดมสมบูรณ์ที่สุดเลยในประเทศไทย อีสานที่ว่าน้ำแห้งแล้งที่สุดนั้นปรากฏว่าน้ำมีปริมาณมากที่สุด อีสานมีน้ำ ๒๔๕,๖๐๐ กว่าล้านลูกบาศก์เมตรนะ เก็บไว้แค่ ๓.๒% น้ำมีมโหฬารที่ราบสูงยังท่วมเลย บางคนบอกว่าเก็บไม่ได้ พื้นที่มันไม่อุ้มน้ำ ไปดูไหม ชาวบ้านที่นำแนวพระราชดำริไปใช้เก็บเต็มหมดเลย หน่วยวิชาการแบบพวกเรานี่เก็บ

ไม่ได้ ห้วย หนอง คลอง บึง ถูกทำลายไปหมดเลย เวลานี้พระองค์ทรงตั้งมูลนิธิอุทกพัฒน์ขึ้นมาเพื่อที่จะไปเสริมตรงจุดนี้ ทรงให้ผมเป็นประธานมูลนิธิฯ อีก ไม่ต้องทำอะไรเลยแค่ไปฟื้นฟูสิ่งที่มีอยู่แล้วห้วย หนอง คลอง บึง ถนนทุกถนนมันจะมีคลองสองข้างใช้เป็นที่เก็บน้ำด้วยระบายน้ำด้วย นี่มันอยู่ในสภาพนั้นไหม ทิ้งๆ ขว้างๆ ห้วย หนอง คลอง บึง ออกโฉนดกลางบึงอีก กรมที่ดินมาไหม นี่คือสิ่งที่เราเจอในทุกๆ วัน เหมือนบ้านที่รุกล้ำเข้าไปเขตที่ท่านดูแลอยู่ หลังหนึ่งไม่ขยับพอร้อยหลังจะเข้าไปรื้อ หายนะเลย รักษามันเถอะชีวิตเรา ถ้าปราศจากดิน น้ำ ลม ไฟ เราอยู่ไม่ได้

พระเจ้าอยู่หัวทรงเริ่มต้นที่น้ำ ดินดีไม่ดีถ้ามีน้ำมันเอาอยู่ แก้อยู่ ดินแห้งยังไงถ้ามีน้ำปั๊บเกิดกลับคืนมาหมดโครงการศึกษาการพัฒนาฯ ห้วยฮ่องไคร้แสดงให้ดูแล้ว ที่ชะอำโครงการศึกษาการพัฒนาฯ ห้วยทรายก็แสดงให้ดูแล้ว เดิมหมดเกลี้ยงเลยนะ จะเป็นทะเลทราย มองดูภูเขาเหลืองไปทั้งลูก พระองค์รับสั่งว่าจะกลายเป็นทะเลทรายเข้าไปทุกวันๆ เวลาผ่านไป ๗ ปีกลับมาหมด เหนือจรดใต้ภายใน ๗ ปี ป่าฟื้นกลับคืนมาหมด พระองค์ทรงอุทิศเวลา ๖๐ กว่าปีทำเรียกว่าตลอดชีวิตการครองราชย์ เรียกว่ารักษาสมบัติไว้ให้เรา เพื่อยังชีวิตเราไว้ แล้วก็ทำลายอยู่ทุกวันนะ โดยเฉพาะนักการเมือง มาถึงก็กอบโกยเลย เพราะประเทศไทยเป็นแผ่นดินทองทุกอย่างเป็นเงินเป็นทองหมด ดิน น้ำ ลม ไฟ โปรยอะไรไปปลูกอะไรไปก็ออกมาเป็นอาหาร เลี้ยงอะไรบนแผ่นดินมันก็ออกมาเป็นหมู เห็ด เป็ด ไก่ แต่ผู้นำประเทศที่ผ่านๆมาพูดตรงๆ วันดีคืนดีลุกขึ้นมาไม่เอาแล้ว ไปทำอุตสาหกรรมกันดีกว่า ทำเกษตรดีๆ นะ มีอาหารการกินในน้ำมีปลาในนามีข้าว เดี๋ยวนี้เป็นไง ไม่เอารวยช้าไปอุตสาหกรรมกัน บ้ากันจนถึงไม่อยากเป็นคนแล้ว อยากเป็นสัตว์ เป็นเสือตัวที่ห้า เสือนี่เป็นสัตว์กินเนื้อ แทนภาคอุตสาหกรรม เป็นควายอยู่ดีๆ ไม่ชอบ ควายเป็นสัญลักษณ์ของเกษตร สัตว์เคี้ยวเอื้องสี่กระเพาะ กินพืชอย่างเดียว ฝืนธรรมชาติจะเป็นเสือ ปี ๒๕๔๐ นอนตายแหงแก๋เลย แล้วเวลานี้เป็นอย่างไร อาหารการกินเป็นสิ่งที่ปรารถนามากที่สุดในโลก เพราะวันนี้สิ่งที่พระเจ้าอยู่หัวทรงมองมา ๖๘ ปี ทรงมองด้วย ทรงทำให้ดูด้วย ทรงแสดงตัวอย่างให้ดูด้วย เพราะพระองค์ทรงมีอำนาจอยู่แค่นั้น พระองค์ทรงไม่ใช่ กระทรวง ทบวง กรม ที่จะไปทำอะไรทุกสิ่งทุกอย่าง พระองค์ทรงทำได้แต่ตัวอย่าง เห็นดีก็ไปทำต่อ ทำได้แค่นั้น ไม่ใช่ว่าโครงการพระราชดำริต้องทำนะไม่ใช่ ถ้าประชาชนไม่เอา ใครไม่ต้องการก็ไม่ต้อง ใครไม่เดินมาอบรมด้วยก็ไม่ต้องมาไม่มีใครบังคับ ไม่ใช่โครงการของรัฐที่ต้องมาบังคับได้อะไรต่ออะไรได้ ใครนึกถึงประโยชน์ได้ฉลาดพอ จะเข้ามาเรียนรู้นำกลับไปใช้ในชีวิต เชิญ ส่วนมากจะฟรีด้วยไม่ต้องจ่ายเงินหรอก และพระองค์ทรงวางเป้าหมายไว้ด้วย ถ้าได้ไปเรียน วปอ.จะมีคำมอตโต้ของเขาอยู่ ***“เพื่อความมั่งคั่งและมั่นคง”*** ต้องมั่งคั่งต้องรวย ผมกลับมาจากต่างประเทศเข้าทำงานที่สภาพัฒน์ตั้งแต่ปี ๒๕๑๒ เข้าไปเห็นชัดเจนทุกแผนพัฒนาประเทศ ทุกแผนฯ สร้างความร่ำรวย พระเจ้าอยู่หัวรับสั่งให้จนหรือเปล่า ไม่ใช่ แต่น่าประหลาดว่าถ้อยคำที่พระองค์ทรงใช้แต่ละคำนั้นสื่อความหมายออกมาลึกซึ้งมาก พระองค์รับสั่งออกมาว่า เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม สะท้อนถึงปรัชญาของพระองค์ ความร่ำรวยเป็นสิ่งสมมติแต่ละคนไม่เท่ากัน มันจีรังไหม มันหนีเราตลอด มันไม่นิ่ง มันไม่แน่นอน แม้กระทั่งให้อยู่ครบค่ามันก็ไม่เท่าเดิม มันเปลี่ยนทุกเช้า ต้องไปเทียบกับอะไรซักอย่าง อัตราแลกเปลี่ยนเขาเรียกอย่างนั้น พระองค์ทรงมองข้ามไปเลย มองข้ามเงินไป พระองค์จึงทรงใช้คำว่าประโยชน์สุข ประโยชน์สุขหมายความว่า จะไปพูดถึงงบประมาณแผ่นดินกี่ล้านๆ งบประมาณน้ำอย่างเดียว ๓๕๐,๐๐๐ ล้านบาท แม้แต่เงินเดือนของคุณแต่ละคนรับแตกต่างกัน

นะ ก็แล้วแต่ ไม่สำคัญ สำคัญที่ว่า ใช้อย่างไรใช้เกิดประโยชน์ไหม ถ้าใช้เกิดประโยชน์เจ้าของเงินย่อมเกิดความสุข คนกำหนดให้ใช้เงินอย่างนั้นย่อมสร้างความสุขให้ด้วย งบประมาณแผ่นดินถูกนำไปสร้างถนน ถูกนำไปสร้างการขนส่งที่สะดวกชีวิตคนดำเนินสะดวก คำว่ามีความสุข พระองค์รับสั่งก่อนฝรั่งอีก คนไทยก็ได้ยินประโยชน์สุขแต่ไม่เคยคิดค้นหาปัญญาว่าคืออะไร องค์การสหประชาชาติ ประกาศไม่กี่สิบปี ความสุขมวลรวมประชาชาติ (Gross National Happiness) แต่พระเจ้าอยู่หัวรับสั่งแล้วเราไม่เข้าใจเอง ***"ประโยชน์สุข"*** ทำประโยชน์แล้วความสุขจะตามมาเลย

เราอ่อนแอเพราะเราออกห่างจากธรรมะ บวชได้อะไร ได้ ๒ คำ ธรรมชาติ ธรรมดา อยู่ใกล้กับดิน น้ำ ลม ไฟ ให้มากที่สุด ตากแดดเสียบ้าง ผมเคยเป็นข้าราชการใหญ่ที่สุดเลย เป็นซี ๒๒ เมื่อปี ๒๕๓๖ ผมเป็นเลขาธิการ กปร. แล้ว ตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งปรับเป็นซี ๑๑ ครองตำแหน่งเดียว ๑๘ ปี จะไม่มีใครอีกแล้วที่จะยาวนานกว่านี้ ปีนั้นเขาให้ไปเป็นเลขาฯ สภาพัฒน์ เราไม่ยอมไป ถวายงานอยู่กับพระเจ้าอยู่หัววันดีคืนดีเขาให้เลิก ไปเป็นเลขาฯ สภาพัฒน์ ใครเขาอยากเป็นจะตายไม่เอา เกิดจะมาเอาเรา ขอให้ไป บอกเงื่อนไขอะไรก็ได้ขอให้ไปอย่างเดียว ทิ้งพระเจ้าอยู่หัวไม่ได้ ก็เอาแถมอีก ๑ ตำแหน่ง ปี ๒๕๓๗ เลยครอง ซี ๑๑ ๒ ตำแหน่ง เป็นเลขาสภาพัฒน์ เลขาฯ กปร. ๒ ปีบวกกันได้ ๒๒ วันนั้นถึงได้รู้ว่าความทุกข์กับอำนาจมันมาพร้อมกัน ใหญ่โตมาก สภาพัฒน์คุมทุกกระทรวงตอนนั้น กปร.เมตตามีแต่ให้มีทั้งบุญและบารมี ผมร่วงฟันสึกหมด เพราะกลางคืนนอนกัดฟันเพราะเก็บเอาเรื่องที่โต้แย้งนักการเมืองกลับไปฝันต่อ เข้ารับราชการครั้งแรกปี ๒๕๑๒ นั้น จบดอกเตอร์มา ซี ๔ เลยนะ วันนี้นั่งต่อหน้าน้อง ๆ นี่อะไรซี Zero ผลสุดท้ายก็กลับมาธรรมดาสามัญ พระเจ้าอยู่หัวนี่เวลาพระองค์เสด็จฯ ที่ไหนธรรมดาไหม ลองสังเกตสิดูเสื้อฉลองพระองค์ เสื้อนอกเบลเซอร์ ห่างกัน ๒๐ ปี เอาพระบรมฉายาลักษณ์ ๒ ภาพมาดูพระองค์ยังทรงสวมอยู่เลย พระองค์ทรงไม่ซื้อใหม่อย่างเราซื้อใหม่ทุกอาทิตย์ รองเท้ากว่าจะซื้อได้นะต้องเลือกยี่ห้อต่างประเทศ ดูว่านุ่มไหมเดินแล้วติดสปริงไหม พระเจ้าอยู่หัวทรงใช้รองเท้าเมดอินไทยแลนด์ คู่ละ ๓๐๐ บาท ธรรมดาไหม ชาวบ้านมาเฝ้าฯ นั่งพับเพียบ พระองค์ก็ประทับพับเพียบ ตอนถวายงานใหม่ ๆ ปี ๒๕๒๔ คิดแหมวันนี้ตามเสด็จฯ ได้ออกทีวีแต่งกายเอี่ยม สุดท้ายกางเกงขาดหมดเลย พระองค์ประทับนั่งกลางถนนลูกรัง พวกเรานั่งพับเพียบไปครึ่งชั่วโมงเริ่มบิดไปบิดมาถูไปถูมากางเกงไม่มีเหลือ ได้ประสบการณ์ระยะหลังจึงต้องเอาผ้ากากีผ้าหนาที่สุดกระเป๋าสตางค์อย่าเอามาเสียบข้างหลัง เอาหลวม ๆ นั่งไหนก็นั่งได้ ธรรมดาสามัญเมื่อ ๑๕ ปีแล้ว ซี Zero กลับมาแย่ยิ่งกว่าวันแรกที่รับราชการอีก ไม่มีอะไรติดตัวเลย หลายคนอาจเถียงว่าอาจารย์ยังมียศถาบรรดาศักดิ์ข้าราชการทั่วไปก็ ๒ สาย ช้างเผือกกับมงกุฎไทยของผมนี่สี่สาย รวมปฐมจุลจอมเกล้า กับปฐมดิเรกคุณาภรณ์อีก เคยไปงานศพผู้ใหญ่ไหม ต่างกันก็ตรงข้าราชการทั่วไปจะมีหมอนวางเครื่องราชอิสริยาภรณ์สองใบ แต่ของผมสี่ใบ แต่ก็เอาไปไม่ได้อยู่ดี แล้วลูกหลานก็ต้องส่งคืนกองประกาศตถ้าไม่คืนก็ต้องใช้เป็นเงิน ชั้นปฐมจุลจอมเกล้าฯนี่ถ้าต้องคืนแล้วไม่มีให้เขานี่ต้องกำเงินไปหนึ่งล้านเจ็ดแสนบาท ผลสุดท้ายมายังไงกลับอย่างงั้นที่เล่านี่ไม่ใช่เอาตัวเองมาเล่า แต่เล่าในเรื่องที่พระเจ้าอยู่หัวทรงสอนอยู่ตลอดเวลา อยู่ใกล้ชิดจนต้องทำตามพระองค์ ใครไปไหนเคยเห็นผมมาตั้งแต่ชั้นโทยังไง วันนั้น ซี ๑๑ จนพ้นวันนี้กลายเป็น ซี Zero เหมือนกันหมด ทำอะไรทำด้วยตัวเอง อย่าหยุดทำงาน หยุดทำงานเมื่อไหร่ร่างกายหยุดตาม ตอนนี้ร่างกายมันก็เหมือนเดิมประโยชน์สุขจำไว้ เงินทองเท่าไหร่อย่าไปแคร์

ทุกบาททุกสตางค์ใช้ให้เกิดประโยชน์ พระเจ้าอยู่หัวทรงมีอำนาจอะไรรู้ไหม ไม่มีใครจะตอบหรือคงไม่มีใครตอบได้ หนังสือที่เราอ่านกันส่วนมากมักจะบอกว่า พระเจ้าอยู่หัวทรงมีอำนาจอยู่อย่างเดียว ตั้งองคมนตรี กับปลดองคมนตรี ส่วนมากเราจะได้ยินพวกด้อยปัญญาพูดแค่นี้ แต่ความจริงจะเป็นพระเจ้าอยู่หัวของเรา หรือจะเป็นควีนเอลิซาเบธ จะเป็นคิงคาร์ลอส จะเป็นใครก็แล้วแต่ ซึ่งมีอยู่ประมาณ ๔๐ องค์ทรงมีเหมือนกันหมด ทรงมีอำนาจเหมือนกันหมด ๓ ประการ

อำนาจที่ ๑ คือ ***Right to advise*** อำนาจในการแนะนำ จะเห็นได้ว่าพอมีนายกรัฐมนตรี พลเอก ประยุทธ์ ก็ขอเข้าเฝ้าฯ เผอิญตอนนี้ยังประชวรอยู่ที่ศิริราช คุณยิ่งลักษณ์ก็ขอเข้าเฝ้าฯ กราบบังคมทูลถวายรายงาน เพื่อขอพระราชทานแนวทางปฏิบัติเคยได้ยินแบบนี้ไหม เดี๋ยวหน่วยงานนั้นขอเข้าเฝ้าฯ เพื่อขอพระราชทานคำแนะนำ อย่าว่าแต่นายกรัฐมนตรีเลย ลุงมีลุงมายังขอพระราชทานคำแนะนำได้รู้ไหม เขาเรียกว่าถวายฎีกาแปลภาษาสามัญว่าจดหมายถึงพระเจ้าอยู่หัว มีปัญหาอย่างโน้นอย่างนี้ ขอพระราชทานคำแนะนำ จดหมายส่วนหนึ่งจะถูกส่งมาที่ ๒ หน่วยงาน กปร. กับ ชัยพัฒนา ไปดูซิว่าจะช่วยเขาอย่างไร เสร็จแล้วกราบบังคมทูลกลับไปก็พระราชทานคำแนะนำให้สิทธิอันนี้มีหมดควีนเอลิซาเบธ ปีหนึ่ง ๆ เขาทำเป็นทางการเลย ยืนหน้ารัฐสภาเลย มีอะไรจะแนะนำสภา ก็แนะนำไปเลยสภาผู้แทนฝ่ายการเมืองจะทำหรือไม่ทำก็แล้วแต่ จำน้ำท่วมปี ๕๓ ได้ไหม อำนาจที่จะให้คำแนะนำสื่อก็ไปค้นมาได้ว่า ความจริงพระองค์ทรงแนะนำเรามาตั้งแต่ปี ๓๗ ตรงนั้นทำฟลัดเวย์ ตรงนี้ทำฟลัดเวย์ อะไรต่อมิอะไร ผ่านมา ๑๗ ปี รัฐบาลกี่ชุดกี่พรรคตะเภาเดียวกันหมด ไม่มีใครดีกว่าใครหรอก ไม่มีใครทำ มีใครถูกลงโทษไหม ผมบอกแล้วไงว่าพระองค์ทรงไม่มีอำนาจ พระองค์ทรงได้แต่แนะนำ ทำไม่ทำก็ไม่รู้ ถ้าทำตามพระองค์ทรงแนะนำเหตุการณ์มันก็ไม่เกิดหรอกสู้กันไปสู้กันมา รู้หรือเปล่าว่าน้ำกองอยู่เหนือกรุงเทพฯ เท่าไหร่ ๘,๐๐๐ ล้านลูกบาศก์เมตรเครื่องบินจมน้ำ เกิดมาในชีวิตเห็นเครื่องบินจมน้ำวันนั้น สำหรับคนไม่เคยเห็น มันเท่ากับ ๘ แม่น้ำป่าสัก กองอยู่เหนือกรุงเทพฯ ไม่ไหวหรอกเอาไม่อยู่หรอก แทนที่จะปล่อยให้มันผ่านไปนะให้มันลงทะเลโดยเร็ว โอเค น้ำก็คงจะท่วมกรุงเทพฯ บ้าง แต่มันก็คงจะอยู่ในวิสัยที่เรามีชีวิตอยู่ร่วมกับเขาได้พระเจ้าอยู่หัวทรงเตือนอยู่เสมอต้องอยู่ร่วมกับธรรมชาติให้ได้ อย่าไปสู้อย่าไปขวางแต่ละจังหวัดนี่กั้นตรงนั่นไว้ กั้นตรงนี่ไว้ ไม่ใช่ ตรงข้าม ทฤษฎีที่ไปช่วยชุมชนคือให้น้ำผ่านตัวเราไปให้เร็วที่สุด แต่อย่าลืมเก็บเซ็คเงินเดือนไว้ใช้ด้วยคำนวณไว้เลยว่าปีนี้เราต้องการน้ำเท่าไหร่ กักไว้ก่อน แล้วที่เหลือแบ่งปันให้คนอื่นเขาใช้ ออกซ้ายออกขวาไปตามภูมิประเทศ บริหารน้ำเอาแค่นี้ เอาจริง ๆ จัง ๆ เถอะแล้วก็ต่อช่วงให้ดี ๆ หัวน้ำ กลางน้ำ ท้ายน้ำ รับช่วงกันให้ดี ๆ น้ำเหลือเฟือ

อำนาจที่ ๒ นั้นคือ ***Right to be consulted*** ใครขอเข้าเฝ้าฯ ใครขออะไรอย่างที่ยกตัวอย่างเมื่อกี้นี้ ประชาชนขอคำปรึกษา เรื่องน้ำ เรื่องความทุกข์สุข เรื่องอาชีพอะไร ทำได้ทั้งนั้น แล้วพระเจ้าอยู่หัวก็ทรงให้คำปรึกษา ส่วนจะไปปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติแล้วแต่

ประการที่ ๓ คือ ***Right to warn*** มีภัยอันตรายใด ๆ พระองค์จะทรงออกมาเตือน ไม่มีประโยชน์อะไรที่จะมาชนะกันบนซากสลักหักพังของบ้านเมือง จำได้ไหม เหตุการณ์พฤษภาทมิฬคนไทยลุกขึ้นฆ่ากันเองหลายหนแล้วนะ คราวนี้ก็เกือบจวนเจียน มีเบรกมาก่อน จะพอใจไม่พอใจก็เบรกไว้ก็เลยหยุด ไม่เช่นนั้นได้เห็นเลือดกันอีก ชีวิตผมก็เห็นมาเยอะแล้วนะ เห็นคนชาติเดียวฆ่ากันตั้งแต่เวียดนามเลย ผมอยู่เวียดนาม ๖ ปี คนชนชาติเดียวกันนี่นะฆ่ากันทุกวัน เฉลี่ย ๕๐ - ๗๐ คน เป็นสิบ ๆ ปีที่ก่อศึกกันมา ตายกันเป็นล้าน ๆ คน เคยเห็นเขมรฆ่ากัน เขมรแดงฆ่าล้างเผ่าพันธุ์กัน ต้อนคนกรุงออกท้องนา เอาท้องนาเข้ามาอยู่ในกรุง

คนในกรุงเอามาอยู่ท้องนานี่ตายไหม ตาย เพราะไม่เคยอยู่ ฟันดินไปสองวันก็ตายแล้ว ไปที่ลาวย้ายไปที่ลาวปรากฏว่า ลาวแดง ลาวขาว สู้กันอีก พี่น้องก็สู้กันเจ้าสุภานุวงศ์เป็นลาวแดง เจ้าสุวรรณภูมาลาวขาว สู้กันเอง กลับมาเมืองไทยฝ่ายหนึ่งนับถือคอมมิวนิสต์ อีกฝ่ายโลกเสรี สู้กันเอง ไม่เคยเห็นคนอื่นเขาฆ่ากันเลยนะ ไม่เคยเห็นศัตรูต่างชาติฆ่ากัน นี่ชาติเดียวกันฆ่ากัน นี่ช่วงอาทิตย์หน้าธรรมศาสตร์จะเชิญไปบรรยายหัวข้อความขัดแย้งจะนำไปสู่อะไร ผลสุดท้ายมันก็ต้องหยุด แต่เห็นแต่ละประเทศกว่ามันจะหยุดได้บ้านเมืองแทบพังทลาย แล้วมาตรงกับพระเจ้าอยู่หัวในช่วงพฤษภาทมิฬ จำได้ไหม พลตรี จำลอง ศรีเมืองกับพลเอก สุจินดา คราประยูร ทะเลาะกัน รับสั่งว่าจะมีประโยชน์อะไรที่จะทะนงตัวว่าชนะเวลาอยู่บนกองซากปรักหักพังไม่มีใครชนะหรอก พระองค์ทรงไม่ชี้นะว่าใครผิดใครถูก แต่ทรงเตือนสติ ให้หยุดได้แล้วแล้วกลับไปเพ่งพิจารณาว่าใครผิดใครถูกก็ว่ากันไปตามครรลอง ๑๔ ตุลา พระองค์ก็ทรงออกมาเตือน

ตกลงว่าอำนาจมี ๓ ประการ จะเรียกอำนาจก็ไม่ได้ ภาษาฝรั่งเขาใช้ถูกต้องแล้ว ใช้คำว่า Right แปลว่า สิทธิ สิทธิในการให้คำแนะนำ พระองค์ทรงสงวนไว้จะไปห้ามพระองค์ไม่ได้ บอกอย่ามายุ่งเป็นพระมหากษัตริย์ อย่ามายุ่งอย่างงั้นอย่างงี้ คนพูดอย่างนั้นตามเว็บไซต์พวกนี้เขาไม่รู้ หรือแกล้งไม่รู้ หรือไม่รู้จริง ๆ ก็ไม่รู้นะ แต่นี่แหละคือสิ่งที่พระองค์ทรงมี และพระองค์ก็ทรงทำ พระองค์ทรงเตือนเรื่องการเพาะปลูก พระองค์ทรงเตือนวิธีการแก้ไขปัญหาน้ำท่วม พระองค์ทรงเตือนเรื่องโน้น พระองค์ทรงแนะเรื่องนี้ พระองค์ทรงให้คำปรึกษาไปทำหรือไม่ทำตามใจ พระองค์ทรงทำตัวอย่างให้ดูโครงการพระราชดำริไม่ได้บังคับใครให้มาดู ไม่ได้บังคับใครให้ทำตาม ใครอยากแวะก็แวะเข้าไปในศูนย์ศึกษา พระองค์ก็ทรงทำให้ดูทั้ง ๖ ภูมิประเทศ เชื่อแล้วนำไปทำก็สำเร็จไป ไม่ทำพระองค์ก็ทรงไม่มีสิทธิไปว่าอะไร ใครเพราะอย่างนั้นจะอาศัยพวกท่านทั้งหลายนี่ในโครงการเขาเขียน อยากให้เป็นวิทยากรต่อไปเล่าใครต่อใคร ไปเผยแพร่ต่อเถอะแล้วอย่าหยุดที่ฟังคนบนโต๊ะนี้พูด ไปอ่านเพิ่มเติมเลย ก็น่าเสียดายหนังสือดี ๆ หายาก ส่วนมากน่าจะสาธยายแต่เป็นเชิงอะไรล่ะ ไม่มีแบบสังเคราะห์ออกมา อย่างที่ผมบรรยายมานี่ไม่ค่อยมี หายาก ส่วนมากออกมาเป็นปริมาณ มีอ่างน้ำกี่อ่าง ต้องนำเสนอหลักการแนวทาง อันนี้สำคัญมากกว่า วิธีการพลิกแพลงน้ำเน่าปั๊บแทนที่จะนึกถึงโรงงานบำบัด ราคา ๕,๐๐๐ ล้าน แบบนักการเมืองเขาดู พระองค์ทรงไปดูผักตบชวาว่าแก้ได้ไหม พระองค์ทรงนำเอาธรรมชาติมาแก้ธรรมชาติ นี่คุ้มไหม ไม่สำเร็จ ไปดูแหลมผักเบี้ยไหม น้ำจากเพชรบุรีลำเลียงมาเลย ๑๘ กิโลเมตร ตอนนั้นเรางง พระองค์รับสั่งว่าให้ไปหาที่ติดทะเลมา ๑,๐๐๐ ไร่ ที่ผืนแรกไปดูที่คลองด่าน คือผืนที่ผมจะไปซื้อ วันนั้นผู้ที่เขาอยู่แถวนั้นเขาก็พาไปดูเลย สะพานเลาะริมทะเลไปเรื่อย มี ๑,๐๐๐ ไร่ไหม มีครับ ๑,๐๐๐ ไร่รวบรวมมาได้ เขาบอกถึงแล้วครับ เราก็มองไปที่ฝั่ง ไม่ใช่ครับ ไม่ใช่ครับท่าน ที่อยู่ไหน ชี้ไปทะเลนั่นนะเสาหิน ไม่รู้โฉนดที่ดินมันเผ่นเข้าไปได้ยังไง พอกลับมาเล่าถวาย พระองค์รับสั่งว่าอย่าไปยุ่งแล้วสุดท้ายยังวิ่งหา ที่แท้ไปเจอในบ้านเกิดของผมที่เพชรบุรี ไปเจออยู่แห่งหนึ่งในแหลมผักเบี้ยมีอยู่ ๙๐๐ กว่าไร่ ๑,๐๐๐ ไร่พอดีเพราะมันมีที่งอกแต่พอดีมีคนจองแล้ว ถามใครล่ะ ศิลปากรมาจองไว้จะตั้งวิทยาเขต ไม่เป็นไรไปหาที่ใหม่ให้เลยไปอีกฟากหนึ่ง ตั้งวิทยาเขตได้ ต้องข้ามฟากถนนไปตั้ง ๔ ภูเขาเพราะท่านอยากได้ริมทะเล และผลสุดท้ายก็เป็นบ่อเกิดแต่ละแห่ง ๆ ไม่มีใครเล่าได้หรอก มีเบื้องหน้าเบื้องหลังนั้นไม่ว่าจะศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองลงไปยังไง ไปซื้อที่ได้ยังไง ไม่ใช่เรื่องง่ายนะ แต่ละศูนย์ฯ ที่ตั้งมานี่ พอเข้างานปั๊บเขาทดสอบ ๕ ศูนย์ฯ รวดเลย แต่ละที่เลือดตาแทบกระเด็น กว่าจะได้มาแต่ละศูนย์ ๆพระองค์ทรงระบุเลยเอาแผนที่มาทรงชี้ตรงนี้แล้วเป็นอย่างนี้จริง ๆ นะ พระองค์ไม่เคยเสด็จฯ ไปแต่ทรงอธิบายเหมือนประทับนั่งทางในทรงเห็น

เพราะฉะนั้นพวกท่านจะต้องไปขยายผลไป ชักชวนกันไป

ทรงทำอย่างไร ในนี้ก็บอกให้เล่าให้ฟังด้วยก็ทำเหมือนพวกเราทำนี่แหละ แต่ต้นตอของการเกิดมาของโครงการพระราชดำริต่าง ๆ นั้นก็ขอกล่าวเกริ่น ๆ ไว้อย่างนี้ว่า ๑. เกิดขึ้นมาจากประชาชนขอมา ก็อย่างเมื่อกี้นี้ประชาชนเขียนจดหมายมา เรียกว่าถวายฎีกาอะไรต่ออิอะไรขอมา ผ่านทางจดหมายอะไรก็ว่ากันไป ฎีกาที่จังหวัดส่งไปรษณีย์มาก็ได้อันนั้นส่วนหนึ่ง ๒. อีกส่วนหนึ่งพระองค์ทรงคิดของพระองค์เอง พระองค์ทอดพระเนตรรับสั่งว่าตรงนี้ จำได้ว่าวิ่งรถจากเชียงใหม่ไปลำพูน พระองค์รับสั่งว่าบริเวณนี้พระองค์ทรงชี้ในแผนที่ รับสั่งว่าบริเวณนี้แห้งแล้งเหลือเกิน ไม่น่าเชื่อออกจากเชียงใหม่นิดเดียวออกมาทางลำพูน นี่มันก็นิดเดียวนะพอออกมาเลี้ยวซ้ายเข้าทางภูเขารับสั่งว่านี่ที่นี่แห้งแล้งที่สุด ถามว่าพระองค์ทรงเคยเสด็จฯ ไปที่นั้นไหมไม่เคยปรากฏ แล้วทำอย่างไรจะรู้ คนนำทางไปไม่ได้ ไปไม่ถูก พระองค์ทรงส่งวิทยุรับสั่งให้รถตำรวจรออยู่บนถนน ที่เหลือตามฉันมาวันนั้นน่ะพระองค์ทรงนำเสด็จฯ นะ เราตามเสด็จฯ พระองค์ทรงนำเสด็จฯ ไปเลย นำหน้าขึ้นไปเลย ฝ่าท้องไร่ท้องนา ไปถึงตีนเขา ฝนไม่ตกมา ๓ ปีเต็ม ผมจำได้นะว่าขี้ฝุ่นท่วมเท้าเลยเหยียบไปนี่ขี้ฝุ่น แห้งจนเป็นขี้ฝุ่นหมด พระองค์ทรงทราบได้อย่างไรไม่ทราบพระองค์รับสั่งว่าบริเวณนี้แห้ง เดี๋ยวจะทำให้ แล้วพระองค์ก็ทรงวางจุด เสด็จพระราชดำเนินกำหนดจุดให้เรียบร้อย ชาวบ้านไม่รู้นะว่าพระองค์จะเสด็จฯ เข้าไป พอขากลับเท่านั้นแหละเอาโต๊ะมาตั้ง ฝนตก จำได้ว่าชาวบ้านโน้มตัวเข้ามากอดพระบาท รอดแล้วตรงนี้รอดแล้ว แล้วตั้งแต่นั้นมาสมบูรณ์เลย แสดงว่าพระองค์ทรงรู้ภูมิประเทศอย่างลึกซึ้ง ทรงอ่านแผนที่พระองค์ไม่ทรงดูแผนที่เหมือนเรา เป็นลายเส้นเป็นภูมิภาคธรรมดา แต่พระองค์ทรงมองทะลุปรุโปร่ง

หลักการพัฒนาประการแรกไม่ใช่ให้ของเฉย ๆ ไม่ใช่ขอสิ่งใดมาก็ให้สิ่งนั้นไป แต่จะต้องมีวิธีการบวกไปด้วยว่าจะใช้ประโยชน์ต่าง ๆ จากสิ่งที่พระองค์พระราชทานมาให้ได้อย่างยั่งยืนอย่างไร อันนี้คือหลัก คือใช้ได้ถึงลูก ถึงหลาน ถึงเหลน ถึงโหลน ไม่รู้จบ ถ้าของใช้อย่างชั่วคราวใช้ปี๊บหมดปุ๊บ ใช้ปุ๊บหมดปี๊บทำเหมือนรัฐบางหน่วยงานให้ไปเฉพาะหน้า แก้ไขปัญหาเฉพาะหน้ามันไม่ยั่งยืน ยั่งยืนก็ตรงกับคำว่า Sustainable Development นั้นคือใช้ต่อถึงลูกถึงหลานได้และต่อยอดขึ้นไปได้ด้วย ไม่ใช่ว่าจะทำอะไรก็ติดอยู่แค่นั้น การพัฒนาอย่างยั่งยืนเขาให้ **คำจำกัดความ** ตั้งแต่ปี ๑๙๘๗ นั้น ผมเห็นด้วยว่าเป็นคำจำกัดความที่ดี คือการพัฒนาอย่างยั่งยืนนั้นคือวิธีการพัฒนาหรือวิถีการพัฒนาที่สามารถตอบสนองความต้องการของปัจจุบันโดยไม่ลิดรอนความสามารถของคนรุ่นหลังในการตอบสนองความต้องการของพวกเขา หมายความว่าอะไร ไม่ใช่มีกินอยู่ในช่วงระยะช่วงชีวิตเราเท่านั้น หากรุ่นลูกเราเข้ามาก็ยังมีต่อเนื่องขึ้นไปอีก แต่เวลานี้ดูวิธีการพัฒนามันสิ้นสุดในยุคสมัยเราเท่านั้นมันไม่มีเหลือ ป่าถูกทำลายถูกเผาทั่วประเทศ หน้าแล้งก็เผา ไม้พะยูงนี่มันมีอะไรทำไมตัดกันได้ทุกวัน ทำลายกันได้ทุกวัน ยังเหลือให้ทำลายกันต่ออีกเห็นหรือเปล่าเห็นไหมว่าบ้านเราสมบูรณ์ยังไง ต่อให้ทำลายไปยังไงก็ไม่มีวันหมด แต่ไม่ใช่ปล่อยไปอย่างนี้ ถ้าปล่อยอย่างนี้วันข้างหน้าก็หมด วันนี้ผมคิดว่ายังไม่สายที่จะเก็บไว้ พระเจ้าอยู่หัวทรงแสดงให้ดูแล้ว เอากลับคืนได้ ห้วยฮ่องไคร้เคยเกลี้ยงมีไม้อยู่ ๒ - ๓ ต้น ตอนนี้กลับคืนมาหมด แล้วกำลังจะกลับเข้าสู่ช่วงระยะเวลาสุดท้ายของป่า คือกลับมาเป็นป่าดิบชื้นทีแรกเป็นป่าเสื่อมโทรมนะ ที่ดอยสะเก็ด เชื่อหรือไม่ที่ดอยสะเก็ดเข้าไปวันแรกออกโฉนดไม่มีคนบุกรุกซักคน มันร้อนมันแห้ง วันนี้อุดมสมบูรณ์เขียว พระองค์รับสั่ง ๗ ปีฉันจะทำให้เขียวแล้วทุกวันนี้ก็เขียวจริง จากป่าถูกทำลายไปสิ้น

วันนี้กลายเป็นป่าโปร่ง ป่าเบญจพรรณ สุดท้ายคือป่าดิบชื้น เหมือนอย่างที่เขาเคยเป็นเมื่อร้อยปีที่แล้ว พันปีที่แล้ว กลับคืนครับ เขาพร้อมที่จะกลับมา แต่เราต้องมีเจตนา เราต้องมีความอยาก และอย่าไปกวนเขา ปลูกป่านี่อย่างเดียวอย่าไปกวนเขา แล้วแทนจะไปนั่งปลูกป่า ไม่ต้องปลูก เราก็นึกในใจว่าป่ามันจะขึ้นได้ยังไง ทุกอย่างก็ยังมีชีวิตอยู่ สร้างความชื้น อันนั้นคือที่มาของฝายแม้ว เอาดิน เอาไม้ไปกั้นไว้ กรมชลประทาน รายงานไว้เลยทำฝายไม่สำเร็จ เพราะตามหลักวิชาที่เรียนมา ฝายมันต้องจุน้ำให้อยู่ นี่มันรั่วทุกฝาย พระองค์รับสั่งขอแสดงความยินดีด้วยทำสำเร็จแล้ว กรมชลประทาน มึนไม่ตรงกับตำราที่เรียนมา ตำราที่เรียนมาสร้างฝายมันต้องกั้นน้ำให้ได้ พระองค์กลับรับสั่งว่าอันไหนกั้นน้ำได้ให้ทะลวงให้เป็นรูด้วย เสร็จแล้วเอาไม้ไผ่ทะลุ ๆ ให้เป็นปล้องด้วย พระองค์ทรงต้องการฝายชะลอน้ำ ไม่ใช่ฝายกั้นน้ำ แต่นี่เราเรียนมามันไม่มี พระองค์ทรงต้องการสร้างถุงน้ำเกลือให้น้ำไหลช้าให้มันอยู่ให้ความชื้นกับป่านาน ๆ เพราะงั้นป่าห้วยฮ่องไคร้ตรงกันข้ามกับป่าปลูกที่อื่น ป่าจริง ๆ มันต้องระเกะระกะขึ้นตามธรรมชาติต่างฝ่ายต่างแย่งกันขึ้นหาแสงอาทิตย์เสร็จแล้วก็ต้องเป็นชั้น ๆ เพื่อคลุมดินและเป็นไม้พุ่ม ไม้อะไรต่ออะไรที่ปักษ์ใต้เขาบอกต้องมีให้ครบ ๕ ชั้น มันสนองตอบซึ่งกันและกัน ต้องมีให้ครบ อย่างนั้นจึงถือเป็นป่าดิบชื้น พระองค์รับสั่งไว้หลายแห่งนะ เป็นการพัฒนาที่มีลักษณะของการพึ่งตนเอง พึ่งความแข็งแกร่งจากทรัพยากรของตนเอง ที่สำคัญนั้นแต่ละแห่ง ๆ ต้องอ่าน ดิน น้ำ ลม ไฟ ที่อยู่รอบ ๆ ตัวให้ออก เพราะมันไม่เหมือนกัน ภาคกลางก็ไปอีกแบบนึง ภาคกลางนี่ขึ้นชื่อว่าลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาเขากำหนดไว้แล้ว เราจะดันทุรังให้มันเป็นอะไร ปรับปรุงสภาพทำมาหากินให้สอดคล้องกับพื้นที่ ลุ่มก็คือทำนา แต่ที่น่าเสียดายพื้นที่แถวรังสิตเคยเป็นที่นาบัดนี้กลายเป็นเขตอุตสาหกรรม ผมไปเป็นนายกสภามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ บอกพวกเขาว่ารู้ไหม ๔,๐๐๐ - ๕,๐๐๐ ไร่ ที่มหาวิทยาลัยตั้งอยู่นี่เดิมเป็นที่นา เพราะฉะนั้นเพื่อแสดงความกตัญญูกตเวทีเอาพื้นที่สักพื้นที่ให้เป็นนาอยู่ ทางมหาวิทยาลัยก็จัดให้ผม ๙ ไร่ และนักศึกษาก่อนจะออกนั้นให้รำลึกถึงบุญคุณของสถานที่ที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้ให้มาลงดำนา นายกสภาเดินลงดำนาเอง ดำนากันหมด พอนายกสภาลง อธิการก็ต้องลง รองอธิการก็ต้องลง คณบดีลง อาจารย์ นิสิตนักศึกษา ก็ลงหมด เกี่ยวข้าวเอาไปสี เดือนเมษาเอาข้าวที่รุ่นพี่ปลูกเอาไว้เลี้ยงรับน้องใหม่ให้กินข้าวที่ขึ้นมาจากแผ่นดินธรรมศาสตร์

จะสอนเคล็ดลับอย่างหนึ่งว่าเวลาจะไปทำกิจกรรมที่ไหน ทำโครงการที่ไหน พยายามสร้างเรื่องราวออกมาแล้วมันจะฝังอยู่ในจิตสำนึกของคน ข้าวไม่ใช่ข้าวที่ซื้อมานะ ข้าวนี้เกิดจากแผ่นดินธรรมศาสตร์นะ เกิดจากมือรุ่นพี่ก่อนเขาออกไปเขาจะปลูกทิ้งไว้ พอถึงรุ่นเรากรุณาปลูกต่อ แล้วให้รุ่นน้องต่อไปด้วย เพราะเราชอบสร้างอะไรที่มันเป็นวัตถุ แต่ในเรื่องจิตวิญญาณมันหมดแล้ว อะไรจับต้องไม่ได้จับทิ้งหมดเลย วัฒนธรรมต่าง ๆ ความดีงามคุณธรรมมันหมดเกลี้ยงไปจากสังคมเพราะเหตุที่ทุกคนไปมุ่งจับที่วัตถุ เงินก็วัตถุมันเป็นกระดาษ เงินในกระเป๋าจะแบงค์ใหญ่แบงค์เล็กก็กระดาษ เป็นตัวแทนสมมติ นี่เรื่องจริงนะบางทีเป็นเศษกระดาษจริง ๆ เอาแค่ไปที่ลาวนี่ซื้อของทีต้องใช้เป็นปึก ๆ ของจริง ๆ คือสิ่งที่เราจับต้องได้ คือ น้ำ อาหาร การพัฒนาเกิดจากเนื้อในสังคมก่อตัวจากระบบคุณค่าดั้งเดิมบนพื้นฐานของภูมิปัญญาท้องถิ่น อันนี้ตรงกับคำที่คงจะได้ยิน พระองค์ทรงเรียกไปกำชับว่าสุเมธจำไว้นะ การพัฒนาต้องระเบิดจากข้างใน แต่ละคำจะมีคำที่พระราชทานมาแล้วทั้งนั้นเลย แต่คนเรากระโดดข้าม ต้องระเบิดจากข้างในไม่ใช่เป็นการพัฒนาโดยความอยากของเรา เขาต้องอยากได้ถนนแน่เลย ตัดถนนโครมเข้าไปในหมู่บ้านที่ไม่เคยมีถนนติดต่อ ผมถามว่าใครใช้ถนนคนแรก ชาวบ้านที่เราต้องการหรือ เปล่า คนมีรถที่อยู่ในเมืองแล้วเขาก็เอารถปิคอัพวิ่งเข้าไป ไปดูดเอาเลือด

เนื้อทรัพยากรของคนในหมู่บ้านออกหมด จนพวกเขายังไม่ทันตั้งตัวเลยว่าพวกเขาจะบริหารอย่างไร ต้องให้เขาพร้อมเสียก่อนแล้วค่อยมีถนนแล้วเขาจึงมีโอกาสใช้ถนนเป็นคนแรก อันนี้ความหมายว่าระเบิดจากข้างในให้เขาพร้อมแล้วค่อยให้ อย่าไปโยนให้เขา คนอื่นที่พร้อมกว่าใช้ประโยชน์หมด

ความคิดต่าง ๆ ของพระองค์ก็คือคุณค่าทางด้านวัตถุและคุณค่าทางด้านจิตใจต้องไปด้วยกัน จะไปเอนเอียงทางด้านวัตถุจะไปเอนเอียงทางด้านอุตสาหกรรม ไปเอาความร่ำรวยอย่างเดียว โดยปราศจากมิติทางด้านจิตใจมันก็ไปไม่รอด เอาจิตใจอย่างเดียวนั่งบริกรรมอะไรต่ออะไรวันละหลายครั้งมันก็อยู่ลำบากเหมือนกันถ้าพูดไปชั่วครั้งชั่วคราวยังพอไหว งั้นต้องให้สมดุลทั้งสองอย่าง ทั้งวัตถุทั้งจิตใจนั้นให้มาอยู่ในคนเดียวกันให้ได้ แล้วอย่าดูถูกวัตถุมากเกินไป เพราะพระพุทธเจ้ายังตรัสว่า ปัจจัย ๔ ทรงสอนเหมือนกัน พระพุทธเจ้ากับพระเจ้าอยู่หัวทรงสอนเหมือนกัน พระองค์ทรงสอนบนฐานของสัจธรรมความจริง ฐานที่เป็นนายสุเมธ อดีต ซี ๒๒ ฐานันดรเยอะแยะ แต่หนุ่มสาวที่เข้ามาใหม่ ๆ ต้องการเท่ากัน ต้องการปัจจัย ๔ ต้องการเสื้อผ้า ต้องการอาหาร ต้องการเครื่องนุ่งห่ม ต้องการยารักษาโรค เหมือนกันเป็นพื้นฐาน ไม่มีใครต่างกว่าใครเลยจะเป็นฝรั่งมังค่าอยู่อีกฟากโลกหนึ่งก็ตาม แต่วิธีการเข้าสู่ปัจจัย ๔ ต้องมีเหมือนกัน บางคนมันโลภหมด มันต้องโกยไว้ มันต้องเอาไว้คนเดียว เกิดการแย่งชิงกัน ปะทะขัดแย้ง อยากได้น้ำมันประเทศอื่น แล้วอ้างว่าประเทศต่าง ๆ เหล่านี้ไม่เป็นประชาธิปไตย เพราะฉะนั้นเราต้องไปสร้างประชาธิปไตย ถาม ถ้าไม่มีน้ำมันสักหยดจะไปไหม อยากได้น้ำมัน แต่ที่อ้างคือประชาธิปไตย เหมือนนักประชาธิปไตยทั้งหลาย อ้างแล้วดูดี อ้างแล้วดูโก้ อ้างแล้วคนเถียงยาก แต่ความจริงเปล่า ไม่ได้ซื่อสัตย์หรอกของไทยเหมือนกัน เขาปฏิวัติกัน บอกไม่ได้ไม่เป็นประชาธิปไตย ถ้าไม่เป็นประชาธิปไตยอย่างนั้นเดี๋ยวไปคุยกับจีนดีกว่า เพราะจีนเขาไม่โกรธเรา เดี๋ยวนี้ เงียบไปเลย จำไว้เลยเรื่องแบบนี้ไม่มีใครซื่อสัตย์กับใครหรอก กฎเกณฑ์ที่ผมเรียนมาโดยตรงเลย ระหว่างประเทศนี่ กฎของผลประโยชน์เป็นที่ตั้ง ใครแสวงหาผลประโยชน์ได้ตรงไหนก็ไป เวลาฟังเหตุการณ์บ้านเมืองเหตุการณ์ทั่วโลกให้ฟังหูไว้หู อย่าไปฟังมันมาก ไม่ได้ตั้งบนพื้นฐานของความจริงหรอก ยิ่งการทูตมากยิ่งโกหกมาก เขาบอกนักการทูตนี่เวลาบอก **Yes** หมายความ **Perhaps** ถ้าบอก **Perhaps** หมายความว่า **No** ถ้าทูตคนไหนบอกว่า **No** คนนั้นไม่ใช่นักการทูต ตรงข้ามกับสุภาพสตรี สุภาพสตรีคนไหนบอกว่า **No** หมายความว่า **perhaps** ถ้าสุภาพสตรีบอก **perhaps** หมายความว่า **Yes** ถ้าผู้หญิงคนไหนบอก **Yes** ไม่ใช่สุภาพสตรี ซึ่งมันก็มีอุปมาอุปไมยสะท้อนความจริงของชีวิต จริงไหม สุภาพสตรีก็ต้องสงวนเนื้อสงวนตัว

เพราะฉะนั้นมิติทางด้านวัตถุ ทางด้านจิตใจมันต้องผสมผสาน สังคมของเรานี่มิติทางด้านจิตใจมันทรุดหายไป ถ้ามีแต่วัตถุเข้ามาแทนมากเท่าไหร่ก็ต้องเผชิญปัญหามากขึ้นทุกที เวลานี้เราพยายามจะเอามิติทางด้านจิตใจและคุณธรรมกลับมา สำเร็จหรือเปล่าไม่รู้ แต่เราจะพยายามกัน เพราะฉะนั้นสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ พออยู่พอกิน เวลาพูดนี่ไม่ทำให้คนตื่นเต้น ก็คิดกันว่าแค่นี้หรือ พออยู่พอกิน มันต้องรวยมันต้องมีกินมีเก็บอะไรไว้บ้าง แต่ที่รับสั่งว่าพออยู่พอกินนั้นมันเป็นคำเหนือคำ ดีจริง ๆ มีประเทศน้อยประเทศที่พอเลี้ยงตัวเองได้และมีของเหลือให้คนอื่นเขากินด้วย ก็มีประเทศนี้แหละ ซาอุดีอาระเบีย รวยทั้งบ้านมีน้ำมัน แต่สั่งมากินได้ไหม เช้าสั่งซุปเปอร์มากินสองลิตรมันก็ไม่ได้ หม่อมเจ้าสิทธิพร กฤดากรเคยตรัสว่า เงินทองเป็นของมายา ข้าวปลาสิของจริง สัจธรรมมันก็เป็นอย่างนั้นจริง ๆ นะ พวกเครื่องจักรเครื่องกลเวลายามหิวมามันแทะไม่ได้ มันกินไม่ได้ พออยู่พอกินนั้นคือทำอย่างไรให้บ้านเมืองเรามีความสมบูรณ์ ของเรานี่น่ากลัว

จากพออยู่พอกิน เหลือกินเหลือใช้แล้วจะขาดแคลนอีกเพราะการบริหารทรัพยากรไม่ดี พระเจ้าอยู่หัวทรงเน้นมาตลอด ๖๐ กว่าปี ทรงแก้ไขปัญหาของประชาชนทรงเน้นเรื่องชนบทมาก ชนบทที่เรียกเขาว่าพวกรากหญ้าผมไม่พอใจมาก มาดูถูกคนจน เอาตามฝรั่งที่มันดูถูก ผมเลยบอกจาก **Grass Root** เปลี่ยนเป็น **Glass Root** ได้ไหม เปลี่ยนเป็นรากแก้วได้ไหม เพราะถ้ารากแก้วไม่อยู่นะ ต้นไม้ต้นไหนก็โค่น ถ้ารากแก้วแข็งแรงใครจะโค่นไม่ได้หรอก เมื่อกลางวันขึ้นไปชมวิวกินข้าวกัน ข้าวเรามาจากไหน ไม่ใช่มาจากชนบทหรือ ถ้าเราไม่ใส่ใจดูแลชนบท ปล่อยให้สภาพต่าง ๆ เป็นอย่างนี้ วันหนึ่งคนในกรุงก็จะอดตายเพราะไม่มีปัญญาเลี้ยงดูตัวเอง มีปัญญาทำเงิน แต่เงินมันกินไปได้ไหม ผลสุดท้ายก็ต้องเอาเงินไปแปลงเป็นของจริง คือเป็นข้าว เป็นปลา เป็นขนม เป็นอะไรมาก็ตามใจ

ความจริงนั้นเรื่องความจนเรื่องความหิวโหยอะไรต่าง ๆ นั้น คนเรานั้นไปคิดเชิงลบคิดตามคอมมิวนิสต์ คือมันจนมุมก็คิดหาทางออก เพราะฉะนั้นสิ่งต่าง ๆ นี้พระองค์ทรงไปถึงต้นตอเลย ไม่ใช่เรื่องอุดมการณ์อะไร แม้กระทั่งวันนี้ที่ทะเลาะกันระหว่าง สีอะไรสีโน้นสีนี้อะไรต่ออะไร ฐานจริง ๆ คือความจน ตราบใดที่ยังมีความจนอยู่ สังคมจะทะเลาะกันอยู่อย่างนี้ คาร์ลมาร์กซ์เขาบอกไว้อย่างนี้ เป็นการทะเลาะกันระหว่างคนมีกับคนไม่มี คนไม่มีพอไม่มีก็เกิดความกดดัน พอใครให้ความหวังเป็นแสงริบหรี่ให้เงินเข้าหน่อยก็ต้องรับ ก็มันหิว นี่คือสัจธรรม ผมพูดไม่เข้าใครออกใครนะ เพราะฉะนั้นผมเป็นคนเดียวที่สีโน้นสีนี้เชิญก็ไปหมด ผมก็พูดแบบนี้ไม่เห็นมีใครว่าอะไรก็หัวเราะคิกคัก ต้องพูดตรงไปตรงมาอย่างนี้ตราบใดที่ยังไม่สามารถขจัดความจนได้ อย่ามาพูดคำว่าประชาธิปไตย ขอโทษ ผมสอนประชาธิปไตยตั้งแต่ปี ๒๕๑๒ กลับมาปี๊บผมก็สอนที่ธรรมศาสตร์เลยสอนเป็นอาจารย์พิเศษเรื่อยมาจนกระทั่งถึงบัดนี้ ลูกศิษย์ผมเป็นตุลาการรัฐธรรมนูญ เป็นใหญ่เป็นโตกันหมดแล้ว อย่าฝืนโลก

นี่เป็นเรื่องเก่านะพระองค์ทรงแสดงให้เห็นว่าพระองค์ทรงรู้จักธรรมชาติจริง ๆ ทรงเป็นนักประชาธิปไตยที่สุด ในรัฐธรรมนูญของเรา ไม่ว่าฉบับไหนจะทำอะไรต้องฟังเสียงประชาชน พระเจ้าอยู่หัวทรงถามประชาชนทุกครั้ง ดูพระบรมฉายาลักษณ์พระองค์ประทับนั่งพับเพียบ พระองค์ทรงถามประชาชน พระองค์รับสั่งว่าทำแล้วได้อะไร ทำแล้วจะมีผลกระทบไหม บางครอบครัวถูกกระทบนะ สักพักก็จะมีฮีโร่ออกมาบอกว่าผมมีที่ดินพอจะถวายได้ เป็นขั้นตอนการเกลี่ยประโยชน์ นี่คือประชาธิปไตย ต้องเห็นพ้องต้องกัน ต้องรู้จักเกลี่ยประโยชน์ระหว่างกัน ไม่ใช่ทิ้งคนส่วนน้อย นี่คือพระองค์ทรงทำประชาพิจารณ์แล้วพระองค์ก็ทรงมาถามหน่วยราชการฝ่ายปฏิบัติว่าพร้อมไหม ทำได้ไหม ส่วนใหญ่ก็ตอบว่าพร้อม ทั้งนั้น เท่านั้นยังไม่พอ พระองค์จะทรงถาม ***"ถุงเงินว่าอย่างไร"*** ซึ่งเล่นของผมคือถุงเงิน ครั้งแรกรับสั่งที่นราธิวาส ตอนนั้นเพิ่งเข้าถวายงานใหม่ ๆ ไม่ทราบจะวางตัวอย่างไร ก็ไปยืนอยู่ท้ายโน่น ไม่ค่อยได้ยิน จนกระทั่งท่านรับสั่งถึงถุงเงิน พวกมหาดเล็กก็ไม่รู้จักเพิ่งเคยได้ยิน เข้าใจไปว่าเป็นชื่อวัวชนท่านรับสั่งว่าไม่ใช่วัว คนยืนอยู่โน่นก็คือผม ก็เลยรู้จักกันทั่ว รับสั่งว่าต่อไปนี้ให้อยู่ข้าง ๆ ฉัน ให้จดรับสั่งทุกอย่างเพื่อไม่ให้ไปอ้างกันผิด ๆ

เมื่อทุกหน่วยพร้อมพระองค์ก็จะทรงแสดงให้เห็นว่าถ้าทำแบบนี้กาลข้างหน้าจะเกิดอะไรขึ้นมา สถานะทางด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมจะเป็นอย่างไร เป็นการทำประชาพิจารณ์ที่ครบถ้วนของหน่วยราชการที่ทำอยู่ในเวลานี้มีแต่รูปแบบอย่างเดียว ไม่ศึกษาอย่างลึกซึ้ง พอจะทำก็เรียกประชุมราษฎรในห้องรวบรัดโดยที่เขาไม่รู้ข้อมูลเลย ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวนั้น ทรงเริ่มตั้งแต่ขั้นยกร่างโครงการ คือร่วมคิดกับประชาชนตั้งแต่แรก ร่วมกำหนดโครงการกัน ประชาชนติดตามความคืบหน้าได้ตลอด

ภาพนี้เราจะเห็นชินตา ไม่ใช่ทรงเข้าไปคุยกับประชาชนเฉยๆ แต่เป็นการทรงทำประชาพิจารณ์ (Public Hearing) ภาพนี้ก็เหมือนกันรับสั่งถามภาคราชการผู้ปฏิบัติว่าพร้อมหรือไม่ ภาพนี้คือโต๊ะทำงาน ไม่ได้นั่งปกติครับ มีอยู่ครั้งหนึ่งทำลายสถิติเลย นั่งพับเพียบตั้งแต่สี่โมงเย็นจนถึงสี่ทุ่ม เวลาพระองค์รับสั่งกับอีกฟากหนึ่ง ฟากนี้จะรีบพลิกเลยเป็นเทคนิค ผ่านไปชั่วโมงหนึ่งไม่มีใครพลิกแล้ว ตายไปครึ่งตัวแล้ว พอพระองค์ซึ่งทรงประทับนั่งไม่เปลี่ยนท่าเลย เสด็จฯ กลับพระองค์ก็ทรงลุกขึ้นทรงหยิบเอกสารไปเลย พวกเราไม่มีใครไปส่งเสด็จฯ เพราะลุกไม่ขึ้น ตายไปครึ่งตัว ดูสิในห้องของพระองค์มีอะไรบ้าง อะไรไม่มีประโยชน์ไม่ต้องมาวางไว้ จะทำอะไรนั้นต้องสำรวจของเดิมก่อน ดูรากเหง้าที่เป็นอยู่ไม่ใช่จะรื้อบ้านโดยที่แบบยังไม่มี ต้องทำตามลำดับขั้นจากเล็กไปหาใหญ่ ปลูกบ้านยังต้องเริ่มจากชั้นล่าง ของดีๆ มีอยู่ ไม่มีอะไรดีไปหมดหรือเลวไปหมดหรอก

พัฒนาตามหลักภูมิสังคม ต้องให้ความเคารพภูมิประเทศ ดิน น้ำ ลม ไฟ แต่ละแห่งไม่เหมือนกัน ภาคเหนืออย่างหนึ่ง อีสานแบบหนึ่ง ภาคกลางอีกแบบหนึ่ง ภาคใต้มีดินพรุซึ่งไม่มีในภาคอื่น อีกมิติก็คือสังคม คนแต่ละกลุ่มคิดไม่เหมือนกัน ภาคเหนือจะคิดไปแบบหนึ่ง ภาคอีสานค่านิยมจะไปอีกแบบหนึ่ง ภาคกลางเขาจะไปอีกแบบหนึ่ง ภาคใต้ก็เหมือนกัน เพราะฉะนั้นต้องระวัง เมื่อก่อนรัฐบาลคิดอะไรได้ให้ใช้ทั่วประเทศเลยมันถึงไม่ได้ผลไง เพราะแต่ละแห่งต้องดูภูมิสังคมให้มันสอดคล้องอย่างนี้เป็นต้น ทรงแก้ไขเป็นขั้นเป็นตอน การพัฒนาประเทศก็ต้องมีหลักเป็นขั้นเป็นตอน อย่ากระโดดข้ามเป็นหลักเป็นตอน เราชอบกระโดดข้ามกัน เอะอะอะไรจะให้เจริญเต็มที่ ลงทุนกัน กู้เงินกันแล้ว จุดอ่อนของประเทศนี่การบริหารจัดการอ่อนแอมาก เงินมีไหม มีคนมีไหม ทรัพยากรมีไหม ยังเหลืออยู่เยอะ แต่ระบบบริหารจัดการนี้ไม่เอื้อ ตายตรงบริหารจัดการ แผนมีไหม มีมากเลย ผมอยู่สภาพัฒน์มีแผนทุกอย่าง จะเอาอะไรจะเปิดตู้หยิบมาให้ แต่พอบริหารมาจบเลย

ปรัชญาปฏิบัติ ๒๓ ประการจดติดที่ทำงานไว้เลย ไม่สงวนลิขสิทธิ์ หนึ่งต้อง**เริ่มศึกษาข้อมูลอย่างเป็นระบบ** ต้องศึกษาข้อมูลก่อนไม่อย่างนั้นก็เดาไปเรื่อย แก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าไปเรื่อย แล้วมันก็ทับถมกันไป **สองระเบิดจากข้างใน** ให้พร้อมแล้วลงมือทำถ้าไม่พร้อมอย่าเพิ่งให้อะไรใคร **แก้ไขปัญหาที่จุดเล็กก่อน** วิธีสอนของพระองค์ก็คือ สุเมธ ไปเจอเชือกกลุ่มหนึ่งพันกันยุ่งเหยิง รับสั่งถามว่าคืออะไร ก็ตอบว่าเชือก รับสั่งต่อว่าใช้ได้ไหม ก็กราบบังคมทูลว่า ไม่ได้พระพุทธเจ้าข้า เพราะมันพันกันอยู่ รับสั่งต่อว่าแล้วถ้าเราต้องการใช้เชือกกลุ่มนี้ต้องทำอะไรก่อน ก็กราบบังคมทูลว่าต้องแก้ รับสั่งถามต่อว่าแล้วจะเริ่มต้นอย่างไร ก็มาคิดจะแก้อย่างไรมันพันอยู่อย่างนั้น ก็คือว่าเริ่มต้นต้องหาปลายทั้งสองข้างก่อน จากนั้นก็ค่อยๆ แก้จากปลายทั้งสองข้าง อธิบายแล้วองค์รวมทำการเกษตรต้องดูน้ำ ดิน พืช ดูอย่างใดอย่างหนึ่งไปไม่รอด น้ำไม่มีจะปลูกข้าว ประกาศห้ามอย่าทำนาปรัง ปรากฏว่าทุกคนทำนาปรังกันหมด ต้องพิจารณาว่าไม่ปลูกข้าวแล้วจะปลูกอะไร เพราะข้าวนั้นกินน้ำมากกว่าพืชอื่นสิบเท่า

ไม่ติดตำราบางทีตำราเขาบอกไว้อย่างหนึ่ง แต่พระองค์ก็ทรงคิดค้นของพระองค์ก็ทรงพบอะไรที่ใหม่ๆ คือมีอยู่แล้วแต่เพิ่งค้นพบเหมือนอย่างที่พระพุทธเจ้าทรงค้นพบธรรมะ ความจริงธรรมะมีอยู่แล้ว เพียงแต่พระองค์ทรงไปค้นพบเท่านั้นเอง แล้วต้องประหยัดเรียบง่ายและได้ประโยชน์สูงสุดด้วย แล้วต้องทำให้ง่าย รู้รักสามัคคี อย่าเก่งคนเดียวเอาเป็นทีมเวิร์ค ระดมกันไปทำ เกษตรชวนพัฒนาที่ดินไปช่วย ไปพร้อมๆ กัน ชาวบ้านดีใจตาย ไปคนละที

ชาวบ้านบอกเสียเวลา **ประโยชน์ส่วนรวม**เป็นที่ตั้ง **บริหารจุดเดียว** พระเจ้าอยู่หัวทรงอุตส่าห์ปฏิรูปราชการให้ดู ศูนย์ศึกษาการพัฒนาฯ มีหน่วยงานราชการ ๑๐ กว่าหน่วยอยู่ในที่เดียวกันหมดเลยไม่เช่นนั้นประชาชนอยู่ในเมืองไทยได้รับความลำบากมากนะ ต้องการคำแนะนำจะปลูกอะไร ไปสำนักงานเกษตรอยากได้น้ำไปสำนักงานชลประทาน อยากแก้ปัญหาดินก็ไปอีกแห่ง อยากได้พันธุ์ข้าวก็ต้องไปที่ศูนย์วิจัย แต่ละแห่งอยู่คนละที่ ค่ารถกินหมดกว่าจะได้คำปรึกษาครบ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาฯ นี่ไงมาที่เดียวพร้อมหมดเลย นี่พระองค์ทรงทำไว้ให้ดู นายกรัฐมนตรีกี่คนก็มาดู สำนักงบประมาณก็มาดูบอกว่าเป็นวิธีที่ประหยัด ๑๕ หน่วยคูณด้วย ๑ เท่านั้น รถคันเดียว ไม่ใช่ ๑๕ คูณ ๑๕ ต้องมีรถ ๑๕ คัน แต่ไม่มีใครทำ มาดูประทับใจแล้วก็ทำแบบเดิม

พออยู่พอกิน พึ่งตนเองได้ ขาดทุนคือกำไร บางอย่างไม่ใช่เริ่มก็ได้กำไรเลย ต้องลงทุนก่อน **อธรรมปราบอธรรม** กรณีของผักตบชวาสู้กับน้ำเน่ากลายเป็นน้ำดีอย่างนี้เป็นต้น **ธรรมชาติช่วยธรรมชาติ เศรษฐกิจพอเพียง ความเพียร** รู้รักสามัคคี ทำอะไรต้องรู้ก่อน ต้องมีความรักคอยผลักคอยดันและเป็นทีมเวิร์ค อย่าเก่งคนเดียว ภูมิสังคมอธิบายแล้ว ดินน้ำลมไฟกับคน ปัจจัยการผลิตนี่สำคัญที่สุด ถ้าขาดดินน้ำลมไฟ ประเทศไทยไปไม่รอด พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงแก้หมดดิน น้ำ ป่าไม้ ก็เลยตั้งชื่อ ***"นภา ภูผา สู่ มหานที"*** พระองค์ทรงทำตั้งแต่บนฟ้า ฝนหลวงมา อันนี้สมมติน้ำพอฝนตกมายอดเขาที่สูงที่สุดตอนนี้ปลูกป่าอนุรักษ์ก่อน พอน้ำถึงกลางภูเขาพระองค์ไม่ทรงยอมให้น้ำไป ต้องทำงานก่อน พระองค์ทรงกั้นน้ำไว้ไปดูห้วยฮ่องไคร้เป็นแบบจำลองที่ดีกั้นเอาไว้พอกั้นเป็นอ่างอยู่กลางเขาปลายน้ำจะดีนั้นคือต้องได้ของแถมคือปลา เสร็จแล้วก็เลี้ยงป่าที่สองอันนี้เป็นป่าเศรษฐกิจ มันอาจเป็นมะม่วง ลำไย อะไรก็แล้วแต่ แต่มันก็เป็นป่า ต้นไม้ขึ้นมันก็เป็นป่า แล้วมาถึงตีนเขาล็อคเอาไว้อีกที กั้นเขื่อนกั้นอ่างไว้ได้ปลาอีก แล้วตอนนี้น้ำจะถูกปล่อยเข้าไร่นา ทำนาทำสวน ทำอะไรต่อมิอะไร และผลสุดท้ายปล่อยลงแม่น้ำไป ก่อนลงก็บรรจุในเขื่อนเราเป็นชุมชนวัฒนธรรมอยู่ริมน้ำใช้น้ำจากตรงนี้แหละ เสร็จแล้วถ่ายของเสียลงแม่น้ำอีก ตั้งแต่แม่น้ำเจ้าพระยาเรื่อยลงไปเลย ไปดูเถอะตามริมน้ำพระองค์ก็ทรงตามไปบำบัดน้ำเสียอีก ตามล้างตามเช็ด โดยใช้พื้นที่ชุ่มน้ำ (swamp) เราใช้พืชกรอง เราพบ ๒๒ ตัว แม้กระทั่งพุทธรักษา เรามีโครงการพระราชดำริเกี่ยวกับการบำบัดน้ำเสียและกำจัดขยะมูลฝอยโดยใช้ธรรมชาติเข้าไปแก้ไขธรรมชาติสร้างโครงสร้างเสร็จปล่อยให้ธรรมชาติทำงาน ใช้พลังธรรมชาติ สายลม แสงแดด ต้นไม้ พืชต่าง ๆ เข้าไปทำงานไป ปรากฏว่าก่อนจะออกป่าชายเลนนี่น้ำที่ส่งเข้าห้องแลบได้มาตรฐาน และนอกจากนั้นยังเหลือจุลินทรีย์ในน้ำไปเป็นอาหารให้กุ้งหอยปูปลาที่อยู่ไปโตไปในทะเลให้เราจับมากินอีกครบวงจร พระเจ้าอยู่หัวทรงทำ ทั้งหมดนี่ คือ แผ่นดินเห็นไหมครองแผ่นดิน สิ่งที่พระเจ้าอยู่หัวทรงทำ

เศรษฐกิจพอเพียงคือ เป้าหมายให้อยู่พอเพียง ส่วนมากเข้าใจว่าต้องกระเหม็ดกระแหม่ให้อดออม ให้เป็นคนดี ไม่ใช่ หน่วยราชการนี่แหละตัวดี มีศูนย์ศึกษาเศรษฐกิจพอเพียงเต็มไปหมดแล้วก็เป็นสูตรสำเร็จพอดี ไปดูที่ไหน หนึ่งต้องมีกระต๊อบ สองเห็นแปลงผัก สามมีควายยืนอยู่ แล้วบอกว่านี่คือเศรษฐกิจพอเพียงมันไม่ใช่ หรือถ้าใช่ก็สำหรับเกษตรกร เกษตรกรนี่ท่านแถมอีกเรื่องทฤษฎีใหม่ เศรษฐกิจพอเพียงคือเป้าหมาย ให้อยู่อย่างพอเพียง พอดี สมดุล

ทฤษฎีใหม่คือวิธีการ จะบริหารน้ำอย่างไรก็ให้สละพื้นที่ ๓๐% เป็นน้ำ ๓๐% เป็นข้าว เพราะมันต้องกิน เหลืออีก ๓๐ เป็นผักนานาชนิด แค่นี้ก็มีเซเว่น อีเลฟเว่นส่วนตัวอยู่หลังบ้านแล้ว เดินลงไปไม่ต้องพกเงินในบ่อมีปลา รอบ ๆ บ่อมีเครื่องแกงพืชผัก ไม่ต้องไปจ่ายตลาด อันนี้คือเริ่มต้นไม่ใช่

หาเงิน เริ่มจากการประหยัดเงินก่อนด้วยการฝังเงินลงไปให้เต็มพื้นที่ ถ้ามีพื้นที่ใหญ่เอาซัก ๑๕ ไร่ ท่านบอกทำตรงนี้ก่อนพออยู่พอกิน ส่วนที่เหลือปลูกผักหาเงิน ทำเกษตรหาเงิน ตอนนี้ก็ขึ้นไปปลูกยางกันบนภูเขา ภาคใต้ก็ปาล์ม ตอนนี้ก็ลามไปที่ไหนชื้นๆ บ้างก็ปลูก เอาเถิดไม่ว่าแต่ขอปลูกให้พอตัวเองกินรอดเสียก่อนได้ไหม มีที่มากก็ดีจะปลูกยางปลูกปาล์มก็ปลูกไป แต่ปลูกพืชเลี้ยงตัวเองก่อน คราวนี้ยางจะราคาตกตัวเองก็ยังพอรอดได้ เอาระบบประกันภัยขึ้นมาก่อน นี่คือภูมิคุ้มกัน คือความหมายแบบนี้ ไปบราซิลเพิ่งกลับมาที่นั่นปลูกยางเหมือนกันเป็นต้นตอเลย เขาก็ประสบปัญหายางราคาตกเหมือนกัน เขาทำอย่างไร เขาหาทางแปรรูป ของเรานี้ไม่แปรรูป ข้าวก็ส่งไปโรงสีเลย ยางก็ทำแค่ยางแผ่น ยางก้อน ที่นั่นเขาทำรองเท้าแตะแบบรู้จักไหมยี่ห้อฮาวายานาส (Havaianas) เป็นรองเท้าแตะแบบคีบนี่ละ แต่โฆษณาให้ นางแบบขึ้นแคทวอล์คเลยดีไซน์กันทุกอาทิตย์ สร้างสตอรี่ มีขายตั้งแต่เซเว่น อีเลฟเว่น ถึงสนามบินเอาปัญญาใส่เข้าไปก็สร้างมูลค่าได้ เราเห็นแล้วยังอยากซื้อเลย เขาบอกขายที่ไทยที่เซนทรัล สองพัน แค่รองเท้าแตะ

เศรษฐกิจพอเพียงเกิดขึ้นตอนไหน ปี ๔๑ เราเริ่มได้ยินคำว่าเศรษฐกิจพอเพียง แต่แท้ที่จริงปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงพระองค์ทรงใช้มานานแล้วตั้งแต่เริ่มต้นเลย แต่ไม่มีคำจำกัดความออกมาในลักษณะเศรษฐกิจพอเพียง ทบทวนนิดหนึ่ง ไปอยู่สภาพัฒน์มาตอน ปี ๓๗ กำลังรุ่งเลยเศรษฐกิจไทยตอนนั้น ก่อนจะมาแตกในปี ๓๙ - ๔๐ นั้น มันเป็นอาการตายที่แปลกมาก กระดี๊กระด๊าขึ้นมาก่อนเลยนะ ไม่เคยรวยมาก่อนเลยนะ เติบโตในอัตรา ๑๑.๒ ปี ๓๗ ปี ๓๘ ขยายตัว ๑๗.๔ ปี ๓๙ ขยายตัว ๑๑.๙ แตกบึ้มเลย พอปี ๔๐ ติดลบ มันรวยก่อนนะ แต่ว่ามันก็เรื่องธรรมชาติ มันเหมือนลูกโป่ง คุณอัดลมเข้าไปเยอะๆๆ ผลสุดท้ายแตก ใช่หรือเปล่า อัดลมเข้าไปน้อยๆ เหี่ยวๆ มีใครไปซื้อเล่นไหม ไม่มี มันก็ต้องอัดให้มันพอดีสวยงาม เพราะฉะนั้นมันก็ต้องรักษาความพอดีไว้ ไม่อย่างนั้นมันก็แตกหมดเนื้อหมดตัว นี่อยู่ดีๆ อยากเป็นนิกส์ ทำ “อุตสาหากรรม” ที่เกิดวิกฤตินี่เริ่มตั้งแต่สมัยชาติชาย เปลี่ยนสนามรบเป็นสนามการค้า รวยกันจัง ที่ดินที่เชียงรายนี้เปลี่ยนมือทุกสามวัน ต้องใช้ของดีๆ แพงๆ ติดยี่ห้อแพงๆ โดนแรงกระตุ้นจากมาร์เก็ตติ้งเกิดความอยากขึ้นมา เดี๋ยวนี้เสริมด้วยแพคเก็จจิ้งข้างในดีไม่ดีไม่รู้ บางทีซื้อมาของข้างในไม่กินเก็บแต่กล่องไว้ ตอนนั้นอยากเป็นเสือ พยายามจะเป็นเสือ ถ้าดำรงความเป็นควายไว้ บัดนี้เราคงเป็นมหิงสา เป็นพญาควายไปแล้ว เสือยังไม่กล้าเข้าใกล้ ตัวมหึมาน้องๆ ช้าง

พระองค์รับสั่งเอาใหม่ พอประมาณมีเหตุมีผล มีภูมิคุ้มกัน ใช้ได้ตั้งแต่นายกรัฐมนตรีในการบริหารประเทศ ใช้ได้ตั้งแต่ซีอีโอบริษัทบริหารปูนซิเมนต์ไทย ทรัพย์สินเจ็ดแสนล้านระดับโลกเลยนะ ก็ใช้ได้ หรือจะใช้บริหารตัวเองชีวิตประจำวันก็ได้ นั่นคือปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ขั้นแรกท่านสอนอะไรพอประมาณ สอนมาว่า ประมาณตน ต้องดูตนก่อนว่าไหวไหม เพราะฉะนั้นคุณจะเลือกเส้นทางสายกลาง คุณจะรู้ได้ไงว่าเส้นทางสายกลางมันอยู่ที่ตรงไหน เพราะงั้นต้องหา แต่ละคนมันไม่อยู่ที่เดียวกัน บางคนขี่รถเบนซ์ได้ บางคนถ้าอยากขี่รถเบนซ์บ้างต้องไปกู้สหกรณ์ยังไม่พอเลยได้มาแค่สี่ล้อ เพราะฉะนั้นต้องประเมินก่อน ภาษาฝรั่งเขาเรียกว่าต้องทำ **self-assessment** ก่อน อย่างผมก็ต้องดูตัวเองก่อน หน้าตาก็ปานกลาง อายุก็มากพอสมควร ๗๕ แล้ว แต่ยังแข็งแรง ก่อนมาถวายงานนี่ผมอยู่ในพื้นที่ป่า พื้นที่สู้รบเฉียดความตายมาก่อน ๑๑ ปีเต็มๆ แม่ทัพคนแรกที่ไปอยู่ด้วยคือ พล.ท.เปรม ติณสูลานนท์ (ตำแหน่งขณะนั้น) ไปทำงานพัฒนาเพื่อความมั่นคงสนามรบ ๑๙ แห่งผมลงหมดแล้วพล.อ.ชวลิต ยงใจยุทธ มาสรุปเป็นคำสั่ง ๖๖/๒๓

ก็เลยแข็งแรง แต่จะไปกระโดดร่มแบบสมัยหนุ่มๆ นี่มันควรไหม ไม่ควร เพราะมันแข็งแรงแบบคนอายุ ๗๕

เอาละตอนนี้เราจะกำหนดชีวิตเราแล้ว รู้ทุนแล้ว พระองค์ท่านบอกต่อไปว่าพอจะดำเนินชีวิตท่านบอกให้เอาตัวนี้คุม ให้ใช้เหตุผลเป็นเครื่องนำทาง เหตุผลจะมีได้ต้องมีสติด้วย มันถึงจะกำกับให้ทำตามเหตุผลได้ ต้องรักษาสติด้วยเพราะถ้าไม่มีสติเหตุผลมันจะไม่เกิด เอาแค่เรื่องกิน ถ้าไม่มีสติก็อยากกินนั่นกินนี่ แล้วก็เป็นปัญหากับสุขภาพ อย่างผมนี่ยังแข็งแรงเพราะกินน้อย กินแต่พอดี ถ้าใช้เหตุผลเป็นเครื่องนำทางจะเห็นว่าชีวิตของเรานี่แค่ minimum จริงๆ ตอนผมเป็นพระป่านี่ฉันมื้อเดียว แล้วทางอีสานเปิดบาตรออกมาก็ข้าวเหนียวแข็งแบบชาวบ้าน สลัดก็มีผักกูดผักติ้ว ของหวานก็กล้วย กล้วยป่าด้วยมีแต่เม็ด แต่สุขภาพอนามัยดีอย่างไม่เคยปรากฏ ตีสามตื่นแล้ว เป็นชีวิตที่นิ่งสงบไม่ต้องเจอแฟ้ม เจอใครๆ สิ่งต่างๆ เหล่านี้ถ้ามีเหตุผลมันจะต้องการน้อยมาก แต่ที่เป็นปัญหาทุกวันนี้เพราะเราต้องการไม่พอ ไม่หยุด ก็นำไปสู่การโกง การทุจริต ความพินาศในที่สุด ไม่ใช่ชีวิตตัวเองเท่านั้น รวมไปถึงลูกเมียด้วย เป็นทุกข์ตลอด

มีภูมิคุ้มกันในตัว เงินก็ใช้ด้วยเหตุด้วยผล เราอายุ ๗๕ ปี แข็งแรง แต่พรุ่งนี้จะเกิดอะไรขึ้นไม่รู้ ควรทำประกันสุขภาพไหม เกิดเจ็บป่วยขึ้นมาก็ยังพอมีค่าใช้จ่าย ไม่เช่นนั้นไปรักษาโรงพยาบาลเอกชนพอหายแล้วเจอใบเสร็จเข้าไปขอกลับเข้าไปตายใหม่ดีกว่า ซื้อพันธบัตรให้ลูกไว้ นี่เรียกว่าใช้เงินด้วยเหตุด้วยผล แล้วประโยชน์สุขมันก็เกิดขึ้น แล้วพระองค์ก็ยังทรงสอนอีกให้รอบรู้ รอบคอบระมัดระวัง เราต้องรู้ เพื่ออะไรเพื่อมาประกอบการดำเนินชีวิต อย่างบราซิลที่ยกตัวอย่างมา เอาแนวทางเขามา ข้าวนี่จะแค่ยัดใส่กระสอบไปขายอย่างนี้หรือ แปรรูปได้ไหม หาทางเพิ่มมูลค่าได้ไหม นอกจากจีนแล้วหาตลาดอื่นอีกได้ไหม อย่างยางนี่ เห็นไหมเดี๋ยวนี้ปลูกที่จีนที่ไหหลำ ที่ลาว เรื่องนี้ผมพูดมาก่อนหน้านี้เป็นสิบๆ ปีแล้ว ข้าวนี่ถ้าเป็นยุโรปนี่ต้องปรับให้เข้ากับเขา พวกนี้ต้องการความเร็วในการกินเพื่อที่จะรีบไปทำงานหาเงิน อย่างคอนเฟลกนี่ เทใส่นมกินนาทีเดียวก็เสร็จ เอาข้าวมาทำไรซ์เฟลกได้ไหม คำตอบคือหวานหมู ปู่ย่าตาทวดยังฉลาดกว่าทำให้เรากิน อะไร ข้าวเม่าน้ำกะทิไง น้ำกะทิก็ธรรมชาติ แทนนม ข้าวก็เอาสากตำให้มันแบนเอาไปทำสร้างแบรนด์ขึ้นมา กินแล้วอารมณ์ดีเพราะมีสารกาบา ฝรั่งเองก็มีโฆษณาอยากอารมณ์ดีให้กินข้าววันละถ้วย ของไทยเรากินวันละ ๓ ถ้วย นั่งหัวเราะทั้งวัน จะชกมวยยังต้องมีดนตรีประกอบ อาจเป็นอิทธิพลจากข้าวก็ได้

คนจะอดตายกันทั่วโลก เรานี่ดีแค่ไหนคุมอาหาร กลับมาเป็นแหล่งอาหารของโลกดีกว่า ตอนนี้โมเดิร์นเซคเตอร์นี้เจ๊งตามๆ กัน แต่ซีพีเป็นอย่างไร รวยไหม มามา รวยไหม ขาดทุนกำไรบ้าง เพราะค่าขนส่งมันเพิ่ม เคยได้ยินไหมครัวไทยสู่ครัวโลก มันเลยไปแต่ครัว ต้องบอกว่าอาหารไทยสู่ครัวโลก พูดอย่างนี้สิ แล้วตั้งร้านอาหารที่มีมาตรฐาน เขียวหวานที่นี่ ที่นิวยอร์ค ที่ปักกิ่งนี่ต้องเหมือนกัน นี่แต่ละแห่งไม่เหมือนกัน ที่นิวยอร์คนี่กินไม่ได้ เราต้องสร้างมาตรฐานเสียก่อน ต้องมององค์รวมเสียก่อน ปล่อยให้ฝรั่งมาตั้งสถาบันกอดองเบลอร์ (cordon bleu) ที่ดุสิตธานีสอนทำอาหาร แทนที่เราจะทำก่อนธุรกิจอาหารนี่รวยแน่นอน แต่อย่างที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรับสั่ง รวยช้ากว่าอุตสาหกรรม อุตสาหกรรมนี่รวยเร็วแต่ก็ล่มจมได้เร็วเหมือนกัน

ประการสุดท้ายของเศรษฐกิจพอเพียงก็คือ คุณธรรม ให้มีคุณธรรมในการทำงาน อย่าโกงอย่ากิน มีความยุติธรรม ไม่สองมาตรฐาน รู้จักแบ่งปัน สุดท้ายสังคมและประเทศชาติจะได้รับคำสามคำถ้าเราปฏิบัติตามหลักปรัชญานี้ คือ สมดุล มั่นคง และยั่งยืน

ผลสำเร็จของการจัดโครงการค่ายเยาวชนรู้งาน สืบสานพระราชดำริ (RDPB CAMP)

เรียบเรียงโดย : สำนักประชาสัมพันธ์

เยาวชน คือรากฐานอันสำคัญสำหรับอนาคตของประเทศ หากได้รับการพัฒนาและมีความรอบรู้ในทางที่ดีอนาคตของประเทศชาติก็จะพัฒนาไปสู่เส้นทางที่ดีตามไปด้วย โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ มีมากมายหลายโครงการ ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นโครงการที่เป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติ และการเปิดโอกาสให้เยาวชนได้มีส่วนรับรู้งานและการดำเนินงานในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ นับเป็นช่องทางที่ดีในการที่จักน้อมนำพระราชดำริไปปฏิบัติใช้เมื่อเติบโตขึ้นมาในวันข้างหน้า

การดำเนินงานในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ นอกจากการฟื้นฟู พัฒนา ส่งเสริมสร้างความสุข ความอยู่ดีกินดีแก่ราษฎรแล้ว อีกหนึ่งแนวการดำเนินการที่สำคัญ คือ การสร้างรากฐานความรู้ เพื่อพัฒนาให้ราษฎรสามารถอยู่ได้ด้วยตนเอง สามารถพึ่งพา

ความรู้ ความสามารถของตนเองโดยร่วมกันดูแล อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ควบคู่ไปกับการส่งเสริมนวัตกรรมใหม่ ๆ ซึ่งการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับพระราชกรณียกิจ พระราชดำริ พระมหากรุณาธิคุณ และพระอัจฉริยภาพที่ได้พระราชทานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่จะต้องถ่ายทอดไปยังเยาวชน ซึ่งเป็นทรัพยากรที่สำคัญของประเทศที่จะช่วยสืบสานแนวพระราชดำริ พัฒนาต่อยอด และบูรณาการไปสู่ชุมชนของตนต่อไป

การจัดโครงการค่ายเยาวชนรู้งานสืบสานพระดำริ (RDPB CAMP) ของสำนักงาน กปร. นั้น ก็เพื่อให้เยาวชนในทั่วทุกภูมิภาคของประเทศได้เรียนรู้เกี่ยวกับพระราชกรณียกิจ พระมหากรุณาธิคุณ และพระราชดำริ

ที่ได้พระราชทานความช่วยเหลือผ่านโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในพื้นที่ต่าง ๆ ให้กับสถาบันการศึกษา เพื่อเปิดโอกาสให้เยาวชนได้ร่วมกันศึกษาและดูงานอย่างเข้าใจอย่างลึกซึ้ง ตระหนักในพระมหากรุณาธิคุณ พระอัจฉริยภาพ พระวิริยอุตสาหะ ด้วยทรงมุ่งมั่นพระราชหฤทัยแก้ปัญหาทุกข์ให้หมดไป นำประโยชน์สุขมาสู่ราษฎร เป็นสำคัญ โดยพระราชทานพระราชดำริให้จัดตั้งศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตั้งแต่ปี ๒๕๒๒ จนปัจจุบันได้พัฒนาพื้นที่ที่มีปัญหาต่าง ๆ ตามสภาพภูมิสังคม ให้กลับกลายเป็นพื้นที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติ และต่อยอดขยายผลไปสู่การพัฒนาที่เป็นแหล่งต้นแบบการศึกษาเรียนรู้ด้านการพัฒนาเป็นหลักสูตรอาชีพมากกว่า ๙๓ หลักสูตร

ความรู้ขั้นพื้นฐานเบื้องต้นที่ได้ก็จากภาคทฤษฎี ซึ่งได้ถ่ายทอดพระมหากรุณาธิคุณ อันเกิดจากพระราชหฤทัยห่วงใยประชาชนของพระองค์ และปรากฏเป็นรูปธรรมจนเกิดเป็นศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ทั้ง ๖ แห่ง ทั่วประเทศ เป็นทั้งแหล่งศึกษาเรียนรู้ เพื่อพัฒนาอาชีพ พัฒนาคุณภาพชีวิตให้มีความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น ซึ่งเยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายเยาวชนรู้งานสืบสานพระราชดำริ นับเป็นเยาวชนไทยที่โชคดีเป็นอย่างยิ่ง ที่ได้มีโอกาสเข้าไปสัมผัสกับงานในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริอย่างใกล้ชิด ทั้งในส่วนของที่มาของพระราชดำริ การน้อมนำพระราชดำริมาดำเนินงานของส่วนงานที่เกี่ยวข้องไปจนถึงการต่อยอดขยายผล ในผลงานที่ประสบความสำเร็จแล้วของศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริสู่ราษฎรทั่วไป รวมทั้งได้มีโอกาสเข้าถึงและรับรู้เรื่องราวตลอดถึงวิถีชีวิตและการดำรงชีพ การประกอบอาชีพของเกษตรกรขยายผลอย่างเต็มที่ ๓ วัน

๒ คืน กับบรรยากาศของชีวิตเกษตรกรต้นแบบอย่างลึกซึ้ง การลงมือปฏิบัติตามอย่างเกษตรกรทุกวินาที ตั้งแต่ตื่นนอน การจัดเตรียมอุปกรณ์ทำงาน การหุงหาอาหาร ออกพื้นที่ทำสวนทำนาทำไร่ เลี้ยงสัตว์ เก็บผักจับปลา การจัดเตรียมผลผลิตเพื่อจำหน่ายสร้างรายได้ให้ครอบครัว การทำระบบบัญชีครัวเรือนรายรับรายจ่ายประจำวันแบบครบวงจร เป็นผลให้ทุกคนได้เข้าถึงจิตวิญญาณของการเป็นเกษตรกรเต็มตัวที่น้อมนำแนวพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มาปฏิบัติใช้ได้เป็นอย่างดี และยังสามารถน้อมนำหลักคิดหลักปฏิบัติตามแนวพระราชดำริ ไปปรับใช้ในการเรียนที่มีโอกาสประสบความสำเร็จที่ดียิ่งได้เช่นกัน

กิจกรรมที่เป็นภาคปฏิบัติที่กำหนดไว้ในแต่ละวันก็คือ การแบ่งกลุ่มเพื่อหมุนเวียนไปสัมผัสของจริง เช่น การได้สัมผัสป่าพฤกษชาติ สวนสมุนไพร ไปสัมผัสโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตั้งแต่การพัฒนาแหล่งน้ำ แปลงนา แปลงไม้ผล แปลงพืชผัก แปลงเลี้ยงสัตว์ โครงการร่วมปลูกป่าสร้างฝายเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ให้แก่ผืนดิน เพื่อการสืบสานพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ให้มีความยั่งยืนตลอดไป

การก่อกำเนิดกระบวนการทำงานและการสร้างคุณประโยชน์มหาศาล ผ่านโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ สามารถทำให้เยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรม ได้บูรณาการความรู้และประสบการณ์ที่ได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมมาเป็นแนวทางการดำเนินชีวิต และเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่ได้รับ ถ่ายทอดไปสู่ครอบครัว ชุมชนและสังคม จนเกิดเป็นโครงการตามแนวพระราชดำริอื่น ๆ อีกมากมาย อาทิ โครงการ **“น้องใหม่รังสิตร่วมใจลงกล้าหญ้าแฝก”** เป็นกิจกรรมการปลูกหญ้าแฝกเพื่ออนุรักษ์ดิน น้ำ และสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยรังสิต โครงการ **“สืบสานงานตามพระราชดำริ ชันโรงพัฒนารายได้เกษตรกรจังหวัดจันทบุรี”** ด้วยการนำชันโรงมาใช้ในด้านเกษตรกรรมแทนการใช้สารเคมีหรือการใช้

ปุ๋ยเร่งดอก ของมหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตจันทบุรี **“โครงการบำบัดน้ำเสียด้วยพืชกรองน้ำตามแนวพระราชดำริ คือผักตบชวา”** บริเวณเรือนไทยในมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร โครงการ **“รามฯ รักษ์ป่า”** เป็นกิจกรรมการสร้างฝายชะลอน้ำ ณ บ้านใหม่ร่มเย็น จังหวัดอุทัยธานี ของมหาวิทยาลัยรามคำแหง โครงการสานรัก สานสัมพันธ์ เพาะเห็ดนางฟ้าเพื่อน้องในสถานสงเคราะห์เด็กชายตามแนวพระราชดำริ **“แปลงเกษตรนี้เพื่อน้อง”** โดย มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ จังหวัดนราธิวาสโครงการ **“บัญชีออมทรัพย์เพื่อชีวิตพอเพียง”** โดย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสกลนคร โครงการ **“คนสร้างฝาย...ฝายสร้างป่า...ป่าสร้างคน”** ของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ โครงการ **“อาสาน้อมนำตามรอยพ่อ ต่อสายใยบ้านน้ำเคิม”** ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้-แพร่เฉลิมพระเกียรติ จังหวัดแพร่ โครงการ **“สืบสานพระราชดำริ ปลูกป่าในใจคน”** ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ โครงการ **“E-learning RERU Sufficiency การเรียนรู้ คู่ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง”**

ของมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด โครงการ **“สื่อสร้างคน สื่อสร้างงาน สืบสานพระราชดำริ”** ของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ เป็นต้น

จึงอาจกล่าวได้ว่า โครงการค่ายเยาวชนรู้งานสืบสานพระราชดำริ (RDPB CAMP) ทั้ง ๔ รุ่น ทำให้เยาวชนคนรุ่นใหม่จากทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ มีโอกาสได้เรียนรู้งานเกี่ยวกับแนวพระราชดำริ พระราชกรณียกิจ พระปรีชาสามารถ และพระอัจฉริยภาพในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รวมทั้งได้รับความรู้จากประสบการณ์ตรงของตนเองในการได้สัมผัส พบเห็น แลกเปลี่ยนเรียนรู้ พูดคุย และปฏิบัติงานจริงด้วยตนเอง จากเกษตรกรผู้ที่น้อมนำแนวพระราชดำริมาปฏิบัติและเดินตามเบื้องพระยุคลบาท จนประสบผลสำเร็จในการประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิต ซึ่งประสบการณ์เหล่านั้นจะก่อให้เกิดความรู้ที่ยั่งยืน และสามารถถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้สนใจในงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริได้อย่างถูกต้อง และเป็นต้นแบบที่ดีแก่เยาวชนรุ่นใหม่ที่สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการเผยแพร่สู่สาธารณชนได้อย่างถูกต้องสมบูรณ์ และเป็นเครือข่ายเยาวชนรู้งานสืบสานพระราชดำริ ที่มีความมุ่งมั่นในการสืบสานพระราชดำริ ร่วมกันเผยแพร่ผลสำเร็จจากโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในโครงการค่ายเยาวชนรู้งานสืบสานพระราชดำริ (RDPB CAMP) ให้เห็นผลเป็นรูปธรรมชัดเจนยิ่งขึ้น รวมทั้ง เป็นแรงบันดาลใจในการน้อมนำหลักการทรงงาน หลักการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติเพื่อสร้างประโยชน์สุขแก่ตนเองและส่วนรวมต่อไป

การประชุมคณะกรรมการบริหารโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ครั้งที่ ๒/๒๕๕๗

ความเคลื่อนไหว

วันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๕๗

นายอำพล เสนาณรงค์ องคมนตรี เป็นประธานการประชุมคณะกรรมการบริหารโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ครั้งที่ ๒/๒๕๕๗ ณ ห้องประชุม ๒๐๑ อาคารสำนักงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สำนักงาน กปร. โดยมี หม่อมหลวงจิรพันธุ์ ทวีวงศ์ เลขาธิการ กปร. นายดนุชา สินธวานนท์ รักษาการรองเลขาธิการ กปร. และผู้อำนวยการศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ พร้อมหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร่วมประชุมด้วย

การประชุมในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ที่ประชุมรับทราบถึงการดำเนินงานด้านการบริหาร และการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ได้แก่ การอนุมัติงบประมาณการดำเนินงานโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ประจำปี ๒๕๕๘ การฝึกอบรมของศูนย์ศึกษาฯ ได้แก่ การอบรมอาชีพกลุ่มผู้ใช้น้ำ การอบรม

เจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมการเกษตร และการจัดโครงการค่ายเยาวชนรู้งานสืบสานพระราชดำริ รุ่นที่ ๔ การศึกษาดูงานในพื้นที่ศูนย์ฯ รวมถึงการประเมินผลความสำเร็จของประชาชนที่ได้รับประโยชน์และความรู้จากศูนย์ศึกษาฯ

นอกจากนี้ ที่ประชุมยังได้ร่วมกันพิจารณาการเตรียมการรองรับการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (พ.ศ. ๒๕๕๗ - ๒๕๖๐) ในภาคการเกษตรและชนบทอีกด้วย

นายอำพล เสนาณรงค์ องคมนตรี เป็นประธานการประชุม คณะกรรมการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝก อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ครั้งที่ ๒/๒๕๕๗

วันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๗

นายอำพล เสนาณรงค์ องคมนตรี เป็นประธานการประชุมคณะกรรมการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ครั้งที่ ๒/๒๕๕๗ ณ ห้องประชุม ๒๐๑ อาคารสำนักงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยมีหม่อมหลวงจิรพันธุ์ ทวีวงศ์ เลขาธิการ กปร. นางสุวรรณา พาศิริ รองเลขาธิการ กปร. พร้อมด้วยผู้บริหารและนักวิชาการจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุมด้วย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรับทราบถึงผลการดำเนินงานพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกฯ ได้แก่

การสรุปผลการประชุมสัมมนาเรื่อง **“โครงการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ครั้งที่ ๖” และการร่วมงาน “มหกรรมเครือข่ายคนรักษ์แฝกแห่งประเทศไทย พร้อมพิธีมอบรางวัลการประกวดการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ครั้งที่ ๘”**

องคมนตรีเป็นประธานในพิธีปลูกป่า “ศาสนาค้ำพะยูง” โครงการพัฒนาพื้นที่เหล่ากอหกฯ จังหวัดเลย

วันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๕๗

นายพลากร สุวรรณรัฐ องคมนตรี เป็นประธานในพิธีโครงการปลูกป่า “ศาสนาค้ำพะยูง” เพื่อชุมชนสนองพระราชดำริ เพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๕ รอบ ๒ เมษายน ๒๕๕๘ ณ โครงการพัฒนาพื้นที่ตำบลเหล่ากอหกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลเหล่ากอหก อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย โดยมี นายดนุชา สินธวานนท์ รักษาการรองเลขาธิการ กปร. กล่าวถึงการสนองงานในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ผู้แทนของสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง ๓ กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการจัดโครงการฯ และผู้แทนกรมป่าไม้มอบต้นกล้าให้กับผู้แทนสำนักงาน กปร. ผู้แทนของสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง ๓ ผู้แทนชุมชน ผู้แทนทหาร และผู้แทนนักเรียน นำปลูกที่วัดต่างๆ ในการนี้ ผู้แทนมูลนิธิครอบครัวข่าว ๓ มอบเงินกองทุน จำนวน ๑๐๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งแสนบาทถ้วน) เพื่อให้ประธานในพิธีส่งมอบแก่ผู้แทนกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช เพื่อใช้ในกิจกรรมการสืบสานพระราชดำริ ในการฟื้นฟูและการรักษาผืนป่าในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริต่อไป

องคมนตรีติดตามและเยี่ยมชมการดำเนินงาน ของโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรและฟื้นฟูป่าต้นน้ำลำธาร บ้านห้วยหยวกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงตามพระราชดำริในพื้นที่จังหวัดน่าน

วันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๗

นายพลากร สุวรรณรัฐ องคมนตรี พร้อมด้วย นายอุกริช พึ่งโสภา ผู้ว่าราชการจังหวัดน่าน หม่อมหลวงจิรพันธุ์ ทวีวงศ์ เลขาธิการ กปร. นายจรูญ อิ่มเอิบสิน ผู้ช่วยเลขาธิการสำนักพระราชวัง นายนิพนธ์ โชติบาล อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช นายธีรภัทร ประยูรสิทธิ์ อธิบดีกรมป่าไม้ นายประณีต ร้อยบาง อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำบาดาล พร้อมด้วยเจ้าหน้าที่สำนักงาน กปร. และเจ้าหน้าที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เดินทางไปติดตามและตรวจเยี่ยมการดำเนินงานของโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรและฟื้นฟูป่าต้นน้ำลำธารบ้านห้วยหยวก อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดน่าน

ในการนี้ องคมนตรี และคณะได้ร่วมเกี่ยวข้าวกับราษฎรชนเผ่ามลาบรีในพื้นที่ ๖๐ ไร่ ซึ่งเป็นนาขั้นบันได ที่ได้รับการส่งเสริมให้มีการปลูกอย่างถูกวิธีจนกระทั่งมีข้าวเพียงพอต่อการบริโภคเพื่อให้ชนเผ่าได้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ขณะเดียวกันสามารถดูแลและช่วยฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติควบคู่ไปด้วย

วันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๗

นายพลากร สุวรรณรัฐ องคมนตรี พร้อมคณะเดินทางไปติดตามและตรวจเยี่ยมการดำเนินงานในโครงการพัฒนาบ้านกอก-บ้านจูนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงตามพระราชดำริบ้านสะจุก-สะเกี้ยง ในพื้นที่จังหวัดน่าน

ในการนี้ องคมนตรีและคณะได้มอบผ้าห่มกันหนาวพระราชทานจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ให้แก่ราษฎรในโครงการพัฒนาบ้านกอก-บ้านจูนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จำนวน ๑๕๐ ราย และสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงตามพระราชดำริบ้านสะจุก-สะเกี้ยง จำนวน ๓๔๖ ราย พร้อมกับเยี่ยมชมชีวิตความเป็นอยู่ของราษฎร

องคมนตรีติดตามการดำเนินงานโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชน บ้านบางกลอย-โป่งลึกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเพชรบุรี

วันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๗

นายพลากร สุวรรณรัฐ องคมนตรี พร้อมด้วยนายมณเฑียร ทองนิตย์ ผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบุรี หม่อมหลวงจิรพันธุ์ ทวีวงศ์ เลขาธิการ กปร. หม่อมราชวงศ์เศรษฐวัฒน์ จักรพันธุ์ ผู้อำนวยการโครงการสัมพันธ์ สำนักราชเลขาธิการ พร้อมด้วยเจ้าหน้าที่สำนักงาน กปร. และเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เดินทางไปติดตามความก้าวหน้าของโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนบ้านบางกลอย-โป่งลึกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี

โครงการดังกล่าวได้พัฒนาคุณภาพชีวิตให้แก่ราษฎรชาวกระหร่างที่อาศัยอยู่ในอุทยานแห่งชาติแก่งกระจานให้มีชีวิตที่ดีขึ้น ขณะเดียวกันราษฎรได้ช่วยดูแลและรักษาสภาพป่าต้นน้ำลำธารและพื้นป่าในเขตอุทยานแห่งชาติแก่งกระจานไปพร้อมกัน

วันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๗

นายพลากร สุวรรณรัฐ องคมนตรี พร้อมคณะเดินทางไปตรวจเยี่ยมและติดตามผลความก้าวหน้าโครงการฟาร์มทะเลตัวอย่างแบบผสมผสานตามพระราชดำริในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ที่ตั้งอยู่ที่ ตำบลบางแก้ว อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งเป็นฟาร์มตัวอย่างแห่งใหม่ภายใต้มูลนิธิศิลปาชีพของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ที่มีวัตถุประสงค์ให้เป็นแหล่งศึกษาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการประมงแก่เกษตรกรทั้งในพื้นที่และต่างพื้นที่สามารถนำไปปรับใช้ในการประกอบอาชีพประมงทางเลือก โดยไม่ต้องออกเรือไปจับสัตว์น้ำในทะเลที่ห่างไกล หรือกิจกรรมด้านประมงอื่นๆ ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ตามภูมิศาสตร์ของตนเอง

สำนักงาน กปร. ร่วมกับมูลนิธิสวนหลวง ร.๙ และกรมพัฒนาที่ดิน จัดนิทรรศการเฉลิมพระเกียรติ “พอเพียง เพื่อพ่อ” ในงาน “พรรณไม้งามอร่ามสวนหลวง ร.๙” ครั้งที่ ๒๗

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) ร่วมกับ มูลนิธิสวนหลวง ร.๙ และกรมพัฒนาที่ดิน จัดกิจกรรมเพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๗ ที่ได้พระราชทานพระราชดำริ อันก่อให้เกิดคุณูปการต่อประชาชนและประเทศชาติมาอย่างต่อเนื่อง ภายใต้ชื่อ **“พอเพียง...เพื่อพ่อ”** ในงานเฉลิมพระเกียรติ **“พรรณไม้งามอร่ามสวนหลวง ร.๙”** ครั้งที่ ๒๗ จัดขึ้นระหว่างวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ถึงวันที่ ๑๐ ธันวาคม ๒๕๕๗ ณ สวนหลวง ร.๙ เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่พระราชกรณียกิจ พระราชดำริ สร้างความรู้ ความเข้าใจ กระตุ้นให้เกิดการตระหนักและร่วมกันสืบสานพระราชดำริได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน และกว้างขวางยิ่งขึ้น อันนำไปสู่การพัฒนาตนเอง องค์กร และประเทศชาติ ตลอดจนเป็นการเสริมสร้างความรักความสามัคคี ควบคู่กับได้ชมพันธุ์ไม้นานาชนิดที่ได้รวบรวมไว้ในสวนหลวง ร.๙ แห่งนี้ ได้อย่างครบถ้วนอีกด้วย

วันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๕๗

พลอากาศเอก กำธน สินธวานนท์ องคมนตรี เป็นประธานเปิดงานนิทรรศการเฉลิมพระเกียรติ **“พอเพียง...เพื่อพ่อ”** ในงาน **“พรรณไม้งามอร่ามสวนหลวง ร.๙”** ครั้งที่ ๒๗ ณ หอรัชมงคล สวนหลวง ร.๙ โดยมีหม่อมหลวงจิรพันธุ์ ทวีวงศ์ เลขาธิการ กปร. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร่วมพิธีเปิดในครั้งนี้

วันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๕๗

การบรรยายพิเศษในหัวข้อ **“มุมมองของนานาชาติต่อปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” โดย ดร.อภิชัย พันธเสน ผู้อำนวยการสถาบันการจัดการเพื่อชนบทและสังคมหน่วยงานภายใต้มูลนิธิบูรณะชนบทแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์** และฝึกอบรมอาชีพหลักสูตร **“น้ำยาอเนกประสงค์”** (น้ำยาซักผ้า) โดยวิทยากรจากศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดฉะเชิงเทรา

วันที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๕๗

การบรรยายพิเศษในหัวข้อ **“ทำไมต้องใช้เศรษฐกิจพอเพียง กับสถาบันการศึกษาในสังคมไทย” โดย ดร.จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์** และการฝึกอบรมอาชีพ หลักสูตร **“การปลูกมะนาวไร้เมล็ด”** โดยวิทยากรจากศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดฉะเชิงเทรา

วันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๕๗

การบรรยายพิเศษในหัวข้อ **“มิติความพอเพียงสร้างได้ด้วยตนเอง” โดย ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการมูลนิธิชัยพัฒนาและที่ปรึกษาสำนักงาน กปร.** และการฝึกอบรมอาชีพ หลักสูตร **“น้ำยาอเนกประสงค์”** (น้ำยาล้างจาน) โดยวิทยากรจากศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดฉะเชิงเทรา

องคมนตรีมอบสิ่งของพระราชทาน
และติดตามงานโครงการในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่

วันที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๕๗

นายพลากร สุวรรณรัฐ องคมนตรี พร้อมด้วย หม่อมหลวงจิรพันธุ์ ทวีวงศ์ เลขาธิการ กปร. นายจรูญ อิ่มเอิบสิน ผู้ช่วยเลขาธิการสำนักพระราชวัง หม่อมราชวงศ์เศรษฐวัฒน์ จักรพันธุ์ ผู้อำนวยการกองโครงการสัมพันธ์ สำนักราชเลขาธิการ พร้อมด้วย เจ้าหน้าที่สำนักงาน กปร. และเจ้าหน้าที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เดินทางไปติดตามและตรวจเยี่ยมการดำเนินงานโครงการสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงตามพระราชดำริ ดอยแบแล และโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรบ้านชิแบรอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอฮอมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่

ในการนี้ นายพลากร สุวรรณรัฐ องคมนตรี ได้มอบผ้าห่มกันหนาวพระราชทานจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถให้แก่ราษฎรและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในโครงการสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงตามพระราชดำริ จำนวน ๑๑๕ ชุด และโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรบ้านชิแบรอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จำนวน ๔๐๒ ชุด จากนั้นได้รับฟังการบรรยายสรุปและเยี่ยมชมการดำเนินงานและราษฎรในโครงการที่ได้รับพระมหากรุณาธิคุณจนกระทั่งปัจจุบันมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

วันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๕๗

นายพลากร สุวรรณรัฐ องคมนตรี พร้อมคณะเดินทางไปมอบเครื่องนุ่งห่มกันหนาวและสิ่งของพระราชทานให้แก่ราษฎรและผู้ปฏิบัติงานและติดตามการดำเนินงานพร้อมกับเยี่ยมชมชีวิตความเป็นอยู่ของราษฎรในโครงการสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงตามพระราชดำริบ้านเสาแดง อำเภอกัลยาณิวัฒนา และโครงการสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงตามพระราชดำริ ดอยอมพาย อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่

ในการนี้ นายพลากร สุวรรณรัฐ องคมนตรี ได้มอบผ้าห่มกันหนาวพระราชทานจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถให้แก่ราษฎรและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในโครงการสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงตามพระราชดำริบ้านเสาแดง จำนวน ๑๘๐ ชุด และได้ไปร่วมกิจกรรมการบำรุงดินใส่ปุ๋ยต้นมะคาเดเมียนัทที่ นายพลากร สุวรรณรัฐ องคมนตรี เคยปลูกไว้เมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๕ พร้อมมอบต้นกล้าพันธุ์มะคาเดเมียนัท ให้ราษฎรนำไปปลูกขยายผล รวมทั้งได้เดินทางไปเยี่ยมชมโรงฝึกศิลปาชีพ ทอผ้า เครื่องเงิน และศูนย์เด็กเล็กบ้านห้วยเขียดแห้ง ซึ่งเป็นชาวกะเหรี่ยงที่อยู่ในพื้นที่และได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถจนมีชีวิตที่ดีมีอาชีพที่มั่นคงในผืนแผ่นดิน ควบคู่กับการอนุรักษ์ผืนป่าให้สมบูรณ์มากขึ้นจากอดีตที่ผ่านมา และโครงการสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงตามพระราชดำริ ดอยอมพาย ได้มอบผ้าห่มกันหนาวพระราชทาน จำนวน ๑๒๐ ชุดพร้อมกับได้ชมการแสดงของนักเรียนบ้านสาม และการแสดงรำดาบของเผ่าลั๊วะบ้านสามและแปลงเกษตรของราษฎรบ้านสามที่สามารถประกอบอาชีพทางการเกษตรได้อย่างดีขึ้นอันเป็นการช่วยลดปัญหาการบุกรุกพื้นที่ป่าเพื่อทำกินของราษฎรให้สามารถคืนผืนป่าให้กับโครงการฯ ได้มากขึ้นอีกด้วย

องคมนตรีมอบผ้าห่มพระราชทาน พร้อมเป็นประธานเปิดงานมหัศจรรย์ ๑๐ ชาติพันธุ์แม่สาย ครั้งที่ ๓ สานสัมพันธ์สู่อาเซียน และติดตามตรวจเยี่ยมงานโครงการฯ ในพื้นที่จังหวัดเชียงราย

วันที่ ๑๐ ธันวาคม ๒๕๕๗

นายพลากร สุวรรณรัฐ องคมนตรี พร้อมด้วยนายพงษ์ศักดิ์ วังเสมอ ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย นายดนุชา สินธวานนท์ รักษาการรองเลขาธิการ กปร. นายเฉลิมเกียรติ แสนวิเศษ ที่ปรึกษาสำนักงาน กปร. นายจรูญ อิ่มเอิบสิน ผู้ช่วยเลขาธิการสำนักพระราชวัง พร้อมด้วยผู้บริหารหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเจ้าหน้าที่สำนักงาน กปร. เดินทางไปเยี่ยมชมโครงการพัฒนาดอยตุง (พื้นที่ทรงงาน) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ประกอบด้วย โรงคั่วกาแฟ โรงกระดาษสา โรงงานทอผ้า/เย็บผ้า และโรงงานเซรามิก จากนั้นชมแปลงป่าเศรษฐกิจนวัตวิถี และโรงงานแปรรูปแมคคาเดเมีย และรับฟังการบรรยายสรุปเกี่ยวกับการพัฒนาทางเลือกในการดำรงชีวิตที่ยั่งยืน ของมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ และการขยายผลไปยังพื้นที่ต่างๆ

พร้อมกันนี้ นายพลากร สุวรรณรัฐ องคมนตรี เป็นประธานในพิธีเปิดงานมหัศจรรย์ ๑๐ ชาติพันธุ์แม่สาย ครั้งที่ ๓ สานสัมพันธ์สู่อาเซียน เพื่อเป็นการแสดงถึงวิถีชีวิตของชนเผ่าต่างๆ ที่อยู่ในประเทศไทยที่มีชีวิตความเป็นอยู่และวัฒนธรรมที่แตกต่างกันในแต่ละชนเผ่าให้ประชาชนได้มาเที่ยวและเรียนรู้ พร้อมกับได้เห็นถึงความมั่นคงในเรื่องของคุณภาพชีวิตและรายได้ของชนเผ่าที่มีความมั่นคงอีกด้วย

วันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๕๗

นายพลากร สุวรรณรัฐ องคมนตรี พร้อมคณะร่วมมอบสิ่งของ และติดตามงานสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงตามพระราชดำริดอยบ่อ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ในการนี้ นายพลากร สุวรรณรัฐ องคมนตรี ได้มอบผ้าห่มกันหนาวพร้อมสิ่งของพระราชทานจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ให้แก่ราษฎรและเจ้าหน้าที่สถานีเกษตรที่สูงตามแนวพระราชดำริดอยบ่อ

ช่วงบ่าย นายพลากร สุวรรณรัฐ องคมนตรี และคณะ ได้เดินทางต่อไปยังโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริดอยยาว ดอยผาหม่น ดอยผาจิ อำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย เพื่อมอบผ้าห่มกันหนาว และสิ่งของพระราชทานให้กับราษฎร พร้อมกับตรวจเยี่ยมและรับฟังการบรรยายสรุปในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริดอยยาว ดอยผาหม่น ดอยผาจิ ซึ่งเริ่มดำเนินการในปี ๒๕๔๓ โดยสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงพระกรุณารับโครงการพัฒนาเพื่อความมั่นคง ดอยยาว ดอยผาหม่น ดอยผาจิ จังหวัดเชียงราย และจังหวัดพะเยา (เดิม) และโครงการศูนย์ศิลปาชีพ บ้านร่มฟ้าทอง ไว้เป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

วันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๕๗

นายพลากร สุวรรณรัฐ องคมนตรี พร้อมคณะ ร่วมมอบผ้าห่ม และสิ่งของพระราชทานพร้อมกับติดตามงานสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงตามพระราชดำริห้วยหยวกป่าโซ อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย

สถานีพัฒนาการเกษตรที่สูงตามพระราชดำริห้วยหยวกป่าโซ จัดตั้งขึ้นตามพระราชดำริสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ให้จัดตั้งสถานีพัฒนาการเกษตรที่สูง โดยเน้นให้ **“คนอยู่ร่วมกับป่าได้อย่างผสมผสานกลมกลืน”** โดยใช้หลักการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ดิน น้ำ เพื่อให้คนอยู่ร่วมกับป่าไม้อย่างยั่งยืน และยังได้มีพระราชกระแสให้ดำเนินการปลูกต้นไม้ฟื้นฟูสภาพต้นน้ำ โดยเน้นการปลูกนางพญาเสือโคร่ง เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวในอนาคต

องคมนตรี เป็นประธานเปิดงานโครงการค่ายเยาวชนฯ (RDPB CAMP) รุ่นที่ ๔ ครั้งที่ ๘ ณ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ฯ จังหวัดเชียงใหม่

วันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๕๗

นายพลากร สุวรรณรัฐ องคมนตรี เป็นประธานเปิดโครงการค่ายเยาวชนรู้งานสืบสานพระราชดำริ (RDPB CAMP) รุ่นที่ ๔ ครั้งที่ ๘ โดยมี นายสุริยะ ประสาทบัณฑิต ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ กล่าวต้อนรับ และหม่อมหลวงจิรพันธุ์ ทวีวงศ์ เลขาธิการ กปร. กล่าวรายงาน ณ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งจัดขึ้นระหว่างวันที่ ๑๗ - ๑๙ ธันวาคม ๒๕๕๗ โดยความร่วมมือระหว่างสำนักงาน กปร. และศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ มีเยาวชนจากสถาบันการศึกษาในพื้นที่ภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เข้าร่วมโครงการจำนวนทั้งสิ้น ๑๐๐ คน ได้มาเรียนรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติในสถานที่จริง ที่ได้ดำเนินการพัฒนาตามแนวพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว แบบเบ็ดเสร็จที่จุดเดียวตามสภาพภูมิสังคมของแต่ละพื้นที่ ในลักษณะพิพิธภัณฑ์ธรรมชาติที่มีชีวิต เพื่อให้เยาวชนได้ร่วมเรียนรู้เพื่อให้บังเกิดองค์ความรู้ด้านการพัฒนาที่ถูกต้อง ในการที่จะนำไปขยายผลให้เกิดความมั่นคงและยั่งยืนต่อไปในอนาคต

องคมนตรี เปิดงาน “๓ ทศวรรษ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานฯ กับงานของพ่อ” ณ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร

วันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๕๗

นายอำพล เสนาณรงค์ องคมนตรี พร้อมด้วยหม่อมหลวงจิรพันธุ์ ทวีวงศ์ เลขาธิการ กปร. เดินทางไปเป็นประธานในพิธีเปิดงาน **“๓ ทศวรรษ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานฯ กับงานของพ่อ”** ณ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) ร่วมกับ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จัดงาน “๓ ทศวรรษ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานฯ กับงานของพ่อ” เนื่องในโอกาสที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานฯ ได้ดำเนินงานสนองพระราชดำริ ครบรอบ ๓๐ ปี โดยงานดังกล่าวมีกำหนดจัดขึ้นในระหว่างวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๕๗ - ๑ มกราคม ๒๕๕๘ ณ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ภายในงานประกอบด้วยนิทรรศการเฉลิมพระเกียรติฯ นิทรรศการสามดำมหัศจรรย์ การจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของกลุ่มแม่บ้านและเกษตรกรศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ การเสวนาแลกเปลี่ยน-ถ่ายทอดประสบการณ์ และนิทรรศการด้านการเกษตรสาขาต่างๆ

แบบสอบถามความคิดเห็น
วารสารอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ฉบับที่ ๔/๒๕๕๗

๑. ความคิดเห็นในคอลัมน์ต่าง ๆ

คอลัมน์	ความพึงพอใจ/ได้รับประโยชน์				
	มาก	ค่อนข้างมาก	ปานกลาง	ค่อนข้างน้อย	น้อย
(๑) พระราชกรณียกิจ					
(๒) บทความพิเศษ					
(๓) ประโยชน์สุขสู่ปวงประชา					
(๔) แนะนำโครงการ					
(๕) เศรษฐกิจพอเพียง					
(๖) องค์ความรู้/สาระน่ารู้/เล่าสู่กันฟัง					
(๗) ความเคลื่อนไหว					

๒. คอลัมน์ที่ท่านชอบที่สุด (ตอบเพียงข้อเดียว)

๑. ☐ พระราชกรณียกิจ
๒. ☐ บทความพิเศษ
๓. ☐ ประโยชน์สุขสู่ปวงประชา
๔. ☐ แนะนำโครงการ
๕. ☐ เศรษฐกิจพอเพียง
๖. ☐ องค์ความรู้/สาระน่ารู้
๗. ☐ ความเคลื่อนไหว

๓. ท่านได้นำวารสารอันเนื่องมาจากพระราชดำริไปใช้ประโยชน์อย่างไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)

๑. ☐ เพิ่มความรู้
๒. ☐ ใช้ในการพัฒนาอาชีพ
๓. ☐ ใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต .....
๔. ☐ ใช้เป็นข้อมูลอ้างอิง (อภิปราย/รายงาน/การเรียนการสอน ฯลฯ)
๕. ☐ อื่น ๆ (ระบุ) .....

๔. สิ่งที่ควรปรับปรุง/ข้อเสนอแนะ

.....

.....

ชื่อ-สกุล ..... ตำแหน่ง .....
หน่วยงาน ..... โทรศัพท์ .....
ที่อยู่ .....

ขอขอบคุณที่กรุณาให้ข้อคิดเห็นต่อวารสารอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ความเห็นของท่านจะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงวารสารฯ ให้ดียิ่งขึ้น

กรุณาส่งคืนมาที่ **สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตามที่อยู่ด้านหลัง หรือ โทรสาร ๐ ๒๔๔๗ ๘๕๖๑-๒**

หากตอบรับกลับไป ๑๐ ท่านแรก สำนักงาน กปร. มีของที่ระลึกมอบให้
สามารถตรวจสอบรายชื่อได้ที่ www.rdpb.go.th มุมวารสาร

(พื้นที่ส่วนนี้สำหรับโฆษณา)

บริการธุรกิจตอบรับ

ใบอนุญาตเลขที่ ปณ.(น)/3981 ปณฝ. ทำเนียบรัฐบาล
ถ้าฝากส่งในประเทศไม่ต้องผนึกตราไปรษณียากร

สำนักงาน กปร.
ตู้ ปณ. ๗
ปณฝ. ทำเนียบรัฐบาล
กรุงเทพมหานคร
๑๐๓๐๒

วารสารอันเนื่องมาจาก
พระราชดำริ
ปีที่ ๑๒ ฉบับที่ ๔ ตุลาคม - ธันวาคม ๒๕๕๗ ISSN 1685-8234

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ และพระบรมวงศ์
๒. เพื่อเผยแพร่พระราชกรณียกิจในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ และพระบรมวงศ์ ที่ได้พระราชทานแนวพระราชดำริการพัฒนาประเทศและการพัฒนาช่วยเหลือประชาชน
๓. เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวพระราชดำริและโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริให้แก่ประชาชน หน่วยงานภาครัฐ เอกชน และสื่อมวลชน ให้ได้รับทราบข้อมูลอย่างถูกต้องและกว้างขวางยิ่งขึ้น

โปรดทราบ

- บทความและข้อเขียนต่าง ๆ ในวารสารอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เป็นความคิดเห็นส่วนตัวของผู้เขียน ไม่ใช่ความเห็นของสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.)
- หากมีความประสงค์จะนำข้อมูลไปเผยแพร่โปรดระบุแหล่งที่มาของข้อมูลด้วย

ดำเนินการโดย

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
อาคารสำนักงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เลขที่ ๒๐๑๒ ซอยอรุณอมรินทร์ ๓๖ ถนนอรุณอมรินทร์ แขวงบางยี่ขัน เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐
โทรศัพท์ ๐ ๒๔๔๗ ๘๕๐๐-๖ โทรสาร ๐ ๒๔๔๗ ๘๕๖๒
http://www.rdpb.go.th

คณะอำนวยการ

เลขาธิการ กปร. (หม่อมหลวงจิรพันธุ์ ทวีวงศ์)
รองเลขาธิการ กปร. (นางสุวรรณา พาศิริ)
รองเลขาธิการ กปร. (นายดนุชา สินธวานนท์)
รองเลขาธิการ กปร. (นายลลิต ถนอมสิงห์)
ที่ปรึกษาด้านการประสานงานโครงการฯ (นายชัชชัย ภูวิชยสัมฤทธิ์)
ที่ปรึกษาด้านการประสานงานโครงการฯ (นายประสาท พาศิริ)
ที่ปรึกษาด้านการพัฒนา (นายสมบูรณ์ วงค์กาด)
ผู้อำนวยการสำนักประสานงานโครงการพื้นที่ ๑
ผู้อำนวยการสำนักประสานงานโครงการพื้นที่ ๒
ผู้อำนวยการสำนักประสานงานโครงการพื้นที่ ๓
ผู้อำนวยการสำนักประสานงานโครงการพื้นที่ ๔
ผู้อำนวยการสำนักงานเลขาธิการ
ผู้อำนวยการสำนักประชาสัมพันธ์
ผู้อำนวยการสำนักศึกษาและขยายผลการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ
ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาทรัพยากรบุคคลเพื่อขับเคลื่อนแนวพระราชดำริ
ผู้อำนวยการสำนักติดตามประเมินผล
ผู้อำนวยการสำนักแผนงานและวิเทศสัมพันธ์
ผู้อำนวยการศูนย์สารสนเทศ

คณะบรรณาธิการ

นางศศิพร	ปาณิกบุตร	**หัวหน้าคณะบรรณาธิการ**
นายหทัย	วสุนันต์	**ผู้อำนวยการกลุ่มประสานงานที่ ๑/๑**
นายปริญญวัฒน์	วัชรอาภากร	**ผู้อำนวยการกลุ่มประสานงานที่ ๒/๒**
นางสาวสใบทิพย์	ศรีทองสุข	**สำนักประสานงานโครงการพื้นที่ ๓**
นายตรีวิทย์	วินิชสำเภาทิพย์	**ผู้อำนวยการกลุ่มประสานงานที่ ๔/๑**
นางสุพร	ตรีนรินทร์	**ผู้อำนวยการศูนย์สารสนเทศ**
นางพิชญดา	หัศภาค	**ผู้อำนวยการกลุ่มแผนงาน**
นางสาวจำเนียร	เพียรไม่คลาย	**ผู้อำนวยการกลุ่มประเมินผลโครงการ**
นายภัททะพงศ์	เทียนศรี	**ผู้อำนวยการกลุ่มบริหารทรัพยากรบุคคล**
นางสาวสมลักษณ์	บุนนาค	**ผู้อำนวยการกลุ่มศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ**
นางสาวศีต์กร	ตันกำแหง	**ผู้อำนวยการกลุ่มสื่อสารองค์กร**
นายวัชระ	หัศภาค	**ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาระบบบริหาร**
นางสาวสุดารัตน์	คุสินธุ์	**ผู้อำนวยการกลุ่มเศรษฐกิจพอเพียง**
นางสาวมทิรา	ภัคทิพวดี	**สำนักประชาสัมพันธ์**
นายทวีศักดิ์	แป้นคุ้มญาติ	**สำนักประชาสัมพันธ์**
นางสาวประภาพร	ซื่อสัตย์	**สำนักประชาสัมพันธ์**

วารสารอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จัดทำขึ้นเพื่อแจกจ่าย ห้ามจำหน่าย

ส.ค.ส. พ.ศ. ๒๕๕๘
สวัสดีปีใหม่
ขอจงมีความเพียรที่บริสุทธิ์
ปัญญาที่เฉียบแหลม
กำลังกายที่สมบูรณ์
ขอจงมีความสุขความเจริญ
Happy New Year
พระมหาชนก
The Story of
MAHAJANAKA
ก.ส.9 ปรุง 301021 ธ.ค. 2557
มหาวิทยาลัยปูทะเลย์ มิถิลา ๒๔๔๗